

Onderzoeksrapport 'Methodisch Matchen'

Matching van langdurig uithuisgeplaatste jeugdigen aan een
pleeggezin of gezinshuis

Auteurs

Drs. Gera ter Meulen (ADOC)

Dr. Anneke Vinke (ADOC)

Februari 2017

Colofon

© 2017 ADOC, Kennisbureau ter Meulen, Nederlands Jeugdinstituut en Gezinspiratieplein

Dit rapport is geschreven in het kader van het project 'Matching van langdurige uithuisgeplaatste jeugdigen aan een pleeggezin of gezinshuis'.

Het project wordt uitgevoerd in opdracht van het Gezinspiratieplein.

Het wordt mogelijk gemaakt door: het Dirk Bos Fonds, het Maagdenhuis, de Rudolphstichting, ADOC, het Nederlands Jeugdinstituut en de bij het project betrokken samenwerkingspartners: Ambiq, Gezinshuis.com, Intermetzo, Spirit, Kenter (eerder OCK 't Spalier) en Jarabee.

Auteurs

drs. Gera ter Meulen (ADOC, vanaf 1 januari 2017 Kennisbureau ter Meulen)

dr. Anneke Vinke (ADOC)

Met dank aan

dr. Anja van der Voort (Algemene en Gezinspedagogiek, Universiteit Leiden)

Lisanne Marijs MSc. (Algemene en Gezinspedagogiek, Universiteit Leiden)

Prof. dr. Femmie Juffer (Algemene en Gezinspedagogiek, Universiteit Leiden)

Meegelezen door

Annemieke de Vries (Gezinspiratieplein)

Mariska de Baat en Daniëlle Oomen, (NJI)

Foto omslag

VerbeeldMe Fotografie

Meer informatie over deze publicatie

Gera ter Meulen | contact@kbtermeulen.nl | www.kbtermeulen.nl

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	5
1. Inleiding.....	7
1.1 Achtergrond.....	7
1.2 Onderzoeksvragen en oorspronkelijke onderzoeksoptzet.....	8
2 Methode.....	10
2.1 Procedure.....	10
2.2 Praktische problemen bij het onderzoek.....	11
2.3 Trajecten.....	12
2.4 Analyses.....	13
2.5 Respons vragenlijsten.....	13
3 Beschrijving steekproef.....	15
3.1 Algemene kenmerken van de trajecten.....	15
3.2 Beschrijving pleeg- en gezinshuiskinderen.....	15
3.2.1 Leeftijd.....	15
3.2.2 Problematiek.....	16
3.3 Beschrijving pleeg- en gezinshuisouders.....	18
3.4 Oorspronkelijke gezinnen.....	19
4. Het gebruik van de methodiek in de praktijk.....	20
4.1 Tijdsinvestering.....	20
4.2 Duur van het traject.....	21
4.3 Het volgen van de methodiek.....	21
4.4 Mogelijkheid tot matchen.....	23
4.5 Beoordeling van de methodiek.....	23
5. Factoren van belang bij matching en stabiliteit.....	25
5.1 Voldoende informatie.....	25
5.2 Overeenkomsten wensen en behoeften.....	25
5.3 Klik.....	26
5.4 Contact met ouders.....	27
5.5 Belang van etniciteit.....	29

6.	Matchingtrajecten en stabiliteit.....	30
6.1	Het verloop van de trajecten.....	30
6.2	Afgebroken matchingtrajecten.....	30
6.3	Afgeronde matchingtrajecten.....	31
6.5	Stabiliteit en Breakdown	33
7.	Conclusies en aanbevelingen	36
7.1	Een methodiek voor pleeggezin- en gezinshuisplaatsingen.....	36
7.2	Bruikbaarheid van de methodiek	36
7.3	Tussentijdse wijzigingen van de methodiek.....	38
7.4	Aanbevelingen.....	38
	Literatuurlijst	40
	Bijlage 1 - Vragenlijst matchers dossierinformatie	42
	Bijlage 2 - Vragenlijst matchers afgebroken matchingtrajecten	51
	Bijlage 3 - Vragenlijst Gezinshuisouders 1 maand na plaatsing.	55
	Bijlage 4 –Vragenlijst voor Gezinshuisouders, 9 maanden na plaatsing.	67

Samenvatting

Beschrijving onderzoek

In de onderliggende exploratieve implementatiestudie is onderzocht in hoeverre de nieuwe methodiek 'Methodisch Matchen' voor matchers werkbaar is, en of de betrokkenen tevreden zijn met de procedure en de resultaten. De methodiek is geïmplementeerd bij vijf aanbieders van pleegzorg en gezinshuizorg: Ambiq, Intermetzo, Jarabee, Kenter/OCK en Spirit. De matchers van de aanbieders vulden vragenlijsten in bij afgesloten en afgebroken matchingstrajecten. Pleeg- en gezinshuisouders vulden één maand en negen maanden na plaatsing van de jeugdige vragenlijsten in. Negentien maanden na plaatsing werd gecheckt of de bestudeerde plaatsingen nog intact waren.

Omdat het onmogelijk was om binnen het tijds kader van deze studie voldoende matchingstrajecten te starten voor een vergelijkende studie met en zonder gebruik van de methodiek, is gekozen voor een beschrijvende studie. Er kunnen dan ook geen uitspraken gedaan worden over de effecten van de methodiek voor een algemene groep. Deze studie onderzoekt met name werkbaarheid en geeft aanwijzingen waar de methodiek mogelijk een verbetering van stabiliteit kan bewerkstelligen.

Beschrijving onderzoeksgroep

Binnen het onderzoek werden 56 matchingstrajecten gevolgd. Hierbij betrof het 30 jongens en 23 meisjes tussen 0 en 17 jaar. Bij drie trajecten was sprake van een bruesjesplaatsing. De gemiddelde leeftijd van de gezinshuiskinderen was 11,5 jaar, van de pleegkinderen 6,1 jaar. De gezinshuiskinderen waren ouder en hadden meer gedragsproblemen, DSM-diagnoses en verstoord hechtingsgedrag - allemaal risicofactoren voor breakdown.

Het hier beschreven matchingstraject was voor bijna alle jeugdigen al een vervolgplaatsing. Voor de meeste jeugdigen was het een tweede plaatsing. Bij pleegzorg was de plaatsing vaak vooraf gegaan door een crisisplaatsing. Ruim de helft van de gezinshuiskinderen had meer dan twee eerdere plaatsingen doorgemaakt.

Het beroep van de gezinshuisouders was vaak gerelateerd aan professioneel opvoeden. De meeste gezinshuisouders en de helft van de pleegouders had nog andere pleeg/gezinshuiskinderen in huis. De meesten hadden ook biologisch verwante kinderen.

Praktisch gebruik van de methodiek

Zowel matchers als pleeg/gezinshuisouders zijn overwegend positief over de methodiek. De extra tijdsinvestering van de matchers liep sterk uiteen. De extra tijd was met name nodig voor verslaglegging. Verslaglegging kan nog verbeterd: de matchers bleken relatief weinig kernbeslissingen vast te leggen in het dossier. Men was positief over de bijlagen, zij werden met name als hulpmiddel voor een check op volledigheid gebruikt.

Gemiddeld duurde het traject van aanmelding tot plaatsing 11 weken. De voornaamste beperking ten aanzien van de methodiek was de situatie dat in de helft van de gevallen slechts één potentieel gezin beschikbaar was, terwijl matchen idealiter gaat om de keuze van een gezin dat zo goed mogelijk bij de jeugdige past.

Er trad veel variatie op in het toepassen van de verschillende stappen van de methodiek. De matchers weken het meest van de methodiek af bij het voorleggen van de match aan ouders, het kennismakingsgesprek en het wentraject. De matchers meldden regelmatig dat de ouders niet in beeld waren of niet betrokken; bij het wentraject was vaak sprake van maatwerk. Uit de reacties van de pleeg- en met name gezinshuisouders bleek dat de informatievoorziening aan de pleeg/gezinshuisgezinnen niet altijd bevredigend was, dus mogelijk moet er meer aandacht besteed worden aan het verzamelen en doorgeven van voldoende informatie over de jeugdige.

De matchers hielden veel rekening met de wensen en grenzen van de betrokkenen, vooral met die van de pleeg/gezinshuisouders. Meestal werd zowel door matcher als door pleeg/gezinshuisouder een klik geconstateerd tussen pleeg/gezinshuisouders en jeugdige. Een aantal trajecten werd afgebroken omdat geen klik werd geconstateerd tussen de beoogd opvoeders, kind en gezin van oorsprong. De pleeg/gezinshuisouders waren overwegend positief over de plaatsing en het contact met de jeugdige, hoewel het niet altijd makkelijk was.

Resultaten bij implementatie

De methodiek blijkt zowel bruikbaar voor gezinshuisplaatsingen als pleeggezinplaatsingen. Echter, de verschillen in problematiek tussen beide groepen leiden tot verschillen in nadruk en invulling van onderdelen van de methodiek en tot verschillen in resultaten en interpretatie van resultaten. Daarom kunnen de resultaten van gezinshuisplaatsingen en pleeggezinplaatsingen niet zonder meer als een geheel worden benaderd.

Relatief veel trajecten braken af tijdens het matchingsproces zelf, met name bij de gezinshuizen (5 van 19 bij pleeggezinnen, 16 van 37 bij gezinshuizen). De meest voorkomende reden was dat de biologische ouder in de loop van matchingstraject niet achter de plaatsing kon staan. Soms kon niet op voorhand voorzien worden dat de match niet zou werken, bijvoorbeeld als het niet klikte tussen ouder en pleeg/gezinshuisouder, of als de jeugdige dit gezin niet wilde. Ongewenst verbroken trajecten traden bij voorbeeld op wanneer de pleeg/gezinshuisouders onvoldoende informatie hadden gehad, of wanneer de voogd of jeugdbescherming de match probeerde door te zetten.

Uiteindelijk hebben 34 van de 56 trajecten tot een plaatsing geleid (14 pleeggezinnen; 20 gezinshuizen). De matchers beoordeelden de meeste afgeronde matches als een goede plaatsing. Als voornaamste reden hiervoor gaven zij de goede aansluiting van de behoeften van de jeugdige bij de mogelijkheden van de pleeg/gezinshuisouders. Andere belangrijke factoren waren goede vaardigheden in contact met ouders en de aansluiting met andere jeugdigen in het huis. In overeenstemming met de zwaardere problematiek van gezinshuiskinderen werd een potentieel geschikte match bij gezinshuizen vaker gebaseerd op de deskundigheid van de gezinshuisouders ten aanzien van problematiek en op het belang van de aanwezige kinderen/jongeren in het huis. Risico's voor de plaatsing zagen de matchers met name in mogelijke gedragsproblemen, problemen in contacten met ouders en gebrek aan motivatie van ouders en jeugdige.

Na 9 maanden waren 22 van de 34 plaatsingen nog intact (10 pleeggezinnen, 12 gezinshuizen) en hadden 9 geleid tot breakdown (2 pleeggezinnen, 7 gezinshuizen). Drie jeugdigen keerden volgens plan terug naar het gezin van oorsprong. In vijf van de negen breakdowns bleek de plaatsing op initiatief van biologische ouders verbroken te zijn, vier keer was de gedragsproblematiek van de jeugdige te zwaar voor het gezin. De matchers hadden praktisch alle intacte plaatsingen als stabiel ingeschat. Bij alle verbroken plaatsingen die de matchers als stabiel hadden ingeschat, bleken de biologische ouders de plaatsing te hebben verbroken. Blijkbaar is dat de factor die de matchers het minst goed kunnen inschatten. Na 9 maanden leken ook bij de intacte plaatsingen de verhoudingen tussen pleeg/gezinshuisouders en ouders minder goed te zijn geworden.

Aanpassingen

'Methodisch matchen' is op een aantal punten aangepast naar aanleiding van het onderzoek. Ook is een hoofdstuk toegevoegd met adviezen bij knelpunten in de praktijk en een bijlage met risico's en afspraken bij een niet-optimale match. Tenslotte zijn een aantal aanbevelingen gedaan voor beleid binnen organisaties ten behoeve van betere matchingsresultaten. Uiteraard levert een onderzoek aanknopingspunten en wensen op voor vervolgonderzoek, deze zijn in het slothoofdstuk opgenomen.

1. Inleiding

1.1 Achtergrond

Jaarlijks worden zo'n 30.000 jeugdigen – al dan niet tijdelijk – uit huis geplaatst. Een groot deel van deze jeugdigen kan niet meer terug naar hun gezin van herkomst en moet buiten het eigen gezin opgroeien. Ruim de helft van deze jeugdigen groeit op in zogenoemde 'alternatieve gezinnen', zoals pleeggezinnen en gezinshuizen. Langdurige pleegzorg heeft tot doel om tot volwassenheid continuïteit, opvoedingszekerheid en optimale ontwikkelingskansen voor het pleegkind te creëren (Factsheet Pleegzorg, 2015). Voor gezinshuizen geldt hetzelfde. Een stabiele plaatsing, waarbij pleegkind en pleeggezinsleden zich aan elkaar kunnen hechten en zich veilig voelen is van bewezen groot belang voor het welzijn en de psychische gezondheid van alle betrokkenen (Rubin e.a., 2007; Strijker & Knorth, 2009; Van den Bergh & Weterings 2010, Van Oijen, 2010; Wilson e.a., 2004).

Ondanks de inzet en betrokkenheid van de mensen die in pleegzorg werken, toont onderzoek bij herhaling aan dat zowel in Nederland als internationaal 20-50% van de pleeggezinplaatsingen tot ongewenste beëindiging (breakdown) leidt (van Oijen & Strijker, 2010). Ook in gezinshuizen lijkt de gemiddelde duur korter dan bij permanentie beoogd is – in 2011 was de gemiddelde duur van een plaatsing 2,7 jaar (Factsheet Gezinshuizen, 2011). Breakdown leidt tot een breuk in de gehechtheid, veiligheid en continuïteit van de omgeving (vrienden, school, etc) en daarmee tot een breuk in het gevoel van opvoedingszekerheid (De Baat e.a., 2015; Juffer, 2010; Van Oijen, 2010; Rubin e.a., 2007; Strijker & Knorth, 2009; Vanderfaeillie & Van Holen, 2010; Wilson e.a., 2004). Het is bekend dat breakdown kan leiden tot meer gedragsproblematiek, wat op zichzelf leidt tot een verhoogd risico op een volgende breakdown, met uiteindelijk het risico op psychische problematiek (Strijker et al 2008). Ook voor het pleeggezin zelf is een breakdown een ongewenste, vaak traumatische gebeurtenis, en een risico voor het verbreken van een volgende plaatsing (Crum 2010).

De literatuur is niet eenduidig, maar het lijkt erop dat een betere matching kan bijdragen aan een meer stabiele plaatsing (Argent & Coleman, 2012, Thomas, 2013; Van den Bergh, 2013; Wilson e.a., 2004,). In de praktijk ontbreekt echter een eenduidige theoretisch gefundeerde procedure van de matching van uithuisgeplaatste (pleeg)kinderen aan (semi-) professionele opvoeders. De deelnemers aan de 'Kenniskring Gezinshuizen in de Jeugdzorg' (Van der Steege, 2012) gaven aan dat verbetering van de procedure rond matching bij gezinshuizen de hoogste prioriteit had. Hoewel matching altijd uit maatwerk zal bestaan, kan een methodiek hier wel degelijk ondersteuning bij bieden.

Binnen pleegzorg was voorheen geen eenduidige evidence-based matchingsmethodiek, maar is sprake van matchingsprocedures die binnen iedere organisatie apart ontwikkeld zijn. Vanuit de aanname dat bij gezinshuizen en pleeggezinnen vergelijkbare trajecten van matching worden doorlopen, werd besloten één methodiek te ontwikkelen voor beide systemen.

In 2014 startten NJi, Gezinspiratieplein en ADOC (i.s.m. Universiteit Leiden) het project 'Methodisch matchen' dat streeft naar het verbeteren van de stabiliteit van plaatsingen in de pleeg- en gezinshuizenzorg door middel van een verbeterde matchingsmethodiek. Hierbij wordt nagegaan hoe de matching van een jeugdige aan een gezin (gewoon of semi-professioneel) dusdanig kan worden bevorderd dat een stabielere plaatsing ontstaat. Met welke factoren moet tijdens de matching van de te plaatsen jeugdige aan het alternatieve gezin rekening worden gehouden? Hoe ziet een optimale procedure voor matching, kennismaking en start van de plaatsing eruit? Het project is gefinancierd door het Dirk Bos fonds, de Rudolphstichting en het Maagdenhuis.

Voor de ontwikkeling van de nieuwe matchingsmethodiek werd een basis gelegd met een literatuuronderzoek (Ter Meulen, Vinke, de Baat & Spoelstra, 2014) en een praktijkinventarisatie. (De Baat, Spoelstra, Ter Meulen, Stoltenborgh & Vinke, 2014). Daar kwamen veel factoren uit naar voren, die van belang werden geacht voor een matchingsmethodiek. Om tot een werkbare selectie hieruit te komen, werden deze factoren beoordeeld door een panel van deskundigen uit de praktijk (Delphi-procedure). Op basis van deze resultaten heeft een ontwikkelgroep met matchers vanuit de 5 deelnemende organisaties - Intermetzo, Spirit, Ambiq, Jarabee en OCK-Het Spalier - een nieuwe, door onderzoek en praktijk onderbouwde matchingsmethodiek ontwikkeld: 'Methodisch matchen'.

1.2 Onderzoeksvragen en oorspronkelijke onderzoeksopzet.

Het tweede deel van het project rond Methodisch Matchen bestaat uit een exploratieve studie die

1) inzicht kan geven in de bruikbaarheid en werkbaarheid van de nieuwe methodiek (hoe verliep de procedure; was de besluitvorming transparant; welke aspecten behoeven verbetering) en

2) zicht geeft op de mogelijk effectiviteit van de ontwikkelde matchingsmethodiek.

Op basis van de uitkomsten van de proefimplementatie (ervaringen van de betrokkenen en de eerste resultaten) wordt de methodiek aangescherpt en definitief gemaakt.

Deze exploratieve studie bestaat uit een proefimplementatie met wetenschappelijke begeleiding om de bruikbaarheid en eerste resultaten van de methodiek te beschrijven en uit twee door het Gezinspiratieplein beschreven focusgroepen van matchers en pleeg/gezinshuisouders en interviews met jeugdigen om de ervaringen van de betrokkenen te beschrijven. Op basis van de ervaringen en de bevindingen uit de proefimplementatie, focusgroepen en interviews is de methodiek aangepast.

Onderliggend rapport beschrijft de resultaten van de proefimplementatie.

De uitgangsvragen voor het tweede deel van het project waren:

1. Hoe beoordelen jeugdigen, ouders en opvoeders de bruikbaarheid van de nieuwe werkwijze van matching en plaatsing en is deze meer inzichtelijk dan voorheen?
 - a) Wat is de beleving van jeugdigen, ouders en opvoeders rond de nieuwe werkwijze van matching en plaatsing? *(uit focusgroepen, interviews en proefimplementatie)*
 - b) Welke gevolgen hebben de bevindingen voor de nieuwe, optimale, werkwijze rond matching? *(verwerking in methodiek)*
2. Wat zijn de eerste resultaten van deze gewijzigde matchingswerkwijze voor de stabiliteit van de plaatsing en het functioneren van het kind en de gezinshuis- of pleegouders?
 - a) Zien we op basis van de eerste uitvoering op kleine schaal verbetering in de stabiliteit van de plaatsing en het functioneren van het kind en de gezinshuis- of pleegouders? *(proefimplementatie)*
 - b) Welke gevolgen hebben de bevindingen voor de nieuwe, optimale, werkwijze rond matching? *(proefimplementatie)*
 - c) Komen er vanuit de trial verbeterpunten voor de nieuwe matchingsprocedure naar voren? *(proefimplementatie)*
 - d) Welk vervolgonderzoek is nodig om de effectiviteit van de methodiek experimenteel vast te stellen? Hierin moet ook rekening gehouden worden met andere factoren die de stabiliteit en het functioneren beïnvloeden, zoals begeleiding van pleeg- of gezinshuisouders en samenwerking met ouders. *(aanbevelingen in dit rapport)*

De matchers ontvingen bij ieder matchingstraject dat moest leiden tot een langdurige plaatsing een vragenlijst met vragen over dossierinformatie over de jeugdige, diens gezin en het te verwachten pleeg/gezinshuisgezin, het verloop van het matchingstraject, de gebruik van de (onderdelen van) methodiek en hun verwachting over de match. Wanneer het matchingstraject werd afgebroken, werd bevraagd wat de reden hiervan was (bijlage 1 en 2).

De pleeg/gezinshuisouders ontvingen één maand na plaatsing een vragenlijst met vragen over zichzelf, hun gezin en hun ervaringen met het matchingstraject, met de plaatsing, en de jeugdige. In deze vragenlijst waren een aantal standaardvragenlijsten opgenomen over functioneren van de pleeg/gezinshuisouders, het gezin en de jeugdige. Negen maanden na plaatsing werd bij hen een nameting uitgevoerd, die zich voornamelijk richtte op de stabiliteit van de plaatsing, opvoedingsbelasting en gedragsproblemen (bijlage 3 en 4).

Aan de matchers werd gevraagd ervoor te zorgen dat de biologische ouders een korte vragenlijst in konden vullen over hun beleving van de methodiek.

In maart 2015 zijn de matchers van vijf verschillende pleegzorgorganisaties¹ gestart met de nieuwe methodiek.

¹ OCK samen met Kenter

1.3 Aanpassingen van het onderzoek

De oorspronkelijke doelstelling en opzet van deze studie was om de effecten van de methodiek te bestuderen door twee groepen met elkaar te vergelijken, één waarbij wel en één waarbij niet met de methodiek gewerkt werd. In de praktijk bleek dat het onmogelijk was om binnen het tijds kader van deze studie voldoende matchingstrajecten te starten met de nieuwe methodiek². Daarom is gekozen voor een meer beschrijvende benadering van alleen trajecten waar met de methodiek gewerkt is. Er kunnen dan ook geen uitspraken gedaan worden over de effecten van de methodiek. Deze studie onderzoekt de werkbaarheid en geeft aanwijzingen waar de methodiek mogelijk een verbetering van stabiliteit kan bewerkstelligen. Dit wordt gekoppeld aan wat de wetenschappelijke kennis hierover te zeggen heeft. Doordat het gaat om een onderzoek met een relatief kleine, niet aselechte steekproef kunnen we geen generaliserende uitspraken doen. We willen met name bestuderen wat de eerste ervaringen zijn binnen deze groep van matchers en de betrokken pleegouders, gezinshuisouders en kinderen.

Tijdens het matchingtraject bleken veel matches voortijdig af te breken. In de oorspronkelijke opzet van het onderzoek was hier niet in voorzien, maar deze afgebroken matches leveren belangrijke informatie over het matchingsproces op. Daarom zijn deze trajecten specifiek meegenomen in het onderzoek onder de noemer “afgebroken trajecten”.

In onderliggend verslag worden de resultaten besproken van de dataverzameling via de vragenlijsten aan matchers en pleeg- en gezinshuisouders.

Het onderzoek beoogt antwoord te geven op de volgende vragen:

Praktisch gebruik van de methodiek

- Hoe verliep de procedure?
- Hoe is de methodiek door de matchers gebruikt?
- Was de besluitvorming transparant?
- Is gebruik gemaakt van belangrijke factoren binnen de methodiek?
- Hoe werd het werken met de methodiek ervaren door matchers en pleeg/gezinshuisouders?

Hoe verliepen de matchingstrajecten en de daaruit voortkomende plaatsingen?

- Beschrijving groep deelnemende jeugdigen en pleeg/gezinshuisouders
- Hoeveel trajecten met de nieuwe methodiek leiden tot een plaatsing en wat voor factoren hangen samen met het afbreken van de procedure?
- Wat wordt gezien als goede match en op basis van welke factoren worden matchingstrajecten afgebroken?
- Stabiliteit en breakdown

Het laatste hoofdstuk van dit verslag beschrijft de conclusies en aanbevelingen. Vanuit de resultaten van dit onderzoek en het onderzoek van het Gezinspiratieplein is de methodiek op punten aangepast. In dit verslag worden de voornaamste aanpassingen genoemd.

² Een van de oorzaken was dat de transitie Jeugdzorg van 2015 terughoudendheid in plaatsingen bewerkstelligde.

2. Methode

2.1 Procedure

In het begin van 2015 zijn informatiebijeenkomsten georganiseerd om de matchers van verschillende pleegzorgorganisaties op de hoogte te brengen van de nieuwe methodiek en om toe te lichten hoe de methodiek in zijn werk gaat. De deelnemende organisaties waren:

- Intermetzo
- Spirit
- Ambiq
- Jarabee
- Kenter/OCK het Spalier

De organisaties en de betrokken matchers werd gevraagd om de trajecten die startten vanaf maart 2015 als mogelijk onderzoekstraject aan te melden. De matcher onderhield het contact met de betrokkenen en vroeg om toestemming. In eerste instantie ging het om matchingtrajecten van jeugdigen³ tussen 4 en 18 jaar, maar door het kleine aantal aanmeldingen is dit later uitgebreid tot jeugdigen van 0-18 jaar.

Maandelijks werd aan de matchers een update van de voortgang van de matchingsprocedure gevraagd. Na afsluiting van het matchingstraject werd vanuit het internet-vragenlijst systeem Qualtrics een link naar een vragenlijst verstuurd.

Vragenlijsten

Na afronding van de trajecten zijn diverse vragenlijsten over het matchingstraject verstuurd (Zie tabel 2.1)

Aan wie?	Welke lijst?	Wanneer	Toelichting
Matcher	Afgerond matchingstraject	1 maand na plaatsing	Over matchingstraject, dossiergegevens, belangrijke factoren
	Afgebroken matchingstraject	Na afbreken traject	Over matchingstraject, dossiergegevens, belangrijke factoren Redenen afbreken
	Afgebroken plaatsing	Na vertrek jeugdige uit het gezin	Waarom is de plaatsing afgebroken?
Pleeg/gezinshuisouders	Vragenlijst match	Na 1 maand	Matchingsproces, hoe is het beleefd, hoe gaat het in het gezin hoe gaat het met de jeugdige in het gezin, gevalideerde vragenlijsten over pleeg/gezinshuisouder, gezin en jeugdige
	Vragenlijst follow-up - verloop plaatsing	Na 9 of meer maanden	Hoe gaat het met jeugdige, pleeg/gezinshuisouder, gezin. Gevalideerde vragenlijsten over pleeg/gezinshuisouder, gezin en jeugdige
Ouder(s)	Oudervragenlijst	Minimaal 1 maand na plaatsing	Korte vragenlijst over hoe het matchingsproces ervaren is

Tabel 2.1 Overzicht vragenlijsten.

Ad pleeg/gezinshuisouders:

De eerste lijst bevat vragen over het matchingsproces, maar ook over hoe pleeg/gezinshuisouders de match beleven en hoe het gaat in hun gezin. Hiervoor zijn onder andere gevalideerde vragenlijsten⁴ gebruikt. Na ca 9 maanden krijgen de pleeg/gezinshuisouders een vergelijkbare vragenlijst opgestuurd waarin gecheckt wordt hoe het na verloop van tijd gaat met deze plaatsing in hun gezin.

³ In dit verslag wordt steeds over jeugdigen gesproken, hierbij gaat het om alle kinderen en jongeren tot 18 jaar.

⁴ Dit zijn vragenlijsten waarbij in eerder onderzoek is aangetoond dat ze meten wat ze moeten meten.

Ad ouders:

Biologische ouders spelen een belangrijke rol bij matching. Hoewel uit ander onderzoek bekend is dat ze vaak moeilijk te benaderen zijn, is geprobeerd hen via de matchers te bereiken zodat zij (eventueel met hulp of via een contactpersoon) een korte vragenlijst in konden vullen over hoe zij het matchingsproces beleefd hebben.

Het onderzoeksvoorstel is goedgekeurd door de ethische commissie van de Faculteit Sociale Wetenschappen van Universiteit Leiden.

Focusgroepen, interviews en contacten met aanbieders

Naast het vragenlijstonderzoek, heeft het Gezinspiratieplein twee focusgroepen georganiseerd voor matchers en voor pleeg- en gezinshuisouders, en zijn enkele jeugdigen geïnterviewd over hun beleving van het matchingtraject (Lubbersen 2016). Ook heeft het NJi regelmatig telefoongesprekken gevoerd met de contactpersonen van de aanbieders. De resultaten van al deze acties zijn verwerkt in de latere aanpassingen van de methodiek.

Continuïteit van de plaatsing

Aangemelde trajecten bleken regelmatig niet tot stabiele plaatsingen te leiden. Al in het matchingtraject kon het proces afgebroken worden, of de plaatsing leidde binnen 9 maanden tot een breakdown. Daarom is bij de trajecten een onderscheid gemaakt tussen:

- * Doorgaande match én geen breakdown⁵
- * Doorgaande match én breakdown
- * Afgebroken match⁶

Bij afgebroken matchingtrajecten is een vragenlijst aan de matcher verstuurd, waarin de reden van het afbreken van het traject werd gevraagd. Over de redenen voor het afbreken van plaatsingen is via de mail een korte vragenlijst gestuurd die beschrijvende kwalitatieve informatie levert.

Nameting na 9 maanden

Voor de tweede ronde vragenlijsten voor pleeg/gezinshuisouders na 9 maanden hebben we slechts beschikking over 7 bruikbare ingevulde vragenlijsten. Bij de participanten die de vragenlijsten na 1 maand hebben ingevuld is drie keer een verzoek tot invullen verstuurd, deze verzoeken werden zowel via de onderzoekers als via de contactpersonen binnen de organisaties gedaan. Gezien de lage respons van met name deze tweede ronde, is het niet zinvol om uitgebreide analyses over deze gegevens uit te voeren. We zullen vooral op beschrijvend niveau aangeven wat we in onze steekproef gevonden hebben. Van daaruit kunnen aanbevelingen gedaan worden voor vervolgonderzoek.

2.2 Praktische problemen bij het onderzoek

De praktijk van matchen en plaatsen bleek buitengewoon weerbarstig en moeilijk voorspelbaar in aantallen. Dit heeft zijn weerslag op de uitvoerings (on)mogelijkheden van het onderzoek en op de generalisatie van uitkomsten.

- *Minder matchingtrajecten*
Er werden veel minder matchingtrajecten opgestart dan eerder was verwacht. Mogelijk speelde hier ook de transitie Jeugdzorg naar de gemeentes een rol, die ertoe leek te leiden dat jeugdigen langer in hun oorspronkelijke gezin bleven. Daarom is een extra spoedbijeenkomst belegd. In dit overleg werd besloten de minimum leeftijd van de jeugdige waarbij het matchingtraject kon worden meegenomen in de studie te verlagen van 4 naar 0 jaar. Bovendien werd de instroomperiode voor matchingtrajecten met drie maanden verlengd van 7 tot 10 maanden.
- *Afbreken matchingtrajecten*
Zodra duidelijk werd dat relatief veel matches al tijdens het traject afbraken, werd besloten een extra vragenlijst af te nemen voor de afgebroken matchingtrajecten. De matchers konden dus twee verschillende vragenlijsten invullen: één voor afgebroken matches en één voor afgeronde matches.
- *Technische problemen*
Bij het invullen van de vragenlijsten bleken technische mankementen een rol te spelen. Deze traden met name op bij Jarabee. Ingevulde lijsten kwamen niet altijd goed bij de onderzoekers binnen, waardoor matchers in enkele gevallen opnieuw een lijst hebben moeten invullen voor hetzelfde traject.

⁵ 'Terugkeer naar huis volgens plan' na plaatsing wordt gerekend als doorgaande plaatsing.

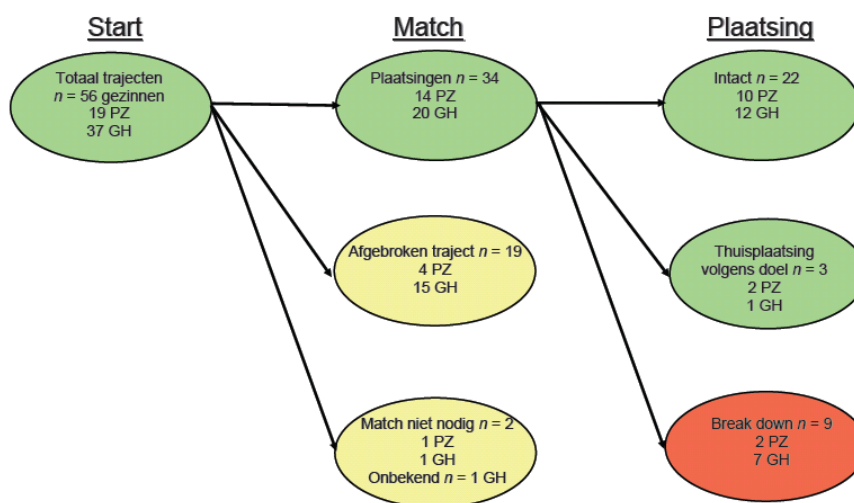
⁶ Hierbij wordt de afgebroken match waarbij de jeugdige in het eerdere gezin kon blijven niet meegenomen.

Aangezien problemen bleven optreden, zijn de onderzoekers naar Jarabee gegaan om met hulp van de dossiers de zes lijsten in te vullen met een directe check op de binnenkomst in het bestand. Deze technische problemen leidden tot onduidelijkheid en onrust.

- **Drukke**
De matchers waren erg druk. Na het ingelaste spoedoverleg kregen matchers van verschillende organisaties meer tijd toebedeeld om hun bijdrage aan het onderzoek te kunnen leveren.
Ook voor veel pleeg/gezinshuisouders bleek het invullen van de vragenlijst een stap te ver. Zij vulden voor 24 van de 41 afgeronde trajecten een vragenlijst in.
- **Toestemming en privacy**
Voor het vragen van toestemming moest oorspronkelijk via de matchers een toestemmingsformulier doorgestuurd en geretourneerd worden. Dit was te complex en leverde een lage respons. Deze procedure is vervangen door toestemming vragen bij de start van de vragenlijst. De wijzigingen zijn goedgekeurd door de ethische commissie. Door het werken met privacy-beschermende codes in plaats van namen, was voor matchers de communicatie moeilijk. Dit is later opgelost door te werken met initialen.
- **Mate van implementatie**
Mede doordat de methodiek uitnodigt tot maatwerk, is de implementatie van de methodiek door de matchers nogal wisselend, waardoor het onduidelijk kan zijn wat te herleiden is aan het gebruik van het stappenplan van de nieuwe methodiek.

2.3 Trajecten

Uiteindelijk zijn 80 kinderen bij het onderzoek aangemeld, waarvan er 60 mee konden doen aan het onderzoek. Hierbij was één jeugdige die eerst een afgebroken matchingstraject doorliep en daarna een afgerond (bij Spirit). Er waren drie plaatsingen met brusjes (een bij Intermetzo, een bij Kenter en een bij Jarabee). Wanneer we deze “dubbelplaatsingen” als een traject tellen, dan is er sprake van 56 trajecten die meededen aan het onderzoek, 19 bij pleegzorg en 37 bij gezinshuizen. De twee trajecten waarbij geen toestemming verkregen werd van betrokkenen, zijn niet meegenomen.

Figuur 2.1 Het verloop van de matchingstrajecten. Één afgebroken match wordt een doorgaande match. Drie trajecten bestaan uit brusjesplaatsingen PZ= pleegzorg; GH = gezinshuizen.

De belangrijkste redenen waarom trajecten niet meegenomen konden worden in het onderzoek waren dat noch matcher, noch pleeg/gezinshuisouder de vragenlijst(en) over het traject had ingevuld (9) of dat het traject niet was afgerond binnen de onderzoekslooptijd (3).

2.4 Analyses

Voor deze studie zijn vooral beschrijvende analyses gedaan in SPSS 23 (IBM, 2014) die een beeld beogen te geven van de kenmerken van de trajecten en de ervaringen van de matchers, pleegouders en gezinshuisouders.

De methodiek is zowel voor pleeggezinnen als gezinshuizen gebruikt, maar de doelgroepen lopen in het algemeen uiteen qua problematiek en gezinsvorm (Factsheet Gezinshuizen, 2011). Daarom zijn de pleeggezin- en gezinshuistrajecten voor de meeste onderzochte kenmerken apart bekeken. Daarbij is het belangrijk om aan te geven dat verschillen in resultaten die we zien tussen de verschillende gezinsvormen alleen gelden voor de beperkte groep die we in deze studie onderzocht hebben. Deze verschillen kunnen berusten op toeval en we kunnen dus niet zeggen dat ze in het algemeen bestaan. De volgende resultaten zijn (veelal per groep) beschreven:

- **Beschrijving van de steekproef**
In dit deel wordt de groep deelnemende kinderen, pleeg- en gezinshuisgezinnen en ouders uitgebreid beschreven. Het gaat hier om basiskenmerken als leeftijd en geslacht, daarnaast om factoren die voor pleeg- en gezinshuisopvang van belang zijn, zoals probleemgedrag en het aantal eerdere plaatsingen. Omdat volgens de literatuur pleeggezinnen en gezinshuizen vooral verschillen in leeftijd van het kind en de mate van probleemgedrag hebben we deze twee factoren getoetst.
- **Praktisch gebruik van de methodiek**
In dit deel worden de ervaringen van de matchers en de tevredenheid van zowel matchers als pleeg- en gezinshuisouders met de methodiek beschreven.
- **Factoren van belang voor het afronden van een match en stabiliteit van een plaatsing**
In dit deel worden belangrijke factoren voor matching en stabiliteit, die deel uitmaken van de methodiek, beschreven.
- **Matchingstrajecten en stabiliteit**
In dit deel wordt de voortgang van de matchingstrajecten besproken en de stabiliteit tot 9 maanden na plaatsing. Daarnaast wordt exploratief bekeken welke factoren (volgens betrokkenen) een rol lijken te spelen bij breakdown.

In onze studie hebben we, behalve in het eerste deel, geen significantietoetsen gedaan. Deze keuze is gebaseerd op verschillende redenen. Allereerst betreft onze steekproef een relatief kleine groep. Het aantal retour gekomen vragenlijsten is laag en het interpreteren van resultaten en het vergelijken van pleeggezin/gezinshuisplaatsingen en/of stabiele of verbroken plaatsingen leidt daarmee niet tot betrouwbare uitspraken. Dit is vooral het geval als we in de analyses alle factoren mee zouden nemen die van belang zijn (zoals het soort pleegzorg en eventuele verschillen tussen organisaties). Daarnaast is onze studie vooral exploratief van aard. Het veelvuldig toetsen van verschillen kan uiteindelijk leiden tot het vinden van zogenaamde vals-positieven (verschillen in de steekproef die er niet zijn in de populatie) en dat willen we zoveel mogelijk willen voorkomen. Tot slot is het niet ons hoofddoel om verschillen tussen groepen te toetsen, we willen vooral een duidelijk beeld scheppen van de diverse trajecten en ervaringen binnen onze eigen steekproef. Dit alles betekent wel dat onze resultaten met voorzichtigheid geïnterpreteerd dienen te worden en niet zomaar voor de gehele populatie geldig zijn.

2.5 Respons vragenlijsten

De uiteindelijke steekproef van deze studie bestaat uit 60 trajecten. Bij de drie trajecten met brusjes zijn alle gegevens over het matchingstraject en over het pleeggezin/gezinshuis één keer meegenomen, alle gegevens over de jeugdigen zijn per individu bekeken. Bij de jeugdige die zowel een afgebroken als een afgerond traject heeft doorlopen, zijn beide trajecten meegenomen bij de analyses van de matchervragenlijsten. Bij de analyses van de pleeg/gezinshuizen is alleen het afgeronde traject van de jeugdige meegenomen. In totaal gaat het dus om 59 gematchte jeugdigen in 56 trajecten. Tabel 2.2 toont hoeveel trajecten van iedere organisatie aan dit onderzoek meedoen. Naast deze trajecten zijn er 9 trajecten waarover noch door matcher, noch door pleeg/gezinshuisouder vragenlijsten ingevuld zijn, maar waarvan wel basale gegevens bekend zijn (leeftijd jeugdige, status match en plaatsing).

November 2016, minimaal 9 maanden na plaatsing van de jeugdigen in de gezinnen, is voor alle plaatsingen bij de matchers gevraagd of de plaatsingen nog stabiel waren, of afgebroken (breakdown of andere redenen). Bij één plaatsing waarbij de matcher niet meer werkte bij de zorgaanbieder, was niet meer na te gaan om welke jeugdige het ging. De vragenlijsten van de nameting zijn slechts aanvullend en leveren beschrijvende informatie of het patroon bij een maand na plaatsing gewijzigd is of niet.

Afgeronde matches	Pleeggezin trajecten	Gezinshuis trajecten	Totaal	Aantal vragenlijsten ingevuld door matcher	Aantal vragenlijsten ingevuld door pleeg- en gezinshuisouders na 1 maand	Aantal vragenlijsten ingevuld door pleeg- en gezinshuisouders na 9 maanden
Jarabee	4	1	5	5	4	1
Kenter/OCK	4		4	3	3	2
Spirit	7	1	8	7	4	3
Ambiq		3	3	2	2	1
Intermetzo		16	16	14	10	2
Totaal ⁷	15	21	36	31	23	9
Afgebroken matchingtrajecten	Pleeggezin trajecten	Gezinshuis trajecten	Totaal	Aantal vragenlijsten ingevuld door matcher		Aantal vragenlijsten ingevuld door pleegouder na 9 maanden
Jarabee	2	1	3	3		
Kenter/OCK	0			0		
Spirit	4	1	5	5		
Ambiq		7	7	7		
Intermetzo		7	7	7		1
Totaal	6	16	22	22		1

Tabel 2.1. Aantal trajecten voor pleeggezinnen en gezinshuizen, en aantal trajecten waarover vragenlijsten zijn ingevuld per zorgaanbieder (brusjes als 2 geteld; kind met afgebroken en afgerond matchingstraject zowel als afgebroken als afgerond geteld (Spirit)).

⁷ Bij 14 afgeronde trajecten heeft alleen de matcher de lijsten ingevuld en bij 4 trajecten alleen de pleeg/gezinshuisouder

3. Beschrijving steekproef

3.1 Algemene kenmerken van de trajecten

De 57 trajecten bestaan uit 20 matchingtrajecten voor pleeggezinnen en 37 voor gezinshuizen. Het juridisch kader van de 31 plaatsingen (61%) is een onder toezicht stelling (OTS). Bij twaalf trajecten (24%) betreft het een vrijwillige plaatsing, bij acht trajecten (16%) betreft het een gezagsbeëindigende maatregel. Over vijf trajecten is geen informatie met betrekking tot het juridisch kader beschikbaar.

Bij de gezinshuisplaatsingen zijn tien jeugdigen geplaatst in vrijwillig kader, bij pleeggezinplaatsingen waren dat er twee. Bij de gezinshuiskinderen is bij acht jeugdigen sprake van een gezagsbeëindigende maatregel.

Binnen dit onderzoek zijn in vergelijking met de meest recente factsheet gegevens meer jeugdigen in gezinshuizen geplaatst onder vrijwillig kader (30% i.p.v. 18%), terwijl bij pleeggezinnen meer jeugdigen zijn geplaatst onder OTS (89% t.o.v. 32%), en minder onder gezagsbeëindigende maatregel (0% i.p.v. 32%) (Factsheet pleegzorg 2015; Factsheet Gezinshuizen 2011). Bij de pleeggezinnen werd bij zeven van de achttien plaatsingen gemeld dat het om een geheime plaatsing⁸ ging (één onbekend). Bij de gezinshuizen waren drie van de 33 plaatsingen geheim (vier onbekend). Percentages geheime plaatsingen worden niet genoemd in factsheets.

Hoewel de inzet van deze studie het optimaliseren van langdurige plaatsing was, bleek bij de pleeggezinplaatsingen in acht van de 18 trajecten (44%) het perspectief tijdens het matchingtraject niet duidelijk te zijn (1 onbekend); bij de gezinshuizen was dat bij 32% het geval (8 van de 25 trajecten; 4 onbekend). Uiteindelijk bleek dat bij drie van de geplaatste jeugdigen nog toegewerkt werd naar een plaatsing in het ouderlijk gezin. Het perspectief was onbekend bij beide vrijwillige pleeggezinplaatsingen en bij 43% (10 van de 19) van de OTS-plaatsingen. Bij gezinshuisplaatsingen was het perspectief bekend bij 42% (5) van de vrijwillige plaatsingen en bij 81% (13 van de 16) van de OTS-plaatsingen.

3.2 Beschrijving pleeg- en gezinshuiskinderen

Aan dit onderzoek hebben 30 jongens en 23 meisjes meegedaan. Van 6 jeugdigen (bij de afgebroken trajecten) is het geslacht niet vermeld.

In een gezinshuis is minimaal één van de gezinshuisouders een professionele opvoeder. Jeugdigen die geplaatst worden in een gezinshuis blijken volgens CAP-J bovengemiddeld veel en complexe problemen te hebben. Het hoogst scoort die problematiek die te maken heeft met het psychosociaal functioneren van de jeugdige. Problemen rondom het biologische gezin, rondom de opvoeding en rondom de vaardigheden en cognitieve ontwikkeling komen veel voor. Problemen met de omgeving scoren iets lager, maar nog steeds bovengemiddeld. Gezinshuiskinderen laten meer gedragsproblemen zien. Alles bij elkaar opgeteld, scoort de totale problematiek gemiddeld in het verhoogde (klinische) gebied.

Jeugdigen in gezinshuizen zijn gemiddeld ouder dan jeugdigen in pleeggezinnen – de gemiddelde leeftijd is 12 jaar. (Factsheet Gezinshuizen, 2011).

Er is nog weinig kennis over de ontwikkelingsstaat van pleegkinderen bijkomst in het pleeggezin (Van Oijen, 2010), maar de redenen tot uithuisplaatsing bij pleeggezinnen zijn met name opvoedingsverlegenheid van ouders⁹, emotionele en fysieke verwaarlozing, en verslavingsproblemen van ouders (De Baat et al. 2015). Bij pleeggezinnen is tegen de 70% van de pleegkinderen 11 jaar of jonger (Factsheet pleegzorg, 2015).

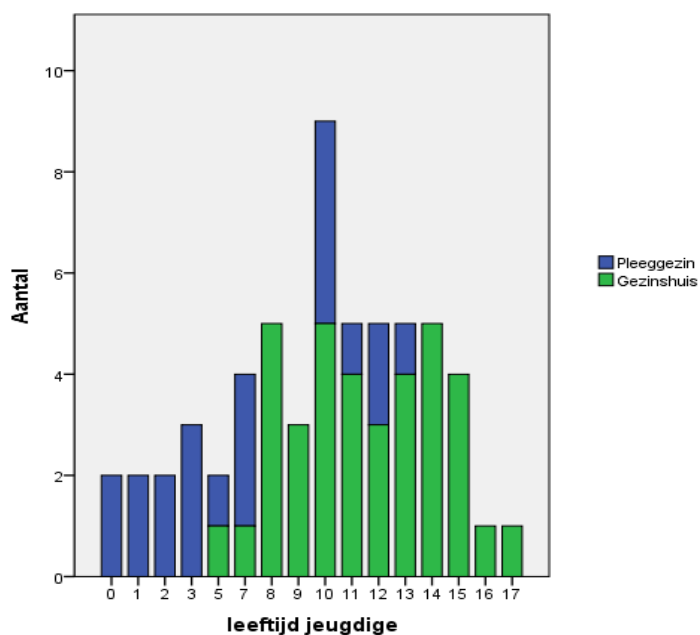
In de volgende paragrafen worden de pleegkinderen en de gezinshuiskinderen uit onze steekproef beschreven.

3.2.1 Leeftijd

Figuur 3.1 toont de leeftijd van de gezinshuiskinderen en pleegkinderen. De leeftijd van de gezinshuiskinderen in onze steekproef ligt hoger dan die van de pleegkinderen en varieert wat minder dan de leeftijd van pleegkinderen (pleegkinderen: 6,1 jaar (SD = 4,4); gezinshuiskinderen, 11,5 jaar, SD = 2,9). Negen van de twintig pleegkinderen zijn onder de vier jaar; geen van de gezinshuiskinderen is vier jaar of jonger. Het verschil in gemiddelde leeftijd is significant ($t = 17,1$; $df =$; $p < 0,001$) Omdat een hogere leeftijd een risicofactor is voor breakdown, zouden gezinshuiskinderen op basis van hun leeftijd een hoger risico op breakdown hebben in pleegzorgplaatsingen.

⁸ Om de veiligheid van de jeugdige te garanderen wordt het pleeg/gezinshuisadres van de jeugdige niet doorgegeven aan de ouder(s). Dit duurt maximaal 6 weken.

⁹ Hiermee wordt bedoeld dat de ouders onvoldoende goede opvoedingsvaardigheden hebben.

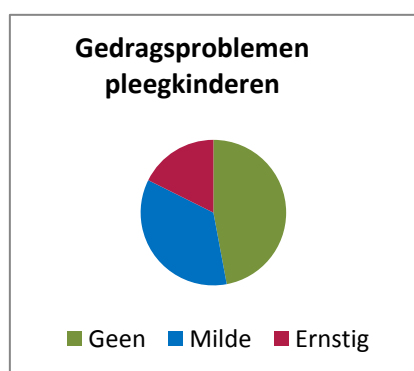

Figuur 3.1 Leeftijd van de pleeg- en gezinshuiskinderen.

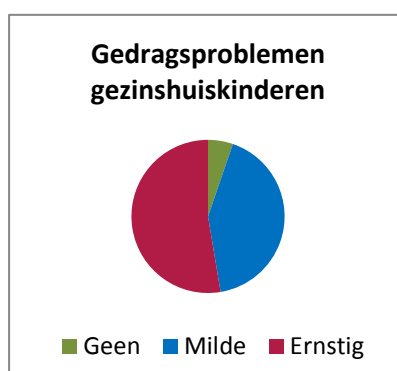
3.2.2 Problematiek

De matchers hebben aangegeven welke problematiek bij de gematchte jeugdigen speelt. De informatie is afkomstig uit de dossiers. De matchers rapporteren bij de gezinshuiskinderen significant ernstiger gedragsproblemen dan bij de pleegkinderen ($t = -4,54$; $df = 32$; $p < 0,01$). Externaliserende en seksueel getinte gedragsproblemen leveren het grootste risico voor breakdown. De door de matcher gerapporteerde externaliserende gedragsproblemen bij gezinshuiskinderen liggen significant hoger dan bij pleegkinderen ($t = 7,0$; $df = 35$; $p < 0,01$) en alleen bij gezinshuiskinderen komt seksueel getint gedrag voor.

De standaard vragenlijst Strength and Difficulties Questionnaire (SDQ) meet emotionele problemen, gedragsproblemen, hyperactiviteit, problemen in omgang met leeftijdsgenoten en prosociaal gedrag (gemiddeld-licht afwijkend; geldend voor 80% van de bevolking) (Goedhart, Treffers & Van Widenfelt, 2003). Op alle domeinen scoren de pleeg- en gezinshuiskinderen bij de vragenlijsten na één maand in de hoogste probleemscore (de hoogst scorende 5% van de bevolking), alleen niet op prosociaal gedrag (gemiddeld/licht afwijkend (geldend voor 80% van de bevolking)). Bij slechts twee van de 18 pleegkinderen (9%) is één van de DSM-classificaties autisme, ADHD en/of RAD vastgesteld, bij 12 van 20 gezinshuiskinderen (60%) is minimaal één van deze diagnoses vastgesteld. Bij gezinshuiskinderen is bij vier jeugdigen een licht verstandelijke beperking vastgesteld. Bij de pleegkinderen heeft één jeugdige een zwaar verstandelijke beperking.

Figuur 3.2 Gedragsproblemen bij gematchte pleegkinderen.

Figuur 3.3 Gedragsproblemen bij gematchte gezinshuiskinderen.

De matchers gaven voor alle jeugdigen aan dat ze trauma hebben doorgemaakt. De meest voorkomende trauma's waren verwaarlozing en opvoedingsverlegenheid. Van het totale aantal jeugdigen hadden slechts 4 van de 17 pleegkinderen en 3 van de 18 gezinshuiskinderen geen verwaarlozing meegemaakt en slechts 2 pleegkinderen en 2 gezinshuiskinderen hadden geen opvoedingsverlegenheid meegemaakt.

3.2.3 Gehechtheid

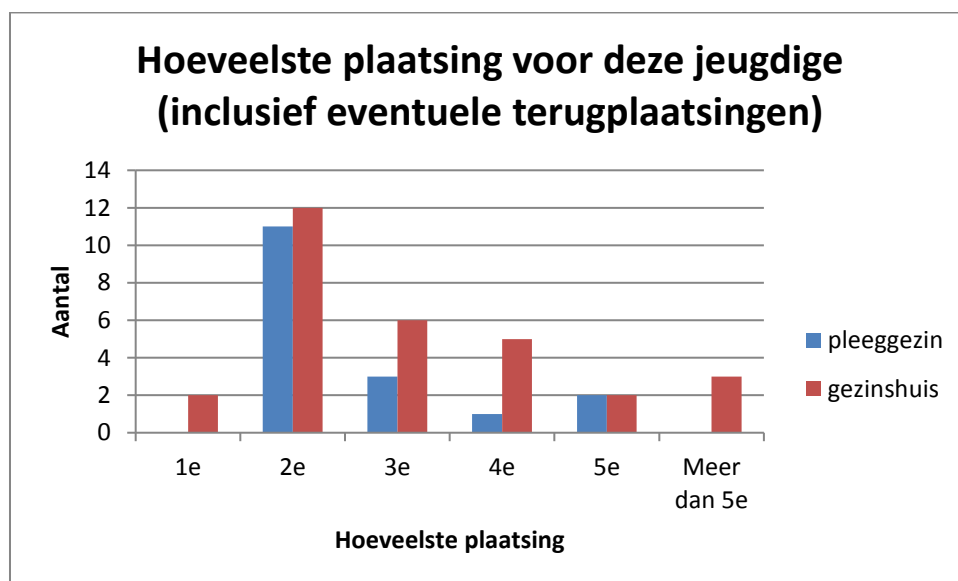
Voor inschatting van de gehechtheid van de kinderen hebben de pleeg/gezinshuisouders de gehechtheidsvragenlijst 'lijst signalen verstoord hechtingsgedrag' (Boris & Zeanah, 2005; zie ook Juffer, 2010) ingevuld, waarbij ze aangaven in hoeverre ze het eens waren over verschillende soorten aan gehechtheid gekoppeld gedrag van de jeugdige. De pleeg/gezinshuisouder gaf aan of het kind een van de 8 beschreven typen gedragingen vertoonde. De som van de scores op de 8 antwoorden geeft een indicatie van het risico op verstoord gehechtheidsgedrag. Een score 8-16 geeft aan dat er waarschijnlijk geen gehechtheidsproblematiek aanwezig is, een score van 16-24 dat er mogelijk gehechtheidsproblematiek, en hoger dan 24 dat er waarschijnlijk gehechtheidsproblematiek aanwezig is.

De resultaten laten een samenhang zien tussen de aard van de plaatsing - pleeggezinplaatsingen of gezinshuisplaatsingen – en de score van gehechtheidsproblematiek: de gezinshuiskinderen scoren gemiddeld 20.8 (n = 11, SD = 7.6) op de gehechtheidsvragenlijst. Bij de pleegkinderen uit onze steekproef is de kans op gehechtheidsproblematiek kleiner, gemiddeld 15.6 (n = 11, SD = 5.7). De verschillen tussen de pleeg- en gezinshuiskinderen zijn significant ($t = 12,1$; $df = 21$; $p < 0,001$).

3.2.4 Eerdere plaatsingen

In bijna alle gevallen had de jeugdige al eerder een plaatsing gehad. Het aantal plaatsingen van de jeugdigen inclusief het huidige matchingstraject (inclusief terugplaatsingen) staat weergegeven in figuur 3.4.

De gemiddelde leeftijd van de eerste plaatsing van de pleegkinderen was 5 jaar (van 0 tot 13) en van gezinshuiskinderen 6,5 jaar (van 0 tot 14).

Figuur 3.4 Aantal plaatsingen van de jeugdigen.

De voornaamste reden waarom een eerdere plaatsing bij pleegkinderen is verbroken, heeft te maken met de aard van de plaatsing. Dit betrof veelal een crisisplaatsing (7 keer) en daarmee was de plaatsing van tijdelijke aard. Bij de gezinshuiskinderen was de problematiek van de jeugdige veelal te zwaar voor het vorige pleeggezin of gezinshuis (14 keer).

3.3 Beschrijving pleeg- en gezinshuisouders

3.3.1 Algemene informatie

Wanneer matchingstrajecten afgerond waren en het kind ongeveer een maand in huis was, werd aan pleeg- en gezinshuisouders gevraagd om een vragenlijst in te vullen over henzelf, hun gezin en hun pleeg- of gezinshuiskind. Over 22 van de 36 afgeronde trajecten is een vragenlijst ingevuld. Bij drie trajecten met brusjes in het gezin (twee pleeggezinnen en een gezinshuis) heeft de pleeg/gezinshuisouder voor beide kinderen een lijst ingevuld.

Van de 25 trajecten zijn er vier door een man ingevuld en 21 door een vrouw. Eén vrouw is alleenstaand. Dit betreft een pleegmoeder zonder verdere kinderen in huis. Alle andere respondenten zijn, al dan niet wettelijk vastgelegd, samen met een partner. Ze zijn geboren tussen 1960 en 1987. Het grootste deel van de respondenten heeft het HBO afgerond (13), enkele anderen het MBO (8) en de twee kleinste groepen betreffen de respondenten die de middelbare school (2) of het Wetenschappelijk Onderwijs (2) hebben afgerond. De wetenschappelijk opgeleiden zijn beide gezinshuisouder. De gezinshuisouders hebben overwegend kind/jeugdzorg of therapeutisch gerichte opleiding- en/of werkachtergrond. Dit is bij de pleegouders niet het geval. Wel zijn er een aantal pleegouders docent. Een meerderheid van de pleegouders werkt meer dan 20 uur buitenshuis; bij de gezinshuisouders is dit een uitzondering.

De gemiddelde leeftijd van de jeugdigen die bij deze respondenten geplaatst zijn is 6,7 voor de pleegkinderen en 11,0 voor de gezinshuis kinderen. Dit komt globaal overeen met de gemiddelde leeftijd van de totale groep in het onderzoek.

3.3.2 De pleeg/gezinshuisouders

Zoals verwacht is het beroep van de gezinshuisouders vaak gerelateerd aan professioneel opvoeden. De vijf gezinshuisouders die buitenshuis werken, werken allemaal binnen het sociale veld, soms ook de partner. Pleegouders die buitenshuis werken hebben in de helft van de gevallen (5 keer) een beroep binnen het sociale veld. Gezinshuisouders hebben vaker en meer professionele cursussen gevolgd (tabel 3.2). Waar pleegouders als cursussen meestal de STAP-cursus noemen, verder een enkeling een cursus over gehechtheid, trauma of autisme, noemen gezinshuisouders o.a. cursussen over het Vlaggensysteem, Gehechtheid, Trauma en de IMS-cirkel.

Brief Symptom Inventory (BSI)-18.

De BSI (De Beurs, 2008) werd bij pleeg/gezinshuisouders afgenomen als instrument voor zelfbeoordeling van psychische klachten bij pleeg- en gezinshuisouders. De BSI om te zien hoe het met henzelf ging. Deze lijst bestaat uit een lijst van problemen die mensen kunnen hebben, die uiteindelijk worden samengevat in de schalen 'lichamelijke klachten', 'depressieve stemmingen' en 'angst'. Bij het inspecteren van de gegevens bleek dat er nauwelijks variatie was in de mate waarin pleeg/gezinshuisouders deze klachten rapporteerden. Alle respondenten gaven aan geen of een beetje last te hebben van de klachten. Mogelijk heeft dit te maken met het feit dat pleeg- en gezinshuisouders al een voorgeselecteerde groep van opvoeders is.

3.3.3 De (pleeg- en gezinshuis) thuissituatie

In tabel 3.3 is zichtbaar hoeveel respondenten nog andere jeugdigen in huis hebben en wat voor soort jeugdigen (biologisch of pleeg) dat dan betreft. Van de totale groep hebben 16 respondenten meerdere pleeg/gezinshuis kinderen in hun gezin opgenomen.

	Pleeggezin	Gezinshuis
Geen andere jeugdigen	1	0
Nog andere pleeg/gezinshuis kinderen	3	2
Alleen biologisch verwante kinderen	5	2
Zowel andere pleeg/gezinshuis- als biologisch verwante kinderen	3	10
Totaal	12	14

Tabel 3.3 Aanwezigheid van andere jeugdigen in de pleeg- en gezinshuisgezinnen.

Op één pleeggezin na blijken naast het geplaatste pleegkind ook andere jeugdigen aanwezig in het gezin. In gezinshuizen gaat het meestal om zowel biologisch verwante kinderen als andere gezinshuis kinderen. De gemiddelde duur van eerder geplaatste jeugdigen in de gezinnen is 20.6 maanden en varieert sterk ($SE = 18.59$), tussen de 2 en 50.6 maanden.

3.3.4 Eerdere plaatsingen bij de pleeg/gezinshuisouders

Het aantal plaatsingen bij de pleeg- en gezinshuisouders sinds hun start als pleeg/gezinshuisouder, varieert sterk. Bij gezinshuisouders loopt dit uiteen van één tot achttien en bij pleegouders van nul tot zes. Logischerwijs hebben respondenten die al wat langer pleeg- en/of gezinshuiskinderen hebben, ook meer plaatsingen meegemaakt. Twaalf van de vijftientig pleeg- en gezinshuisouders (2 onbekend) geven aan eerder een vroegtijdige beëindiging meegemaakt te hebben. Dit gaat om elf gezinshuisouders en om één pleegouder. Een aantal respondenten geeft een toelichting hierop. Globaal worden er vier verschillende redenen voor deze breuk gegeven, namelijk teveel agressief gedrag van de jeugdige, wegllopen/problemen, geen goede match of de jeugdige gaat terug naar het ouderlijk gezin. Ten aanzien van de ouders zelf lopen de ervaringen nogal uiteen. De meeste (8) gezinshuizen hebben zowel positieve als negatieve ervaringen met ouders, drie gezinshuizen hebben alleen positieve ervaringen. De meeste (5) pleeggezinnen hebben noch positieve noch negatieve ervaringen, drie hebben alleen positieve ervaringen, twee zowel positief als negatief en één alleen negatief.

3.3.5 Affiniteit

Zowel bij pleeg- als gezinshuisouders had een aantal affiniteit met een specifieke doelgroep. Dit kon betrekking hebben op de leeftijd, de problematiek of met cultuur.

Duidelijk werd dat pleeg/gezinshuisouders vooral voorkeur voor een bepaalde leeftijd hadden (13 keer). Bij pleegouders ging de voorkeur veelal uit naar jongere kinderen, bij gezinshuisouders juist naar wat oudere. Als pleeg/gezinshuisouders een voorkeur hadden voor een specifieke problematiek bij de jeugdige, dan ging het om een licht verstandelijke beperking.

3.4 Oorspronkelijke gezinnen

Het bleek moeilijk te zijn om van de ouders zelf informatie te krijgen. De naar de ouders gestuurde vragenlijst is slechts door drie ouders beantwoord en één van deze drie gaf geen toestemming om de gegevens te gebruiken. Daarom zijn deze lijsten buiten het onderzoek gebleven.

De dossiergegevens van de matchers leverden wel enige informatie over de oorspronkelijke gezinnen van de jeugdigen: over 16 ouders van 20 pleegkinderen, en 18 van 37 gezinshuiskinderen. Deze ouders hebben over het algemeen een lage sociaal-economische status en zijn meestal gescheiden. In twee gevallen is een stiefvader in beeld. Deze zou in de methodiek een plek moeten krijgen.

Vaak hebben de ouders meerdere kinderen. Bij pleegkinderen wonen in 10 van de 15 gezinnen (67%) geen kinderen meer thuis en bij gezinshuiskinderen in 7 van de 18 (36,8 %) gezinnen. Vier pleegkinderen zijn met een broertje/zusje uithuisgeplaatst geweest en zeven gezinshuiskinderen.

Van hen zijn nu twee pleegkinderen en één gezinshuiskind geplaatst met een broertje of zusje. Vier gezinshuiskinderen en vier pleegkinderen zijn eerder wel geplaatst geweest met een broertje of zusje, maar nu niet.

4. Het gebruik van de methodiek in de praktijk

Voor feedback van de matchers over het gebruik van de methodiek kon gebruik gemaakt worden van vragenlijsten van matchers over 36 afgeronde matches en 20 afgebroken matches. Drieëntwintig pleeg/gezinshuisouders hebben vragen beantwoord over hun ervaringen met de methodiek.

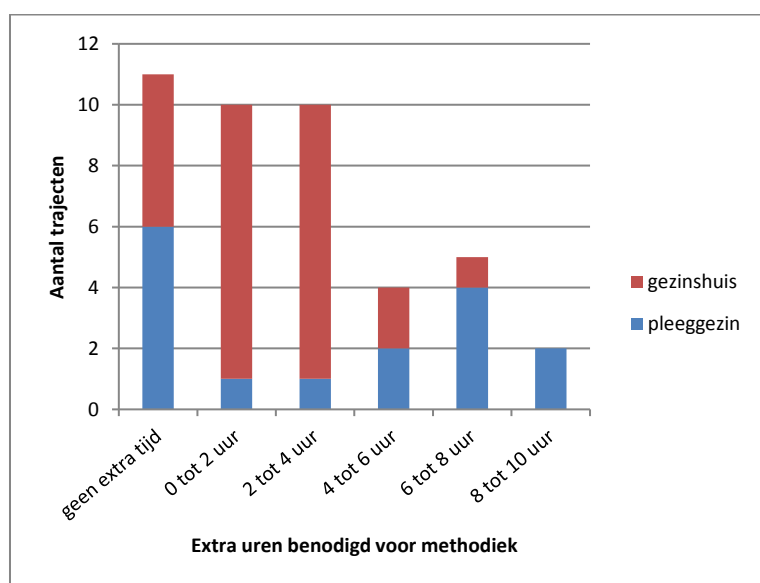
4.1 Tijdsinvestering

De verwachting was dat het gebruik van de methodiek de matchers meer tijd zou kosten. In praktijk blijkt hier veel variatie op te treden. Dit komt mede doordat veel factoren hierbij een rol spelen, zoals het wel of niet afgerond zijn van trajecten, de betreffende organisatie en de soort pleegzorgvorm.

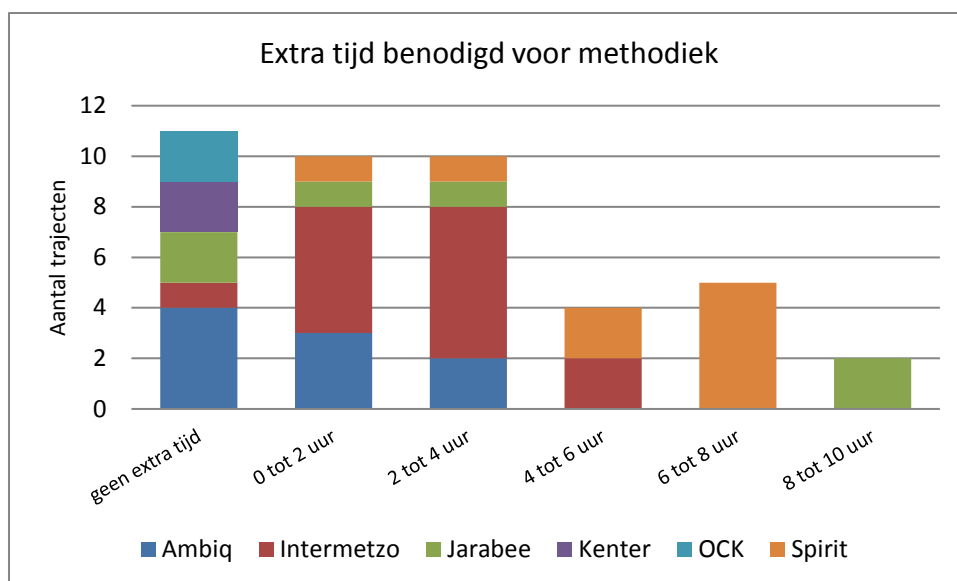
Figuur 4.1 geeft een indruk van de variëteit in het totaal aantal extra uren dat volgens de matchers nodig was om de methodiek te volgen. De extra tijd loopt uiteen, van 0 tot 10 uur. Vooral bij matching bij pleeggezinnen blijkt meer tijd gebruikt te zijn om de match tot stand te brengen (en/of vast te leggen). Gemiddeld is bij matching bij pleeggezinnen 4.5 uur extra gebruikt, met veel variatie ($SD = 4.0$), bij gezinshuismatching werd gemiddeld 2.3 uur extra gebruikt, met minder variatie ($SD = 1.9$). Waar de noodzaak voor extra tijd toegelicht wordt, wordt de verslaglegging als oorzaak genoemd (3 keer).

Er wordt geen duidelijk verschil gevonden in de extra benodigde tijd tussen afgeronde en afgebroken trajecten.

Na een exploratie van de extra uren besteed per organisatie, blijkt dat de methodiek met name bij Spirit en Jarabee tot extra uren kan leiden. Dit kan niet specifiek toegewezen worden aan pleeggezin- of gezinshuiszorg. Verschillende matchers geven aan dat de methodiek geen extra tijd kost, omdat deze weinig anders is dan wat ze al doen. Uit de vragenlijst bij de focusgroepen (Lubbersen, 2016) blijkt echter dat de matchers ongeveer de helft van de kernbeslissingen vastleggen.

Figuur 4.1 Extra tijd nodig voor de methodiek bij pleeggezin- of gezinshuisplaatsing.

Figuur 4.2 Extra tijd nodig voor de methodiek per organisatie.

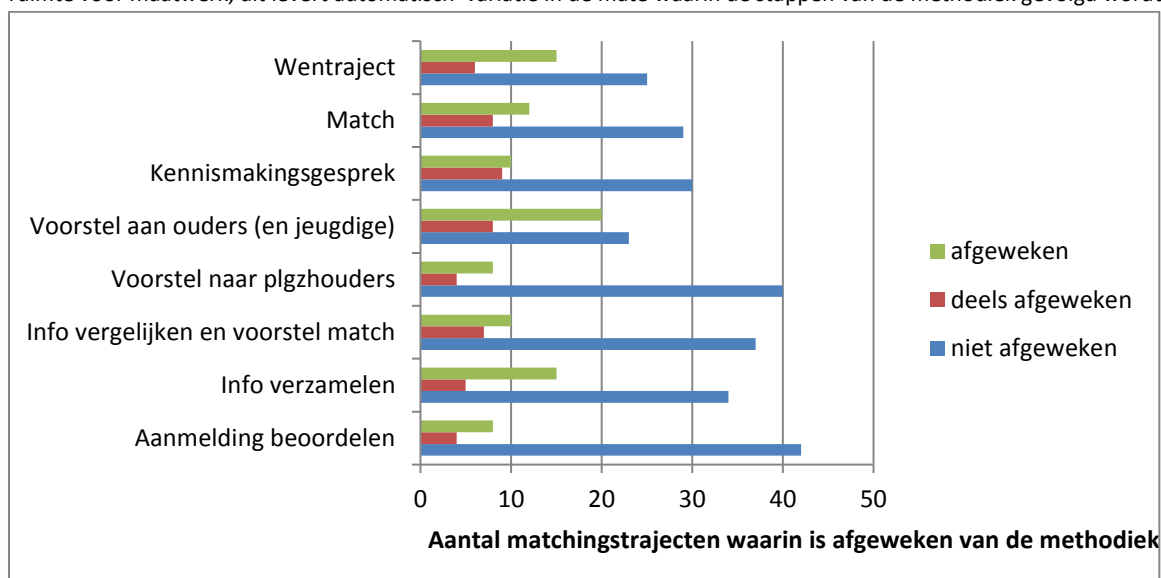
4.2 Duur van het traject

De matchers hebben over 36 afgeronde matchingstrajecten een overzicht gegeven van de duur van het matchingstraject. Gemiddeld besloeg het traject van de aanmelding tot aan de match 7 weken, van de match tot aan de kennismaking 2 ½ week en van de kennismaking tot aan de plaatsing 1 ½ week. Een aantal trajecten week sterk af, bijvoorbeeld een traject waarbij 53 weken tussen match en kennismaking zat, of 14 weken tussen kennismaking en plaatsing.

4.3 Het volgen van de methodiek

Voor alle onderdelen van de methodiek hebben de matchers ingevuld of ze de methodiek wel, deels, of niet gebruikt hebben.

Figuur 4.3 laat zien dat er veel variatie is in het gebruik van de verschillende stappen in de methodiek. De methodiek geeft ruimte voor maatwerk, dit levert automatisch variatie in de mate waarin de stappen van de methodiek gevolgd wordt.

Figuur 4.3 Afwijking van de methodiek per onderdeel van de methodiek.

In het onderliggende deel worden alle stappen uit de methodiek apart behandeld. De meeste afwijkingen van de methodiek zijn te zien bij actie 5 (voorleggen aan ouders), actie 7 (het kennismakingsgesprek) en actie 8 (het wentraject). In open vragen werd toegelicht waar en waarom men was afgeweken van de methodiek. Uit de toelichtingen blijkt dat het afwijken van de methodiek in veel gevallen het gevolg van maatwerk is. Voorbeelden hiervan zijn dat de pleegouders zelf gevraagd hebben of het kind in het gezin kan komen, of omdat er haast geboden is.

Actie 1 Aanmelding

Over het algemeen geven de matchers aan dat de methodiek voor actie 1 veelal gevolgd is; bij pleeggezinnen werd in drie trajecten (17%) volledig afgeweken en bij gezinshuizen in vijf (16%). Uit de resultaten is niet te zien of de benodigde informatie inderdaad verzameld is. In een aantal gevallen (3) was informatie al door anderen verzameld. Hierbij wordt niet vermeld of gecheckt wordt of de informatie nog klopt.

Actie 2 Informatie verzamelen: wensen, behoeften en mogelijkheden betrokkenen inventariseren

Bij het inventariseren van wensen, behoeften en mogelijkheden week men bij pleeggezinnen bij zeven trajecten (39%) af van de methodiek en bij gezinshuizen bij acht trajecten (25%). In de toelichting op het afwijken (bij 17 trajecten) zijn de belangrijkste redenen dat men te veel haast heeft (4x), dat gegevens al bekend waren, of dat gegevens niet via de ouders komen maar via anderen in het netwerk.

Actie 3 Voorlopige match

Bij de voorlopige match week men bij pleeggezinnen bij twee trajecten (11%) geheel van de methodiek af en bij gezinshuizen bij acht (26%). Bij de toelichtingen waarom men van de methodiek was afgeweken bleek dat vaak eigenlijk maar één plek beschikbaar was, waardoor geen keuze tussen verschillende gezinnen mogelijk was. Een andere reden was dat het besluit al eerder was genomen.

Actie 4 Voorstel aan pleeg/gezinshuisouders

Bij de voorlopige match week men bij pleeggezinnen bij drie trajecten (17%) geheel van de methodiek af en bij gezinshuizen bij zeven (23%). Wanneer de vraag om de jeugdige te plaatsen vanuit pleeg/gezinshuisouders kwam, was deze stap niet relevant.

Actie 5 Voorleggen aan ouders (en jeugdige)

Binnen deze stap werd de meeste variatie gevonden. Ten aanzien van het voorleggen van de match aan ouders (en jeugdige) week men bij pleeggezinnen bij zeven trajecten (39%) geheel van de methodiek af en bij gezinshuizen bij 14 (45%). Uit de 20 toelichtingen die matchers gaven voor de afwijking van de methodiek bleek dat de meest voorkomende reden was dat de ouders niet betrokken werden of konden worden (omdat deze per definitie tegen waren, gevangen zaten of opgenomen waren in een kliniek). Juridisch kader kon een rol spelen (gezagsbeëindigende maatregel), waarbij bijvoorbeeld de mentor of de gezinsvoogd de potentiële match kreeg voorgelegd. Bij OTS werd de match soms wel en soms niet aan de ouders voorgelegd. Bij een geheime plaatsing werd later kennis gemaakt met ouders. Ook kon een gedragswetenschapper of gezinsvoogd de match aan ouders voorleggen.

Actie 6 Kennismakingsgesprek

Bij het Kennismakingsgesprek week men bij pleeggezinnen bij vijf trajecten (28 %) geheel van de methodiek af en bij gezinshuizen bij negen (30%). Ook hier was de aanwezigheid van ouders wisselend. Zij konden bijvoorbeeld vervangen zijn door een voogd of groepsleider. Kennismaking met ouders vond soms ook later plaats.

Actie 7 Match

Bij de uiteindelijke match week men bij pleeggezinnen bij zeven trajecten (39%) geheel van de methodiek af en bij gezinshuizen bij zeven (23%). In sommige organisaties (Spirit) wordt het proces op dit punt overgedragen aan de begeleider.

Bij 3 matchingstrajecten trok de ouder zich hier terug en brak het matchingstraject af.

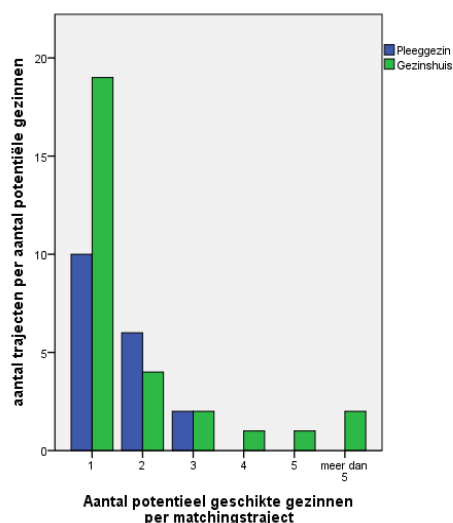
Actie 8 Wentraject

Bij het wentraject week men bij pleeggezinnen bij vier trajecten (23%) geheel van de methodiek af en bij gezinshuizen bij 15 (51%). Ook hier speelde dat dit onderdeel bij sommige organisaties niet binnen het matchingstraject valt, maar onder de pleegzorgwerker/-begeleider (4x). Ook hier worden sommige matches afgebroken (2).

Eén kind is geplaatst zonder wentraject.

Uit de focusgroep kwam naar voren dat sommigen dit onderdeel te uitgebreid vonden – steeds evalueren is overkill (Lubbersen, 2015). Ook hier zit verschil tussen organisaties: Intermetzo begint met een nachtje logeren, Jarabee juist niet. Allen streven ernaar de periode van het wentraject zo kort mogelijk te houden.

4.4 Mogelijkheid tot matchen

Figuur 4.4 Aantal potentieel geschikte gezinnen per matchingtraject bij pleeggezinnen en gezinshuizen.

Om goed te kunnen matchen zou er een keuze moeten zijn tussen meerdere gezinnen. Tijdens de ontwikkelgroep werd al aangegeven dat hier een knelpunt voor de matchingsmethodiek zou zitten. De resultaten ondersteunen dit.

De vraag aan de matchers hoe groot de pool aan potentiële gezinnen was en hoeveel potentieel geschikte gezinnen hiertussen zaten, bleek helaas voor meerdere interpretaties vatbaar. Bij gezinshuizen heeft een organisatie een pool aan gezinnen, maar hier zijn vaak geen gezinnen beschikbaar voor een nieuwe plaatsing. Sommige matchers hebben de vraag naar potentiële gezinnen geïnterpreteerd als de totale pool, andere als de mogelijke open plekken voor een plaatsing. Het lijkt alsof matchers bij gezinshuizen meer mogelijkheden hebben dan matchers bij pleeggezinnen, maar dit kan door het interpretatieverschil komen.

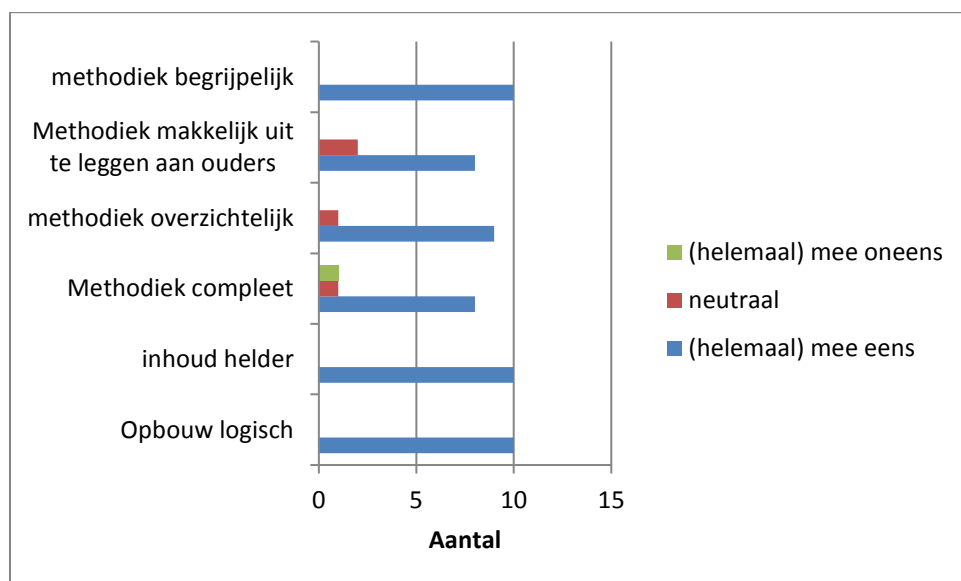
Figuur 4.4 laat zien dat in bijna de helft van de gevallen slechts één potentieel geschikt gezin beschikbaar was.

Feitelijk betekent dit dat matchen (in de zin van de keuze van het best passende gezin) niet aan de orde is, want er kunnen geen keuzes gemaakt worden. Er was keus uit één tot drie potentieel geschikte pleeggezinnen en één tot zes gezinshuizen. Bij matching bij pleeggezinnen werd bij aanmelding alleen van de methodiek afgeweken wanneer er slechts één gezin beschikbaar was (3 van 10), bij gezinshuizen ook bij meerdere mogelijke gezinnen. Ook bij de informatieverzameling (6 van 10) en de voorlopige match (2 van 10) werd bij pleeggezinnen alleen van de methodiek afgeweken wanneer er slechts één gezin beschikbaar was, en bij gezinshuizen wanneer er drie of minder gezinnen beschikbaar waren.

4.5 Beoordeling van de methodiek

4.5.1 Beoordeling door de matchers

Ter voorbereiding van de focusgroepen is de matchers een vragenlijst toegestuurd waarin hen gevraagd werd hoe zij de methodiek ervaren hadden. De reacties van de 10 matchers die de lijsten invulden waren overwegend positief (Lubbersen, 2016).

Figuur 4.5 Algemene beoordeling van de methodiek (10 matchers) (Lubbersen, 2016).

4.5.2 Ervaringen van pleeg/gezinshuisouders met het matchingsproces

Om te achterhalen wat pleeg/gezinshuisouders vonden van de nieuwe matchingsmethodiek is hen gevraagd hoe zij de methodiek ervaren hebben. Het merendeel van de pleeg- en gezinshuisouders vond dat het proces goed was verlopen (tabel 4.1). De pleegouders hadden alle informatie gehad die ze nodig hadden, echter de helft (5) van de gezinshuisouders die deze vraag beantwoordde, had niet de benodigde informatie ontvangen (tabel 4.2).

Missende informatie betrof kennis over eerdere gebeurtenissen, of gebrek aan up-to-date informatie.

Beoordeling van het matchingsproces door de pleeg/gezinshuisouder	Aantal
1 zeer slecht	0
2 slecht	0
3 Neutraal	2
4 Goed	14
5 Zeer goed	4
Geen informatie	5

Tabel 4.1 Hoe vindt de pleeg/gezinshuisouder dat het matchingsproces is verlopen?

Alle benodigde informatie gehad?	Pleegouders	Gezinshuisouders
Ja	10	5
Nee	0	5
Missend	2	3

Tabel 4.2 Heeft de pleeg/gezinshuisouder alle informatie over de jeugdige en/of de plaatsing gekregen die nodig is voor de dagelijkse opvoeding?

Zeven van de 25 pleeg/gezinshuisouders gaven aan dat er tijdens het matchingstraject meer aandacht naar een bepaald aspect kon gaan zoals hechtingsproblematiek, gedragsproblemen of etniciteit. Drie pleeg- en drie gezinshuisouders gaven aan onverwachte zaken tegengekomen te zijn tijdens het traject. Deze onverwachte zaken waren van diverse aard: een nog complexere achtergrond van het kind, agressief gedrag, overlijden van de vader, et cetera. Al deze zes respondenten hebben dit aangekaart bij de begeleider.

Uiteindelijk oordeelde het grootste deel van de pleeg/gezinshuisouders positief over de match tussen de jeugdige en het gezin (tabel 4.3).

Dit kind...	Pleeggezin	Gezinshuis
Past niet in ons gezin		2
Past misschien wel, misschien niet, nog te vroeg om te oordelen		1
Past in ons gezin	2	3
Past heel goed in ons gezin	8	4
Geen informatie	2	3

Tabel 4.3 Wat is uw oordeel over de match tot nu toe?

Twee gezinshuisouders hebben aangegeven dat de jeugdige niet paste in hun gezin. Deze jeugdigen zijn inmiddels uit dit gezin geplaatst. Het betreft een pubermeisje, waarbij de gezinshuisouders wisten dat het een laatste kans was, en een puberjongen die veel agressief gedrag vertoonde. In het laatste geval gaf de gezinshuisouder aan dat tijdens het matchingstraject haar wensen niet goed gerespecteerd waren, terwijl de andere pleeg- en gezinshuisouders aangaven dat dit grotendeels of helemaal gedaan was.

5. Factoren van belang bij matching en stabiliteit

Vanuit de literatuurstudie en praktijkinventarisatie zijn een aantal elementen in de methodiek ingevoegd die uitdrukkelijk van belang zijn bij stabiliteit van de plaatsing. In dit hoofdstuk worden voor deze factoren nagegaan in hoeverre deze door de matchers zijn toegepast bij matching en hoe de pleeg-/gezinshuisouders dit ervaren hebben. Opnieuw moeten we hierbij in acht nemen dat de resultaten berusten op kleine aantallen, zodat dit eerder aanwijzingen dan antwoorden levert.

5.1 Voldoende informatie

Door de matchers werden bij actie 1 en 2, die gaan over het verzamelen van benodigde informatie voor de match, nergens problemen aangegeven. Bij het onderdeel over wat matchers zien als risico voor de stabiliteit van de plaatsing, werd soms wel aangegeven dat problematiek zwaarder was dan verwacht en dat er nog diagnostiek miste.

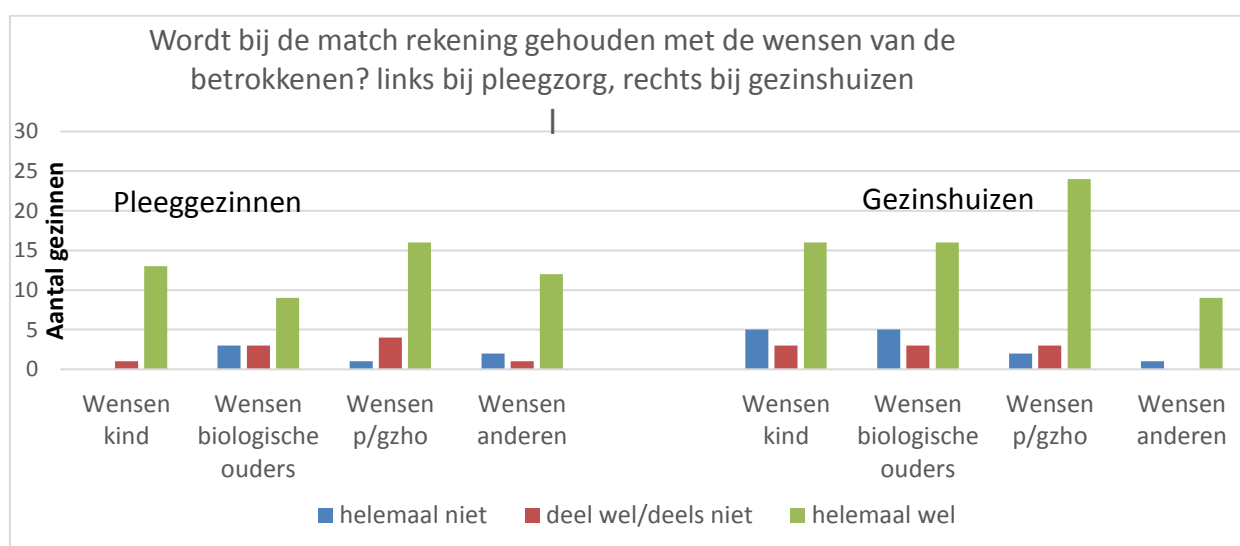
Bij de vraag aan de pleeg- en gezinshuisouders of ze voldoende informatie hadden gekregen om de jeugdige goed te kunnen opvoeden, bleken alle pleegouders hiermee tevreden te zijn. Echter, vijf van de tien gezinshuisouders hadden informatie gemist. Zes pleeg-/gezinshuisouders gaven verder aan onverwachte zaken te zijn tegengekomen tijdens het traject. Deze onverwachte zaken waren van diverse aard, zoals een nog complexere achtergrond van het kind, agressief gedrag, en overlijden van de vader. Meestal ging het om zaken die bij de organisatie bekend zouden moeten zijn.

De pleeg-/gezinshuisouders liepen drie van de vijf keer tegen onverwachte zaken aan in de verbroken plaatsingen en bij de stabiele plaatsingen drie van de tien keer. Bij de verbroken plaatsingen overleed de moeder van een pleegkind, bij de twee gezinshuizen was het gedrag heftiger. Een gezinshuisouder gaf aan dat het gedrag in een groepssetting mogelijk niet gezien was. Bij de doorgaande pleeggezinplaatsingen werd aangegeven dat de achtergrond complexer was of het gedrag moeilijker dan op voorhand verteld.

Het lijkt erop dat de (pleeg/)gezinshuisouders soms minder informatie van de matchers krijgen dan ze nodig hebben.

5.2 Overeenkomsten wensen en behoeften

Uit de vragenlijsten van de matchers blijkt dat er veel rekening wordt gehouden met de wensen en behoeften van de verschillende betrokken partijen bij de plaatsing (figuur 5.1). Wanneer jeugdigen heel jong zijn, is het rekening houden met hun wensen niet aan de orde. Ook gaven matchers aan dat met wensen van ouders geen rekening gehouden wordt wanneer deze uit beeld zijn.

Figuur 5.1 Hoe vaak wordt bij de match rekening gehouden met de wensen van de betrokkenen?

Ook de reacties van de pleeg/gezinshuisouders zijn overwegend positief ten aanzien van het rekening houden met wensen en grenzen.

Is rekening gehouden met uw wensen?	pleegouders	gezinshuisouders
volledig	10	7
grotendeels	1	3
neutraal		
nee		1

Tabel 5.1 Beoordeling van pleeg- en gezinshuisouders over het rekening houden met hun wensen ten opzichte van een plaatsing.

Dit belangrijke onderdeel van matching blijkt goed uitgevraagd en gevolgd te worden.

5.3 Klik

In de methodiek is de 'klik' tussen de pleeg/gezinshuisouders ende jeugdige en tussen de pleeg/gezinshuisouders en de ouders ingebracht. In feite is de 'niet-klik' de risicofactor (zie ter Meulen et al., 2015).

	Pleeggezin		Gezinshuis	
	vader	moeder	vader	moeder
ja	8	10	10	16
nee		1	1	1
nvt	10	7	7	1

Tabel 5.2 Was er sprake van een klik tussen kind en pleeg/gezinshuisouder volgens de matcher?

In de meeste gevallen vermeldde de matcher dat er een klik was bij de kennismaking. Matchers zagen de klik tussen pleeg/gezinshuisouder en kind in o.a. lichaamstaal, begrip, aandacht, contact, natuurlijke nabijheid.

De reacties van de pleeg/gezinshuisouders tonen een overeenkomstig beeld met die van de matcher. Het merendeel van de pleeg/gezinshuisouders (15) voelde meteen een klik met het kind, slechts twee respondenten gaven aan dat ze niet meteen een klik voelde, maar dat ze even moesten wennen. Vijf respondenten hadden andere ervaringen: één respondent voelde wel een klik maar was gewaarschuwd, een ander vond de jeugdige te makkelijk in de omgang, te ad rem en een derde respondent vond wel dat ze in het gezin paste en zag mogelijkheden. Voor de meeste pleeg/gezinshuisouders was dit eerste gevoel vooral gebaseerd op de eerste kennismaking, twee pleeg/gezinshuisouders gaven aan dat de informatie van de matcher de basis voor dit gevoel was. Vijf respondenten hebben deze vraag niet beantwoord.

De pleeg- en gezinshuisouders waren positief over het contact met hun pleeg/gezinshuiskind: 18 respondenten hadden goed contact, vier zeer goed en vijf ontbraken. Opvallend is dat bij de toelichtingen duidelijk werd dat het label 'goed' voor pleeg- en gezinshuisouders niet altijd een probleemloze situatie hoeft te zijn. Zo werd als toelichting bij 'goed' gegeven:

Het kan beter maar daar werken we samen aan
Het kind is nog erg jong en maakte in het begin nog niet veel contact. Het contact wat hij maakt is goed. Er is herkenning en zoeken van contact en hij is blij ons te zien.
Het is een meisje met hechtingsproblematiek, waardoor soms het contact moeizaam verloopt, maar dit heeft dan zijn redenen, zolang je die voor ogen houdt als begeleider, blijft het contact duidelijk en kan je daarop mooi participeren.
Ze wil teveel nog zelf oplossen, ook al gaat dit niet. Neemt me met heel kleine stapjes in vertrouwen.

Tabel 5.3 Toelichting van pleeg/gezinshuisouder op de ervaring van het contact met het pleegkind.

In de gevallen dat er contact was tussen de pleeg/gezinshuisouders en de ouders, meldden de matchers over het algemeen dat er een klik optrad tussen beide (zie tabel 5.4). De matcher gaf als observaties voor de klik tussen de ouder en de pleeg/gezinshuisouder aan dat ze vertrouwen zagen tussen de ouder en de pleeg/gezinshuisouder, dat er respect was naar de ouder, en begrip hoe moeilijk het is om je kind los te laten. In één geval heeft de voogd besloten om de ouder er nog niet bij te betrekken.

	Pleeggezin		Gezinshuis	
	vader	moeder	vader	moeder
ja	6	5	10	11
nee	0	1	2	2
nvt	12	12	6	5

Tabel 5.4 Was er sprake van een klik tussen ouder en pleeg/gezinshuisouder volgens de matcher?

Ook tussen de pleeg/gezinshuisouders en de ouders werd (waar van toepassing) over het algemeen een klik geconstateerd, vaker bij de pleegouders dan bij de gezinshuisouders. Dit komt overeen met hoe de ouders volgens de matchers aankijken tegen de pleeg/gezinshuisgezinnen (5.4).

Over het algemeen lijkt het contact tussen het nieuwe kind en de aanwezige jeugdigen in het gezin goed te verlopen tijdens het matchingstraject (zie tabel 5.5). Dit bleek een belangrijke rol te spelen in de overwegingen of de match een goede match kon zijn.

Klik met andere jeugdigen in gezin?	Pleeggezin	Gezinshuis
ja	6	13
nee		1
nvt	11	4

Tabel 5.5 Klik van pleeg/gezinshuisgezin met andere jeugdigen volgens de matcher.

Soms werd aangegeven dat jeugdigen goed met elkaar speelden, of dat ze elkaar juist ruimte gaven. In een enkel geval werd gemeld dat een kind in het gezinshuis wat moeite had met de komst van dit kind.

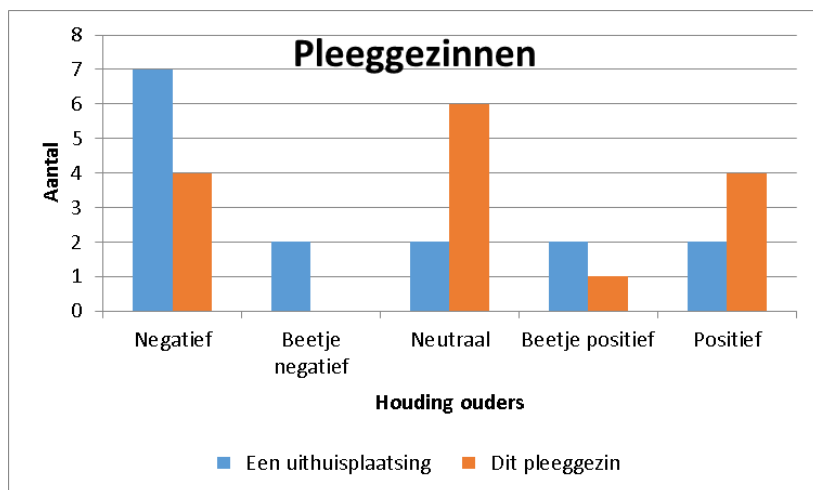
Het contact met de andere jeugdigen in de gezinshuizen en pleeggezinnen was volgens de pleeg/gezinshuisouders overwegend goed. In de gezinshuizen, waar de problematiek van de jeugdigen groter is, ziet men vaker dat het contact neutraal of slecht is.

In het geval dat er bij de gezinshuisplaatsing geen klik was tussen kind en gezinshuisouders, ging de plaatsing toch door. Ook waar geen klik was met de ouder(s), of met andere jeugdigen in het gezin, is het matchingstraject niet afgebroken. Anderzijds blijkt uit de overwegingen van de matcher waarom ze een kind geplaatst hebben in een gezin, of een match hebben afgebroken, dat de klik wel degelijk als factor wordt meegenomen in de matching. Bij de open vragen valt echter op dat de matcher soms geen antwoord kan geven op de vraag of er een klik was bij de kennismaking omdat de matcher er zelf niet bij aanwezig was, omdat ouders er niet bij aanwezig waren of omdat de jeugdige er niet bij aanwezig was.

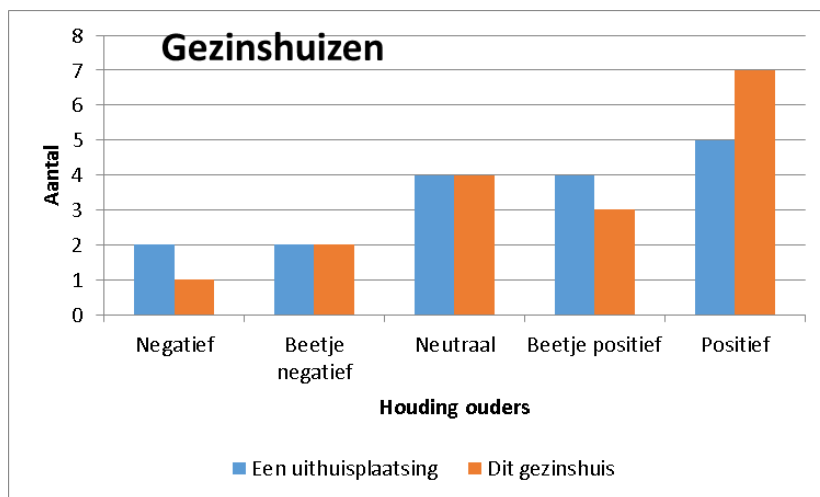
5.4 Contact met ouders

De houding van ouders ten opzichte van de plaatsing in het pleeggezin/gezinshuis is van belang voor de stabiliteit van de plaatsing (ter Meulen et al., 2014, Strijker & Knorth, 2009). De matchers beschreven de voornaamste emoties van de ouders. Deze varieerden sterk – van boos of verdrietig of teleurgesteld, gefrustreerd, twijfelend tot opgelucht of tevreden. Sommige ouders ontkenden dat er problemen waren met hun kind, en bij verschillende echtparen was een van de partners tevreden met de plaatsing en de andere partner boos.

Bij de pleeggezinnen (16) bleken de ouders merendeels negatief ten opzichte van een pleegzorgplaatsing te staan, maar bleek het pleeggezin zelf mee te vallen (fig. 5.2). Bij de gezinshuizen (17) was dit verschil niet zo aanwezig: hier kwam de emotie voor een plaatsing meer overeen met de emotie ten opzichte van de plaatsing in dit gezinshuis (fig. 5.3).

Figuur 5.2 Houding van ouders ten opzichte van een pleeggezinplaatsing en de plaatsing in dit specifieke pleeggezin.

Figuur 5.3 Houding van ouders ten opzichte van een gezinshuisplaatsing en ten opzichte van de plaatsing in dit specifieke gezinshuis.

Wanneer we de emoties van de ouders vergelijken met de houding van de ouders ten opzichte van de plaatsing in het pleeggezin of gezinshuis, blijken de matchers deze verschillend in te schatten: vaak wordt de emotie negatief ingeschat, terwijl de inschatting van de houding ten opzichte van de plaatsing in dit gezinshuis/pleeggezin neutraal of positief is.

Ten aanzien van de contactregeling met de ouders bleek de meerderheid van de pleegouders aan te geven tevreden te zijn. Het pleegkind was minder eenduidig – vier pleegkinderen waren tevreden, drie neutraal. De pleegouder beoordeelde dat de moeder overwegend tevreden was, maar soms erg negatief (twee keer); de vader was minder tevreden.

Bij de gezinshuizen was de grote meerderheid van de gezinshuismoeders en –vaders tevreden met de contactregeling, of stond er neutraal tegenover. De jeugdigen waren grotendeels tevreden, maar konden ook neutraal of ontevreden zijn (één heel tevreden, acht tevreden, vier neutraal en twee ontevreden). De gezinshuisouders beoordeelden de ouders wat vaker neutraal of ontevreden dan de pleegouders.

5.5 Belang van etniciteit

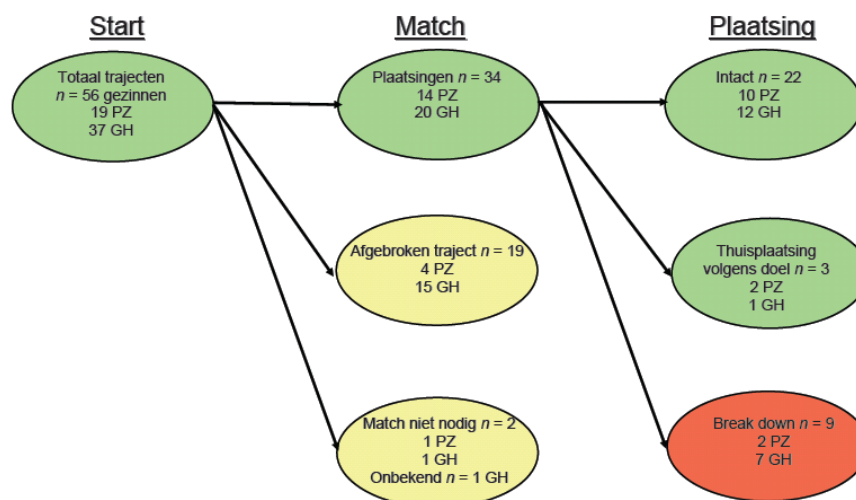
Recent Nederlands onderzoek toonde aan dat etniciteit van belang is voor stabiliteit van een plaatsing (Maaskant, 2016). Om deze reden en omdat etniciteit een maatschappelijk relevante factor is, heeft de factor etniciteit binnen dit onderzoek extra aandacht gekregen.

De matchers vermeldden bij zeven van de 23 pleegkinderen een niet-Nederlandse achtergrond en bij twee een half-Nederlandse. Bij de gezinshuizen hebben vijf van 38 gezinshuiskinderen een niet-Nederlandse achtergrond en één een half-Nederlandse. Het blijkt dat veel van de biologische ouders van deze jeugdigen in meer of mindere mate belang hechten aan de etniciteit, met name bij de gezinshuizen (alle ouders, tegen bij plaatsing bij pleeggezinnen vijf ouders en twee hechtten er een beetje belang aan). Ook de jeugdigen hechten over het algemeen aan de etniciteit, maar vaak in mindere mate ('hechten een beetje belang eraan', i.p.v. 'hechten belang eraan'). Dit heeft hangt onder andere af van de leeftijd van de kinderen, vooral tieners vinden het belangrijk, maar ook bij een 5-jarige en drie 7-jarigen werd het als belangrijk benoemd door de matcher. Eén matchingstraject werd afgebroken omdat moeder een etnische plaatsing wilde en één matchingstraject leidde tot een etnische plaatsing. De meeste plaatsingen waarbij de pleeg/gezinshuisouders een andere etniciteit hadden dan de jeugdige bleven stabiel.

6. Matchingtrajecten en stabiliteit

6.1 Het verloop van de trajecten

Figuur 6.1 schetst de totale voortgang van de deelnemende matchingtrajecten en plaatsingen. Voorafgaand aan de plaatsing zijn 19 matchingtrajecten afgebroken en waren twee matches niet nodig omdat de jeugdige in het voorgaande gezin kon blijven. Tijdens de matchingsperiode werd bijgehouden welke matchingtrajecten tot een plaatsing leidden en welke werden afgebroken. November 2016, minimaal 9 maanden na plaatsing van de jeugdigen in de gezinnen, is voor alle plaatsingen aan de matchers gevraagd of de plaatsing nog intact was of afgebroken (breakdown of andere redenen). Het bleek dat 9 van de totaal 34 plaatsingen ongewenst verbroken waren (breakdown). Bij drie plaatsingen, waarbij vooraf het perspectief nog niet duidelijk was, waren kinderen volgens doel teruggeplaatst in hun oorspronkelijk gezin. Tweeëntwintig plaatsingen waren nog intact. Van één traject was de uitkomst niet meer na te gaan omdat de matcher niet meer bij de organisatie werkte en het onbekend was om welke jeugdige het ging.

Figuur 6.1 Trajecten matches en plaatsingen; PZ= pleeggezinzorg; GH=gezinshuizorg.

6.2 Afgebroken matchingtrajecten

Tijdens de periode van de matchingtrajecten bleek dat relatief veel matchingtrajecten tijdens het traject zelf werden afgebroken. Met name bij de gezinshuizen werden veel trajecten tussentijds afgebroken (zie figuur 6.1). Soms werden jeugdigen overgenomen door andere organisaties. In slechts één geval werd de jeugdige na een afgebroken traject binnen de onderzoeksperiode door dezelfde organisatie bij een ander gezin geplaatst.

Omdat trajecten die niet tot het beoogde resultaat leiden extra informatie kunnen opleveren over het proces, kregen de matchers een specifiek hierop gerichte vragenlijst opgestuurd. Hierin werden enerzijds vragen gesteld die overeen kwamen met de vragen van de afgeronde trajecten en anderzijds specifieke vragen over het afbreken van het traject.

Het afbreken van een match hoeft niet een negatief besluit te zijn. Een voorbeeld van een positief besluit om een matchingtraject af te breken is een aanbod vanuit de huidige plaatsing, om de jeugdige blijvend in het gezin te houden. In een aantal gevallen was de reden waarom de plaatsing niet kon doorgaan vooraf niet te voorzien, zoals bij een ouder of kind die na de kennismaking niet door wil gaan, of het ontbreken van een klik tussen pleeg/gezinshuisouders en kind of ouder. Hierbij kan het verbreken van het traject een latere breakdown voorkomen.

Onder mogelijk onnodig afgebroken matchingtrajecten vallen situaties waarbij vooraf had kunnen worden ingeschat dat de plaatsing niet geschikt was. Dit trad op wanneer informatie over een kind niet voldoende was (doorgegeven) waardoor bijvoorbeeld de gedragsproblematiek te zwaar was voor het pleeggezin/gezinshuis. Onduidelijkheid in perspectief kan geleid hebben tot afgebroken matchingtrajecten. In een aantal gevallen leidde de bemoeienis van anderen in de organisatie (de voogd of Jeugdbescherming) dat een traject ondanks het oordeel van de matcher werd ingezet. Deze trajecten werden later toch verbroken. Het is niet bekend of er bemoeienissen zijn geweest die niet tot verbreking van het traject hebben geleid.

Reden voor afbreken van een matchingtraject (4 pleeggezin- en 15 gezinshuistrajecten)
Ouder wil niet
Bemoeienis gezinsvoogd, Jeugdbescherming, waardoor matchingtraject dat matcher niet ziet zitten
Jeugdige wil niet
Onduidelijk perspectief
Wachten op diagnostiek
Goed ander aanbod voor de jeugdige, extra stabiliteit
Over wensen heengegaan
Combi met andere jongeren in gezin niet goed
Geen goede klik in persoonlijk contact
Capaciteiten en behoeften vullen niet aan
Te lange wachttijd voor bepaald gezin

Tabel 6.1 Vermelde redenen tot afbreken van een matchingtraject (meerdere redenen per traject mogelijk)

Bij de pleeggezinmatches was in alle gevallen sprake van onduidelijkheid in perspectief. Bij twee van de vier pleeggezin-matchingtrajecten en zes van de vijftien gezinshuis-matchingtrajecten wilden de ouders uiteindelijk niet. Bij twee pleeggezinnen en bij twee gezinshuizen had de gezinsvoogd of jeugdbescherming de match doorgedruwd. Bij gezinshuizen was in twee gevallen geen goede klik in persoonlijk contact en/of was de combinatie met andere jongeren niet goed. De matcher beschouwde bij de afgebroken trajecten de match bij pleeggezinnen twee keer als een goede match en twee keer als niet goede match; bij gezinshuizen werd de match acht keer als goede match beoordeeld en zes keer als niet goede match.

6.3 Afgeronde matchingtrajecten

Bij de afgeronde matchingtrajecten werd de match door de matchers op één pleeggezin na beoordeeld als een goede match. De voornaamste reden om een plaatsing positief te beoordelen bleek de goede aansluiting van de behoeften van de jeugdige aan de mogelijkheden van de pleeggezin- en/of gezinshuisouders te zijn (bv competenties, ervaring, expertise, sensitiviteit, locatie, temperament). Andere belangrijke factoren waren goede vaardigheden in contact met ouders en de aansluiting met andere jeugdigen in het huis. Bij gezinshuizen telde deze laatste factor vaker mee. Dit is verklaarbaar omdat in gezinshuizen meerdere jeugdigen met zwaardere problematiek deel uitmaken van het gezin. Hierdoor kan een slechte combinatie met de in het huis wonende jeugdigen een risico opleveren voor de stabiliteit van de plaatsing. Bij de vraag waarom een matcher deze match als goede match beoordeelt, werd een aantal extra factoren genoemd naast de overwegingen tot matching. De meest genoemde factor was dat de kwaliteiten van de pleeg/gezinshuisouders aansloten bij de behoeften van het kind, andere veelgenoemde factoren waren dat de kenmerken van de jeugdige vielen binnen de affiniteit van de pleeg/gezinshuisouders, dat pleeg/gezinshuisouders zich extra willen inzetten voor de jeugdige en/of ouderlijk gezin, of dat de gezinsvoogd tevreden is met de match.

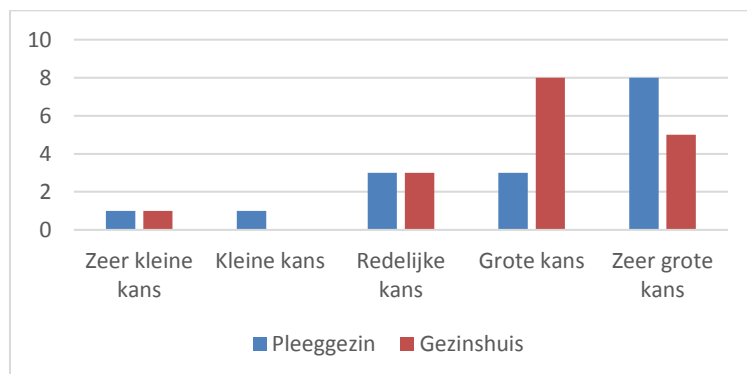
Tabel 6.2 geeft een overzicht van de belangrijkste afwegingen van de matcher om de jeugdige in het betreffende pleeggezin/gezinshuis te plaatsen. De tabel laat zien dat de belangrijkste overwegingen voor plaatsing in een pleeggezin of gezinshuis verschillen. In de gezinshuizen worden meerdere, overwegend oudere jeugdigen met zwaardere problematiek geplaatst. Een potentieel geschikte match wordt bij gezinshuizen dan ook vaker gebaseerd op de deskundigheid van de gezinshuisouders ten aanzien van problematiek en op het belang van de aanwezige kinderen/jongeren in het. Het feit dat maar weinig open plaatsen beschikbaar zijn werd bij gezinshuizen niet genoemd, maar uit de praktijk is bekend dat dit de normale situatie bij gezinshuizen is, waardoor de matcher dit zelden in de overwegingen benoemt.

Belangrijkste overwegingen van de matchers tot plaatsing	pleeggezin	gezinshuis
Aansluitend bij ontwikkeling en opvoedingsbehoefte	10	8
Deskundigheid sluit aan bij problematiek	2	12
Andere jeugdigen in pleeg/gezinshuis	4	10
Locatie	8	7
Omgaan met ouders	8	4
Open plek in kleine pool (bv vakantie)	4	2
Flexibiliteit in mogelijkheden bij onduidelijk perspectief	4	1
Aansluitend bij leeftijd	2	1
Ervaring pleeg/gezinshuisouder	2	3
Brusjes bij elkaar	1	1
Klik, motivatie, aansluiting karakters	1	2
Aansluitend bij wensen van ouders, kind, voormalige pleegouders	2	3
Gelijke interesses	2	
Pleeg/gezinshuisouders kennen de jeugdige al	1	1
Etniciteit	1	

Tabel 6.2 Belangrijkste overwegingen plaatsing (n= 34; 14 pleeggezinnen en 20 gezinshuizen; meerdere overwegingen per plaatsing mogelijk).

De matchers zagen ook risico's bij sommige matches. Deze hadden met name te maken met mogelijke gedragsproblemen, problemen in contacten met ouders en gebrek aan motivatie van ouders en jeugdige. Wanneer een ouder niet betrokken is geweest bij de match en het pleeggezin niet heeft ontmoet (bv bij hechtenis of opname in psychiatrie), maar later wel contact met hen zal hebben, brengt dit een onzekere factor in de plaatsing mee. Andere risico's hingen samen met een snelle bemiddeling (gezinshuis), of met incomplete informatie (pleeggezin).

Wanneer de matcher de kans op stabiliteit van de afgeronde match na 8 maanden moest inschatten, was het beeld meer gevarieerd dan de positieve beoordeling van de match deed verwachten. Dit is weergegeven in figuur 6.2. De matchers hebben zowel bij pleeggezinnen als bij gezinshuizen een aantal matches waarbij ze de stabiliteit niet hoog of zeer hoog inschatten. Bij de twee plaatsingen waarbij de kans op stabiliteit zeer klein tot klein is ingeschat, is extra hulp ingezet om problemen aan te pakken. Bij plaatsingen die de matchers een redelijke kans gaven, is niet altijd hulp ingezet (ingezet in 2 van de 5 trajecten). Bij plaatsingen met een grote of zeer grote kans van slagen is in meer dan de helft van de trajecten hulp ingezet. Dit betrof zowel hulp aan de ouders, aan de jeugdige of aan het pleeg/gezinshuissysteem.

Figuur 6.2 Beoordeling van matcher van de stabiliteit van de match – de kans dat de plaatsing na 8 maanden nog intact is.

6.5 Stabiliteit en Breakdown

Het uiteindelijke doel van de matchingsmethodiek is het vergroten van stabiliteit van plaatsingen. Het effect van de matchingsmethodiek kan in dit onderzoek niet afdoende beoordeeld worden vanwege het ontbreken van een vergelijkingsgroep, een zogenaamde controlegroep. Onderstaande resultaten zijn dus vooral een beschrijving van de onderzochte groep en onderstrepen de noodzaak tot breder vervolgonderzoek met een vergelijkingsgroep.

6.5.1 Het verloop van de plaatsingen

Na afloop van de onderzoeksperiode, minimaal 9 maanden na plaatsing van de jeugdigen in de gezinnen, is aan alle matchers gevraagd of de plaatsingen nog intact waren of dat zij waren verbroken (zie figuur 6.1, pag. 31). Het percentage breakdown in deze steekproef blijft relatief hoog: van de 34 plaatsingen (breakdown, stabiel en thuisplaatsing) worden 9 verbroken (26%). Bij pleeggezinnen bleken twee plaatsingen van de 14 (14%) ongewenst verbroken te zijn en bij gezinshuizen zeven van de 20 (35%). Omdat gezinshuizen en pleeggezinnen zo verschillend zijn in gezinsvorm en problematiek kunnen geen relevante uitspraken gedaan worden over de verschillen tussen de intacte en verbroken plaatsingen zonder de pleegzorgvormen in acht te nemen. Echter, door deze factor mee te nemen worden de groepen zeer klein en statistische analyses minder betrouwbaar. Ook verschillen tussen de aanbieders kunnen variatie in gegevens leveren. Binnen de huidige studie is daarom op steekproefniveau onderzocht of vanuit de vragenlijsten aanwijzingen verkregen kunnen worden waarom plaatsingen intact bleven of verbroken werden.

Voor de pleeggezinnen ligt het percentage breakdown lager dan percentages van 20% tot 50% die overwegend binnen de literatuur worden genoemd (van Oijen & Strijker, 2010). Over breakdown percentages in gezinshuizen zijn geen getallen bekend. Wel weten we dat 32.5 % van de kinderen korter dan een jaar in een gezinshuis verblijft (Factsheet Gezinshuizen, 2011). Juridisch kader was niet voorspellend voor de het afbreken van de match of voor stabiliteit van de plaatsing. Zowel bij vrijwillige plaatsingen, OTS en gezagsbeëindigende maatregelen traden beide op.

Inschatting stabiliteit door de matcher

De matchers schatten de kans dat de plaatsing stabiel zou blijven bij 18 van de 20 intacte plaatsingen in als groot tot zeer groot, en bij twee als redelijk. Bij de afgebroken plaatsingen werd de kans op stabiliteit voor drie van vijf als groot tot zeer groot ingeschat en voor één redelijk en voor één klein. Bij de verbroken plaatsingen waarbij de matcher inschatte dat deze stabiel zou blijven, was in alle bekende gevallen de ouder degene die de plaatsing liet verbreken. Over het algemeen bleek de matcher de stabiliteit dus goed in te schatten. De ouder is voor de matcher de meest onvoorspelbare factor.

Beoordeling matching door de pleeg/gezinshuisouders

De pleeg/gezinshuisouders waren een maand na plaatsing overwegend positief over het matchingsproces: bij 12 van de 13 intacte plaatsingen vond de pleeg/gezinshuisouder dat het matchingsproces (zeer) goed was verlopen en één was neutraal; bij de afgebroken plaatsingen vonden vier van de vijf pleeg/gezinshuisouders dat het matchingsproces goed was verlopen en was één neutraal. De vraag hoe de jeugdige paste in het nieuwe gezin gaf een vergelijkbaar beeld: bij de intacte plaatsingen vonden 12 van de 13 pleeg/gezinshuisouders dat de jeugdige (heel) goed in het gezin paste en één gezin wist het nog niet. Bij de afgebroken plaatsingen vonden drie van de vijf dat de jeugdige (heel) goed in het gezin paste, maar twee gezinnen vonden dat de jeugdige niet paste. Bij één van deze gezinnen werd toch besloten tot plaatsing omdat dit de laatste kans voor de jeugdige was op een gezinsplaatsing.

Bij de intacte plaatsingen vonden alle pleeg/gezinshuisouders dat hun wensen en grenzen gerespecteerd waren, bij de verbroken plaatsingen in twee gevallen niet helemaal.

6.5.2 Factoren bij breakdown

Bij de ongepland verbroken plaatsingen (breakdown) is bij de matchers nagevraagd wat de reden voor de breakdown was. Het ingrijpen van ouders bleek de voornaamste reden van breakdown te zijn: in vijf van de negen verbroken plaatsingen bleek de plaatsing op initiatief van de ouder verbroken te zijn. De tweede belangrijke reden (4 maal) was de gedragsproblematiek van de jeugdige te zwaar voor het gezin.

Risico's volgens de matcher
Ouder niet akkoord/gemotiveerd
Gedragsproblemen groter dan voorzien/ gedragsproblemen groot
Risico van combinatie met andere kinderen/ aandacht moeten delen
Onduidelijkheid over hoe contact met ouders zal zijn
Kind niet gemotiveerd
Reisafstand ver/Locatie voor kind niet fijn
Twee kinderen tegelijk kan te grote belasting zijn voor gezin
Onduidelijkheid in perspectief
Geen motivatie
Eerdere gezinshuisouders niet akkoord met deze plaatsing
Informatie was niet compleet
Snelle bemiddeling

Tabel 6.3 Risicofactoren bij deze plaatsing volgens de matcher één maand na plaatsing

Redenen breakdown volgens matcher
Geen klik tussen ouders en gezinshuisouders
Ouders hebben geen vertrouwen in gezinshuisouders
Ontvoerd door ouders
Ouders zeggen niet goed voorgelicht te zijn – de plaatsing is te confronterend voor hen
Vader is later betrokken en wil geen plaatsing bij twee vrouwen
Agressief gedrag jeugdige
Verwachtingen en gedrag jeugdige –in het gezinshuis kwam men te dichtbij
De problematiek van de jeugdige is te zwaar – de gezinshuisouders konden geen relatie opbouwen
Onervaren gezin, verwachtingen en heftiger gedrag van de jeugdige

Tabel 6.4 Redenen van breakdown volgens de matcher negen maanden na plaatsing

Uit tabel 6.3 en 6.4 blijkt dat de afwijzing van de ouders en gedragsproblematiek van de jeugdige door de matcher op één maand na plaatsing als grootste risico voor breakdown werd gezien en dat dit inderdaad de meest voorkomende achterliggende reden van de breakdown was.

Exploratief is een aantal factoren bekeken die mogelijk samenhangt met het al dan niet plaatsvinden van breakdown. Omdat gedragsproblemen en leeftijd volgens de literatuur belangrijke factoren zijn voor breakdown, zijn deze nader bekeken. Hiernaast zijn een aantal andere factoren bestudeerd die voor de methodiek van belang zijn. Deze factoren zijn de klik en de ouders.

Factor 1: Leeftijd

Breakdown komt volgens de literatuur meer voor bij oudere kinderen (Van Oijen, 2010; Strijker, Zandberg & Van der Meulen, 2005). Dit zien wij terug in deze steekproef: De gemiddelde leeftijd van de jeugdigen waar de plaatsing op breakdown uitliep was 11,4 jaar, de gemiddelde leeftijd van de jeugdigen in stabiele plaatsingen was 8,4 jaar.

Factor 2: Gedragsproblemen

We zien dat de plaatsing van jeugdigen met milde of ernstige gedragsproblemen in gezinshuizen met professionele opvoeders relatief vaak intact blijft.

Gedragsproblemen volgens matcher	Breakdown	Stabiele plaatsing
Geen gedragsproblemen	2	4
Milde gedragsproblemen	2	8
Ernstige gedragsproblemen	2	8

Tabel 6.5 Verloop plaatsing en gedragsproblemen

Factor 3: Klik

Volgens de literatuur kan een klik tussen jeugdige, pleegouders en ouders de stabiliteit van een plaatsing bevorderen (Dance, Beecham & Farmer, 2010). Op één intacte plaatsing na heeft de matcher zowel bij de intacte plaatsingen als bij de verbroken plaatsingen een klik tussen de pleeg/gezinshuisouders en de ouder(s) geconstateerd. Uiteindelijk bleek dat toch één van de negen plaatsingen is verbroken doordat er geen klik was.

Bij alle plaatsingen werd door de matcher een klik tussen pleeg/gezinshuisouder en jeugdige vermeld en ook tussen de jeugdige en andere kinderen in het gezin. De pleeg/gezinshuisouder is hier zelf iets terughoudender in: bij de verbroken plaatsingen melden drie van de vijf pleeg/gezinshuisouders dat ze meteen een klik met de jeugdige voelden, bij de stabiele plaatsingen negen van de 13 en één vond het wennen.

In twee gevallen meldden pleeg/gezinshuisouders dat de ingroei in het gezin niet vanzelf ging. Zij hadden dit gemeld bij hun begeleiding, maar hadden hier geen hulp bij gekregen. Beide plaatsingen zijn verbroken.

Factor 4: Ouders

De gegevens over de ouders zijn afkomstig van de matchers en de pleegouders. Van de ouders kwamen slechts twee bruikbare vragenlijsten retour, waardoor deze niet bruikbaar zijn.

Volgens de matchers lag de aanleiding voor de breakdowns bij vijf van de negen breakdowns bij de ouders. Bij de verbroken matchingtrajecten was dit het geval bij negen van de 20 trajecten.

Toch beoordeelden de matchers bij de plaatsingen die tot breakdown leidden dat de ouders neutraal of positief en in geen enkel traject negatief tegenover de plaatsing in het betreffende gezin stonden. Bij de plaatsingen die intact bleven schatte de matcher de houding van de ouders soms in als (een beetje) negatief (7 keer), neutraal (4 keer) of positief (10 keer). De contacten tussen de ouders en de pleeg/gezinshuisouders waren volgens de pleeg/gezinshuisouders in geen geval negatief, maar meestal positief (6 keer). Of er was (1 maand na plaatsing) geen of nauwelijks contact geweest (6 keer)

De pleeg/gezinshuisouders vermeldde in de vragenlijst na een maand bij slechts bij één (afgebroken) traject een zeer slecht contact met ouders en bij één intacte plaatsing een slecht contact. Verder beoordeelden ze het contact (wanneer er contact is) goed (7 keer) of neutraal (5 keer) en bij de breakdown goed (2 keer) of neutraal (2 keer). Bij de pleeggezinnen was bij de intacte plaatsingen regelmatig geen contact (meer) (5 van de 8 plaatsingen.)

Bij de vragenlijsten na 9 maanden lijken de verhoudingen wat minder goed te zijn geworden: vier pleeg/gezinshuisouders geven aan een neutraal contact te hebben, vijf pleeg/gezinshuisouders slecht contact. De pleegouders geven aan dat moeder contact afhoudt, een andere moeder is alleen boos en te beperkt voor normale omgang, een moeder is afstandelijk en een vader komt zijn afspraken niet na. Bij de gezinshuisouders verschilt contact met vader en moeder: een van de ouders is achterdochtig; wel contact met moeder, niet met vader; of nauwelijks contact (alleen met de voogd).

7. Conclusies en aanbevelingen

7.1 Een methodiek voor pleeggezin- en gezinshuisplaatsingen

De nieuw ontworpen matchingsmethodiek 'Methodisch matchen' is toegepast bij zowel pleeggezinnen als gezinshuizen. Ondanks de verschillen tussen deze twee groepen lijkt de methodiek voor beide soorten van opvang goede aangrijpingspunten voor matching te bieden. De methodiek levert voldoende ruimte om de jeugdigen met emotionele, sociale en gedragsproblematiek te matchen aan professionele gezinshuisouders en matching van kinderen met minder zware problematiek te matchen aan pleegouders.

Net zoals in de literatuur hebben de gezinshuiskinderen in onze onderzoeksgroep ernstiger gedragsproblemen dan de pleegkinderen, hun externaliserende gedragsproblematiek ligt hoger en alleen bij gezinshuiskinderen komt seksueel getint gedrag voor. Dit externaliserende en seksueel getinte gedrag levert grote risico's voor breakdown (van Oijen, 2010; Walker, Hill & Triseliotis, 2002). Bij gezinshuiskinderen zijn tevens meer DSM-classificaties van toepassing en komen licht verstandelijke beperkingen vaker voor. Bij de pleegkinderen is één kind met een zwaar verstandelijke beperking.

De gevonden verschillen tussen pleegkinderen en gezinshuiskinderen betekenen niet dat een matchingsmethodiek voor pleeggezinnen anders moet zijn dan voor gezinshuizen. De behoeften van de jeugdigen zijn leidend. Het onderzoek liet zien dat bij matching in een gezinshuis meer nadruk gelegd werd op de draaglast-draagkracht ten aanzien van (externaliserende) gedragsproblemen en diagnoses. Uit de vragenlijsten blijkt dat de matchers bij het matchen van gezinshuiskinderen met name kijken naar het aansluiten van de expertise van de gezinshuisouders bij de problematiek van de jeugdige en meer dan bij pleeggezinnen naar het aansluiten bij de andere gezinshuiskinderen. Zij sluiten daarmee aan bij de extra uitdaging van opvang in een gezinshuis.

7.2 Bruikbaarheid van de methodiek

Eén van de belangrijkste doelstellingen van dit exploratieve onderzoek was om de bruikbaarheid van de methodiek te onderzoeken en eventuele knelpunten aan te passen.

De ervaringen van de betrokkenen waren over het algemeen positief. De matchers die de methodiek gebruikt hebben vonden de methodiek begrijpelijk, de opbouw logisch en de inhoud helder. Ze vonden de methodiek redelijk compleet, overzichtelijk en makkelijk uit te leggen aan de biologische ouders.

De pleeg/gezinshuisouders zijn één maand na plaatsing overwegend positief over het matchingstraject en over hoe de jeugdige in het gezin past. Vanuit de focusgroepen en bijbehorende vragenlijsten blijkt dat ze zich betrokken en gehoord voelen door matcher en dat de meesten vonden dat ze genoeg inspraak hadden gehad.

Naast deze positieve ervaringen zijn er uiteraard knel- en aandachtspunten signaleerd en op basis van de genoemde punten is de methodiek nog aangepast en completer gemaakt.

Aandachtspunten bij het gebruik van de methodiek

Verscheidene matchers geven aan dat de methodiek veel extra tijd kost, met name door de verslaglegging. De extra tijd voor de methodiek wisselde erg per matcher. Opvallend was dat men in de mondelinge gesprekken (focusgroep en telefonische contacten) over het geheel genomen enthousiast was, ondanks de extra belasting in tijd.

Echter, wanneer extra tijd (max 8-10 uur) breakdowns scheelt, is dit naar onze mening te verantwoorden. Daarbij levert de verslaglegging een helder dossier dat bij verdere ontwikkelingen en evaluatie gebruikt kan worden en dat een verantwoording geeft naar de jeugdige wanneer deze later wil weten op basis van welke overwegingen de beslissingen over zijn/haar leven gemaakt zijn.

De methodiek verlengt de duur van het matchingstraject niet tot een onaanvaardbare periode¹⁰.

De matchers geven aan de methodiek grotendeels te volgen – vaak lijkt de werkwijze van de methodiek op hun eerdere werkwijze. De grootste afwijkingen vinden we ten aanzien van de ouders. Vaak geven de matchers aan dat deze niet in beeld zijn of worden ze later geïnformeerd. Aangezien de ouders een belangrijke factor zijn in de stabiliteit van de match, is het zinvol om dit onderwerp verder uit te zoeken. Temeer daar instemming van de ouders een belangrijke reden is voor het welslagen van een plaatsing.

¹⁰ Door de ontwikkelgroep gesteld op maximaal matchingsperiode van 3 maanden.

Het gebrek aan keuzemogelijkheden tussen meerdere potentieel geschikte gezinnen is de zwakste schakel in het gebruik van de matchingsmethodiek. Matchen - een gezin zoeken passend bij de behoeften van een kind - heeft als voorwaarde dat er meerdere mogelijke gezinnen zijn. Wanneer de pool aan geschikte gezinnen voor een jeugdige (zeer) klein is, worden de eerste drie stappen in de methodiek afwijkend gevolgd. Tijdsdruk of haast bij plaatsingen beïnvloedt het goed toepassen van de methodiek. Het is duidelijk dat het een belangrijk streven is om de pool van gezinnen zowel bij pleeggezinnen als bij gezinshuizen zo groot mogelijk te maken. Een groot aanbod van gezinnen maakt een meer weloverwogen keuze op basis van de methodiek mogelijk.

De grootste discrepantie in het gebruik van de methodiek vinden we in het verzamelen en delen van informatie over de jeugdige bij de gezinshuizen. De indruk die de matcher heeft over het volledig informeren van gezinshuisouders en de indruk die gezinshuisouders hebben verschilt. Hoewel de matchers aangeven de methodiek hierin te volgen, vinden gezinshuisouders regelmatig dat ze benodigde informatie gemist hebben. Dit is een aandachtspunt voor de matchers.

Het bleek dat de matchers relatief weinig kernbeslissingen vastlegden. De methodiek is zodanig aangepast dat het vastleggen van kernbeslissingen wordt gevraagd op een manier die invullen bevordert. De matchers geven aan dat ze de bijlagen waardevol vinden. Ze kunnen als check gebruikt worden. Een aantal bijlagen wordt regelmatig gebruikt en een aantal nauwelijks. Toch wordt door de matchers aanbevolen ze wel aan de methodiek gekoppeld te houden.

Relatief veel matchingstrajecten vallen al af tijdens het matchingstraject. In het geval dat dit een gevolg is van inzichten die niet eerder verkregen konden worden, zoals de klik tussen de gezinnen, is dit een positieve beslissing. Wel moet vermeden worden dat dit het gevolg is van nieuwe informatie die eerder verkregen had kunnen worden.

Klik, wensen en grenzen

Over het algemeen houden de matchers volgens hun eigen rapportage goed rekening met de wensen van de betrokkenen, met name met die van de pleeg/gezinshuisouders. Deze zijn tevreden over hoe rekening gehouden is met hun wensen. Gezien het aantal trajecten waarbij de ouders het traject afbreken, is het moeilijk in te schatten in hoeverre zij vinden dat rekening is gehouden met hun wensen. De meeste ouders zijn het niet eens met de uithuisplaatsing. Een belangrijke vraag is in hoeverre de wensen van de ouders in het beste belang zijn van de jeugdige. Een goede balans binnen de samenwerking met ouders vinden, waarbij rekening gehouden wordt met de behoeftes van de ouders zonder het belang van de jeugdige uit het oog te verliezen, lijkt onontbeerlijk. Dit is in overeenstemming met het recent uitgekomen advies van de Staatscommissie Herijking Ouderschap die stelt dat het belang van het kind altijd voorop gesteld moet worden (Staatscommissie Herijking Ouderschap, 2016). Over het algemeen lijkt zorgvuldig met de positie van de ouders omgegaan te worden. Wat in dit onderzoek buiten zicht blijft is of, wanneer gemeld wordt door de matcher dat ouders niet in beeld zijn, dit onvermijdelijk is en of hier nog een mogelijke actie is om acceptatie van de match door de ouders te bevorderen.

Ook wordt er meestal (waar dat relevant is) rekening mee gehouden of er een klik is tussen de betrokkenen. Waarom sommige matches doorgaan hoewel er geen klik is, is niet duidelijk uit dit onderzoek. De matcher ziet vaker een klik dan pleeg/gezinshuisouders en ouders.

Ouders

Uit de resultaten is het duidelijk dat ouders een belangrijke factor zijn in de doorgang van het matchingstraject en de stabiliteit van de plaatsing. Het is daarom belangrijk dat de behoeften van de ouders gezien worden en dat – binnen het kader van het belang van de jeugdige¹¹ - zoveel mogelijk rekening gehouden wordt met hun wensen. Ten behoeve van het succes van de plaatsing van de jeugdige en in het belang van de ouders moeten de ouders (en eventuele verdere familie) begeleid worden bij de acceptatie van hun nieuwe rol en bij de acceptatie van de betreffende pleegzorgplaatsing (Haans et al., 2009; Wilson et al., 2004). Zowel uit literatuur als praktijk blijkt dat de verhoudingen tussen ouders en pleeg- of gezinshuisouders van invloed zijn op het welzijn van de jeugdige en op de stabiliteit van de plaatsing (De Baat, Van den Bergh & De Lange, 2015; Turnell, 2007; Dance et al., 2010; Sinclair et al., 2005; Neil et al., 2003; Leathers, 2003; Choy & Schulze, 2010; De Baat et al., 2014; Ter Meulen et al., 2014).

¹¹ Zie het Rapport Staatscommissie Herijking Ouderschap. Kind en ouders in de 21ste eeuw.

7.3 Tussentijdse wijzigingen van de methodiek

Naar aanleiding van het tussentijds onderzoeksverslag van resultaten één maand na plaatsing, de focusgroepen en de telefoongesprekken met de contactpersonen van de pleegzorg/gezinshuisaanbieders, is de methodiek op enkele punten aangepast. Dit betreft vooral punten die door de praktijk als belangrijk naar voren zijn gebracht en punten die de inpasbaarheid in bestaande processen en protocollen vergroten.

- Er is nog meer nadruk gelegd op het feit dat matchen maatwerk is en dat de methodiek niet als vastliggend concept gebruikt hoeft te worden, maar aangepast kan worden aan de omstandigheden;
- Om te bevorderen dat de matchers de kernbeslissingen meer vastleggen en zich meer bewust zijn van de voorwaarden die aan de kernbeslissingen ten grondslag liggen, is de formulering van de kernbeslissingen zodanig aangepast dat deze om een antwoord vraagt, i.p.v. een checklist;
- Er wordt meer aandacht besteed aan de informatieverzameling en de noodzaak de pleeg/gezinshuisouder optimaal te informeren;
- Er wordt meer aandacht besteed aan het netwerk rond de jeugdige;
- Een bijlage is toegevoegd met risico's en afspraken bij een niet-optimale match;
- Het advies om te investeren in de ouders om de plaatsing voor hen acceptabel(er) te maken wordt duidelijker ingevoegd. Het belang van de ouders is belangrijk, maar het belang van de jeugdige staat voorop;
- Ook de voorbereiding en begeleiding van de jeugdige krijgt meer aandacht. Een vertrouwensfiguur zou bij kennismaking mee kunnen gaan, wanneer de ouder dat niet kan;
- Wanneer kinderen te jong zijn om hun eigen belangen te benoemen moeten anderen hiervoor ingezet worden;
- Meer uitleg over hoe de 'klik' in te schatten;
- Meer nadruk op maatwerk bij het wentraject.

Een hoofdstuk met adviezen bij knelpunten in de praktijk is toegevoegd:

- Weinig tijd;
- Weinig keuze tussen potentieel geschikte gezinnen;
- Moeizame of geen samenwerking met ouders.

7.4 Aanbevelingen

Een veel voorkomend probleem bij pleegzorg onderzoek is dat het heel moeilijk is om aan voldoende deelnemers te komen. Hoewel de pleeg- en gezinshuiszorgaanbieders die partners in dit onderzoek waren enthousiast en betrokken waren, bleek dat de nagestreefde aantallen binnen de tijd en het budget niet gehaald konden worden. Deze kleinere groep levert desalniettemin waardevolle informatie op. De uitkomsten van het onderzoek bieden een stimulans om het onderzoek bij een grotere groep uit te voeren en hier een controlegroep aan toe te voegen om het effect van de matchingsmethodiek te onderzoeken.

Daarnaast zou het zinvol zijn om in een vervolgstudie expliciet aandacht te schenken aan de rol van de ouders in het matchingsproces. De meest genoemde reden voor het verbreken van matchingstrajecten en plaatsingen is dat de ouders het verbreken. Vaak heeft de matcher de match wel als een goede, stabiele match ingeschat. De betrokkenheid van ouders is belangrijk voor de stabiliteit van de match, omdat een ontevreden ouder een risico vormt voor een match. De meeste ouders zijn ontevreden met het algemene feit dat hun kind in pleeg/gezinshuiszorg komt, maar kunnen zich volgens de matcher iets meer vinden in de keuze voor het betreffende gezin. Het wordt uit de resultaten in het huidige onderzoek niet duidelijk of het zich terugtrekken uit het matchingsproces of het verbreken van de plaatsing in het belang van de jeugdige is.

Binnen dit kader en in overeenstemming van het in december 2016 uitgekomen rapport van de Staatscommissie Herijking Ouderschap (2016) is het van belang om na te gaan

- In hoeverre de beslissingen van de ouders waarbij matchingstrajecten of plaatsingen verbroken worden, het belang van de jeugdige bevorderen, dan wel schaden en hoe dit ingeschat kan worden;
- In hoeverre de ouders bij en na het matchingsproces worden begeleid, waarbij rouw en acceptatie van de plaatsing een rol speelt;
- In hoeverre de organisatie/de matchers inspanning plegen om de ouders te kennen in het proces.

Aanbevolen wordt dat de organisaties zich inzetten dat matchers structureel kennis maken met ouders. Daarnaast is aan te bevelen dat de organisaties begeleiding regelen voor de ouders in het proces van rouw en acceptatie van de plaatsing. Dit kan het best gebeuren door iemand die niet betrokken is bij de uithuisplaatsing of matching (De Baat e.a., 2015; Neil, Beek & Schofield, 2003; Neil, Cossar, Lorgelly & Young, 2010).

Bij een vervolgonderzoek zouden ouders anders benaderd moeten worden dan met een vragenlijst, zodat hun input in het onderzoek gegarandeerd wordt.

Ook zou het zinnig zijn om bij de trajecten zoveel mogelijk informatie van de jeugdigen zelf in het onderzoek te betrekken.

Methodisch matchen kost meerdere matchers extra tijd ten opzichte van hun eerdere werkwijze. Dit kan tot een knelpunt binnen de organisatie leiden. Advies is om bij kosten-effectiviteitsberekening een model van 'inverdienen' te hanteren waarbij rekening gehouden wordt met de lange termijn effecten van stabiele versus verbroken matches.¹²

Wij adviseren pleegzorg organisaties om te bezien of het mogelijk is om bewust te investeren in extra tijd voor matches om hiermee tijd voor verbroken matchingstrajecten en plaatsingen te voorkomen. Meer tijd beschikbaar maken voor het vastleggen van kernbeslissingen, zodat inzichtelijk is voor latere betrokkenen (matchers/begeleiders) welke redenen aan de besluitvorming ten grondslag liggen, vloeit daar als vanzelf uit voort. Met deze kernbeslissingen kan later naar de voormalig gezinshuis/pleegkinderen verantwoord worden waarom deze voor hen zo invloedrijke beslissingen genomen zijn.

¹² Een voorbeeld van een dergelijk model is te vinden in de UK <http://www.lboro.ac.uk/research/ccfr/research/exploring/project---the-cost-calculator-for-childrens-services.html>

Literatuurlijst

Argent H. & Coleman J. (2012). *Dealing with disruption in fostering and adoption placements. Good practice guide*. London, BAAF.

De Baat, M., Spoelstra, J., Meulen, G. ter, Stoltenborgh, M. & Vinke, A.. (2014). *Matching van langdurig uithuisgeplaatste kinderen aan een pleeggezin of gezinshuis. Hoe werkt het in de praktijk?* ADOC, Nederlands Jeugdinstituut en Gezinspiratieplein.

Baat, M. de, Bergh, P. van den, Lange, M.I. de (2015). *Onderbouwing bij de Richtlijn Pleegzorg voor jeugdhulp en jeugdbescherming*. Utrecht: Beroepsvereniging van Professionals in Sociaal Werk/Nederlands Instituut van Psychologen/Nederlandse vereniging van pedagogen en onderwijskundigen.

Bergh, P. M. van den & Weterings, T. (2010). *Factoren die de pleeggezinsituatie kunnen beïnvloeden*. In: P. van den, & Weterings, T. (red.). *Pleegzorg in perspectief. Ontwikkelingen in theorie en praktijk*. Assen: Van Gorcum.

Bergh, P. M. van den (2013). *Pleegouders: een investering waard. Een onderzoek naar redenen voor beëindiging van pleegouderschap*. Leiden: afdeling Orthopedagogiek Universiteit Leiden (onderzoeksrapport).

Beurs, E. de (2008). *Brief symptom inventory handleiding*. Leiden: The Netherlands: PITS B.V.

Boris, N.W. & Zeanah, C.H. (2005). Practice parameter for the assessment and treatment of children and adolescents with reactive attachment disorder of infancy or early childhood. *Journal of American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 44, 1206-1217.

Choy, J. & Schulze, E. (2010). *Het beoordelen van het toekomstperspectief van pleegkinderen*. In P. van den Bergh & T. Weterings (Red.), *Pleegzorg in perspectief. Ontwikkelingen in theorie en praktijk* (pp. 305-318). Assen: Van Gorcum.

Dance C., Ouwejan, D. Beecham J. & Farmer E. (2010). *Linking and Matching. A survey of adoption agency practice in England and Wales*. London, BAAF.

Factsheet Gezinshuizen (2011)

Factsheet Pleegzorg (2015).

Goedhart, A., Treffers, F. & Widenfelt, B., (2003). Vragen naar psychische problemen bij kinderen en adolescenten: de Strengths and Difficulties Questionnaire. *Maandblad Geestelijke Volksgezondheid*: 58, 1018-1035.

Haans, G., Robbroeckx, L., & Hoogeduin, J. (2009). *Methodiekboek: ouderbegeleiding bij roldifferentiatie: ouders helpen bij het invullen van de ouderrol na plaatsing van hun kind in een pleeggezin*. SWP.

IBM Corp. Released 2014. *IBM SPSS Statistics for Windows, Version 23.0*. Armonk, NY: IBM Corp.

Juffer F. (2010). *Beslissingen over kinderen in problematische opvoedingssituaties. Inzichten uit gehechtheidsonderzoek*. Den Haag : Raad voor de Rechtspraak.

Leathers, S. J. (2003). Parental visiting, conflicting allegiances, and emotional and behavioral problems among foster children. *Family Relations* 52, 53-63.

Lubbersen, L. (2016). *Onderzoeksproject matching. De ervaringen met een nieuwe manier van matching verzameld*. Gezinspiratieplein.

Meulen, G. ter, Vinke, A., de Baat, M. & Spoelstra J. (2014). *Matching van langdurig uithuisgeplaatste jeugdigen aan een pleeggezin of gezinshuis*. ADOC, Nederlands Jeugdinstituut en Gezinspiratieplein.

Neil E., Beek M. Schofield G. (2003). Thinking About and Managing Contact in Permanent Placements: The Differences and Similarities Between Adoptive Parents and Foster Carers. *Clinical Child Psychology and Psychiatry* 8:3, 401-418.

Neil E., Cossar J., Lorgelly P., Young J. (2010). *Helping birth families. Services, costs and outcomes*. London: BAAF.

Oijen, S. van (2010). *Resultaat van pleegzorgplaatsingen: een onderzoek naar breakdown en de ontwikkeling van adolescente pleegkinderen bij langdurige pleegzorgplaatsingen*. Dissertatie, Rijksuniversiteit Groningen.

Oijen, S. van & Strijker, P. (2010). *Het verplaatsen van kinderen*. In: Bergh, P. van den & Weterings, T. (red.). *Pleegzorg in perspectief. Ontwikkelingen in theorie en praktijk*. Assen: Van Gorcum.

Rubin D.M., O'Reilly A.L.R. Luan X., Localio R. (2007). The Impact of Placement Stability on Behavioral Well-being for Children in Foster Care. *Pediatrics* 119:2, pp 336-344.

Sinclair, I., Wilson, K., and Gibbs, I., (2005). *Foster Placements; why they succeed and why they fail*. London, Jessica Kingsley Publishers.

Staatscommissie Herijking Ouderschap (2016). *Kind en ouders in de 21ste eeuw*. Rapport van de Staatscommissie Herijking Ouderschap.

Steege, M. van der (2012). *Gezinshuizen in de jeugdzorg. De kennis verzameld en de stand van zaken*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.

Strijker J. & Knorth E.J. (2009). Factors Associated With the Adjustment of Foster Children in the Netherlands. *American Journal of Orthopsychiatry* 79:3, pp 421-429.

Strijker, J., Knorth, E. J., & Knot-Dickscheit, J. (2008). Placement History of Foster Children: A Study of Placement History and Outcomes in Long-Term Family Foster Care. *Child Welfare*, 87(5), 107-124.

Strijker J. & Knorth E.J. (2009). Factors Associated With the Adjustment of Foster Children in the Netherlands. *American Journal of Orthopsychiatry* 79:3, pp 421-429.

Strijker, J., Zandberg, Tj., & Meulen, B. F. van der (2003). Kinship foster care and foster care in the Netherlands. *Children and Youth Services Review*, 25, 843-862.

Thomas C. (2013). *Adoption for looked after children: messages from research. An overview of the adoption research initiative*. Adoption Research Initiative, London, BAAF.

Turnell, A., Elliot S., & Hogg, V. (2007). Compassionate, safe and rigorous child protection practice with biological parents of adopted children. *Child Abuse Review* 16(2), 108-119.

Vanderfaeillie, J., & Holen, F. van (2010). *Het verloop van pleeggezinplaatsingen*. In P. van den Bergh en T. Weterings (Eds.). *Pleegzorg in perspectief. Ontwikkelingen in theorie en praktijk*. (pp. 177-193). Assen: Van Gorcum.

Walker M., Hill M., & Triseliotis J. (2002). *Testing the limits of foster care. Fostering as an alternative to secure accommodation*. London, BAAF.

Wilson K., Sinclair I., Taylor C., Pithouse A., Sellick C. (2004). *Fostering Success. An Exploration of the Research Literature in Foster Care*. Social Care Institute for Excellence (SCIE). Bristol: The Policy Press.

Bijlage 1 - Vragenlijst matchers dossierinformatie

1. Wat is uw naam?
2. Om welk matchnummer gaat het? Dit kunt u terugvinden in de e-mail.

A. Het matchingsproces

A1. Onder welk juridisch kader wordt het kind uit huis geplaatst?

- ☐ Vrijwillig (1)
- ☐ OTS (2)
- ☐ Ontheffing (3)
- ☐ Ontzetting (4)

A2. Is het perspectief duidelijk voor ouders en kind?

- ☐ Ja (1)
- ☐ Nee (2)

A3. Gaat het om een geheime plaatsing?

- ☐ Ja (1)
- ☐ Nee (2)

A4. Hoeveel tijd zat er tussen de aanmelding van het kind en de keuze voor een mogelijk gezin?

- Maanden (1)
- Weken (2)

A5. Hoeveel tijd zat er tussen de keuze voor een mogelijk gezin en de plaatsing van het kind?

- Maanden (1)
- Weken (2)
- De match is afgebroken na ... weken (3)

A6. Hoeveel extra tijd heeft het proces door het gebruik van de nieuwe methodiek gevraagd ten opzichte van de eerdere werkwijze?

A7. Bent u op de volgende punten afgeweken van het stappenplan in de methodiek?

	Ja (1)	Nee (2)	Deels (3)	Toelichting (1)
Fase A- Actie 1: Aanmelding beoordelen (1)	☐	☐	☐	
Fase A- Actie 2: Informatie verzamelen (wensen, behoeften en mogelijkheden betrokkenen inventariseren) (2)	☐	☐	☐	
Fase B- Actie 3: Informatie vergelijken en voorstel voor een match maken (3)	☐	☐	☐	
Fase B- Actie 4: Voorstel match voorleggen aan pleeg- of gezinshuisouders (4)	☐	☐	☐	
Fase B- Actie 5: Voorstel match voorleggen aan ouders (en jeugdige) (5)	☐	☐	☐	
Fase B- Actie 6: Kennismaking ouders, jeugdige en pleeg- of gezinshuisouders (kennismakingsgesprek) (6)	☐	☐	☐	
Fase C- Actie 7: Match (7)	☐	☐	☐	
Fase C- Actie 8: Wentraject (8)	☐	☐	☐	

A8. Hoe groot is de pool van gezinnen waaruit u kunt putten?

- ☐ 1-2 (1)
- ☐ 3-6 (2)
- ☐ 7-10 (3)
- ☐ 10-40 (4)
- ☐ meer dan 40 (5)

A9. Hoeveel potentieel geschikte gezinnen waren er voor dit kind?

- ☐ 1 (1)
- ☐ 2 (2)
- ☐ 3 (3)
- ☐ 4 (4)
- ☐ 5 (5)
- ☐ meer dan 5 (6)

A10. Op basis van welke overweging(en) is dit gezin gekozen? (Beantwoord deze vraag aan de hand van het wegingsformulier, bijlage 5 uit methodiek)

A11. Is een eerdere potentiële match afgebroken?

- ☐ Nee (1)
- ☐ Ja, op basis van: (2) _____

A12. Komen de wensen en verwachtingen van de volgende betrokkenen overeen met de daadwerkelijke plaatsing?

	Helemaal niet (1)	Grotendeels niet (2)	Deels wel/ deels niet (3)	Grotendeels wel (4)	Helemaal wel (5)	N.v.t. (6)
Kind (1)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Biologische ouders (2)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Pleeg/gezinshuisouders (3)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Anderen binnen het gezin/ de familie (4)	☐	☐	☐	☐	☐	☐

A13. Beoordeelt u deze match als een goede match? En zou u dit kunnen toelichten? Wat maakt dat deze match een goede match is en op welke punten ziet u mogelijke problemen?

- ☐ Ja (1) _____
- ☐ Nee (2) _____

A14. Is er extra hulp ingezet om deze problemen aan te pakken?

- ☐ N.v.t. (3)
- ☐ Nee (1)
- ☐ Ja, namelijk: (2) _____

A15. Op basis van uw ervaring, hoe groot acht u de kans dat deze match de komende 8 maanden stabiel blijft?

- ☐ Zeer kleine kans (1)
- ☐ Kleine kans (2)
- ☐ Redelijke kans (3)
- ☐ Grote kans (4)
- ☐ Zeer grote kans (5)
- ☐ N.v.t. (7)

A16. Bij voortijdig afbreken van het matchingsproces, kunt u aangeven wat de reden hiervoor was?

B. Kenmerken kind

B1. Hoe oud is het kind?

B2. Wat is het geslacht van het kind?

- ☐ Jongen (1)
- ☐ Meisje (2)

B3. Wat is de IQ-score van het kind?

- ☐ Lager dan 60 (1)
- ☐ 60 tot 75 (2)
- ☐ 75 tot 90 (3)
- ☐ 90 tot 110 (4)
- ☐ Hoger dan 110 (5)
- ☐ Onbekend (6)

B4. Op welke leeftijd is het IQ van het kind gemeten? Indien van toepassing

B5. Vertoont dit kind naar uw mening gedragsproblemen?

- ☐ Geen (1)
- ☐ Milde (2)
- ☐ Ernstig (3)

B6. Worden de volgende gedrags en/of emotionele problemen genoemd in het dossier?

	Indien ja, welke? (1)	Ja (1)	Nee (2)
Externaliserend probleemgedrag (1)		☐	☐
Internaliserend probleemgedrag (2)		☐	☐
Seksueel getint gedrag (3)		☐	☐
Seksueel uitdagend gedrag (4)		☐	☐
Middelenmisbruik (5)		☐	☐

B7. Zijn er diagnoses gesteld volgens het dossier? (meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ ADHD / ADD / aandachts en concentratieproblematiek (1)
- ☐ Reactieve hechtingsstoornis (R.A.D.) (2)
- ☐ Gehechtheidsproblematiek (12)
- ☐ ASS / PDD-NOS / Autisme of aan autisme verwante problematiek (3)
- ☐ Leerproblemen (dyslexie/dyscalculie) (4)
- ☐ LVB problemen (5)
- ☐ Angststoornis (6)
- ☐ PTSS / Trauma gerelateerde stoornissen (7)
- ☐ NLD / non verbal learning disorder (8)
- ☐ Pervasieve ontwikkelingsstoornis (9)
- ☐ Dyspraxie (10)
- ☐ Anders, namelijk: (11) _____

B8. Is er sprake van verstandelijke beperkingen?

- ☐ Geen (1)
- ☐ Licht (2)
- ☐ Matig (3)
- ☐ Zwaar (4)

B9. In welke klas zit het kind nu?

- ☐ groep 1/2 basisschool (1)
- ☐ groep 3/4 basisschool (2)
- ☐ groep 5/6 basisschool (3)
- ☐ groep 7/8 basisschool (4)
- ☐ 1e/2e klas middelbare school (5)
- ☐ 3e/4e klas middelbare school (6)
- ☐ Anders, namelijk: (7) _____

B10. Welk type onderwijs volgt het kind?

B11. Heeft het kind last van leerproblemen?

- ☐ Nee (1)
☐ Ja, namelijk: (2) _____

B12. Heeft het kind de volgende traumatische ervaringen meegemaakt?

	Ja (1)	Nee (2)	Hoelang? (1)
Verwaarlozing (1)	☐	☐	
Lichamelijke mishandeling (2)	☐	☐	
Geestelijke mishandeling (3)	☐	☐	
Seksueel misbruik (vermoeden) (4)	☐	☐	
Opvoedingsverlegenheid (5)	☐	☐	
Anders, namelijk: (6)	☐	☐	

B13. Wat zijn de meest belangrijke stresssituaties die het kind heeft meegemaakt? (Anders dan de plaatsing; maximaal 3)

B14. Hoeveel stress ervaart dit kind naar uw mening?

- ☐ Heel veel (1)
☐ Veel (2)
☐ Normaal (3)
☐ Weinig (4)
☐ Heel weinig (5)

B15. Heeft het kind contact met iemand met een mentorfunctie/vertrouwenspersoonfunctie?

- ☐ Ja (1)
☐ Nee (2)
☐ Onbekend (3)

B16. Wat is de etniciteit van het kind?

B17. Wordt er belang gehecht aan de etniciteit van het kind?

	ja (1)	een beetje (2)	nee (3)
Door het kind? (1)	☐	☐	☐
Door de biologische ouders? (2)	☐	☐	☐

B18. Hangt de familie (actief) een bepaalde godsdienst aan?

- ☐ Nee (1)
☐ Ja, namelijk: (2) _____

Zo ja: B19.

B19. Wordt er belang gehecht aan een godsdienstige opvoeding?

	ja (1)	nee (2)
Door het kind? (1)	☐	☐
Door de biologische ouders? (2)	☐	☐

C. Dossierinfo

C1. Is dit de eerste plaatsing buiten het biologische gezin voor het kind?

- ☐ Ja (1)
- ☐ Nee (2)

Zo ja, dan door naar C4. Hoeveel broertjes/ zusjes zij...

C2. Hoeveelste plaatsing is dit voor het kind (inclusief eventuele terugplaatsingen)?

- ☐ 1e (1)
- ☐ 2e (2)
- ☐ 3e (3)
- ☐ 4e (4)
- ☐ 5e (5)
- ☐ Meer dan 5e (6)

C3. Hoe oud (in jaren) was het kind tijdens de eerste plaatsing?

C4. Hoeveel broertjes/ zusjes zijn er in het ouderlijk gezin?

- ☐ 1 (1)
- ☐ 2 (2)
- ☐ 3 (3)
- ☐ 4 (4)
- ☐ Meer dan 4 (5)

C5. Hoeveel broertjes/ zusjes zijn uit huis geplaatst?

- ☐ geen (1)
- ☐ 1 (2)
- ☐ 2 (3)
- ☐ 3 (4)
- ☐ 4 (5)
- ☐ meer dan 4 (6)

C6. Hoeveel broertjes/ zusjes wonen er nog thuis?

- ☐ Geen (1)
- ☐ 1 (2)
- ☐ 2 (3)
- ☐ 3 (4)
- ☐ 4 (5)
- ☐ meer dan 4 (6)

C7. Is het kind ooit samen geplaatst met een broertje/zusje?

- ☐ Ja (1)
- ☐ Nee (2)
- ☐ N.v.t. (3)

C8. Is het kind nu samen geplaatst met een broertje/zusje?

- ☐ Nee (1)
- ☐ Ja, 1 broertje/zusje (2)
- ☐ Ja, meerdere broertjes/zusjes (3)
- ☐ N.v.t. (4)

C9. Wat was/waren de reden(en) voor eerdere mislukte plaatsingen?

C10. Wat voor plaatsing was de vorige plaatsing?

- ☐ Crisis pleeggezin (1)
- ☐ Pleeggezin - opvoedingsvariant (2)
- ☐ Pleeggezin - hulpverleningsvariant (3)
- ☐ Gezinshuis (4)
- ☐ Terugplaatsing thuis (5)
- ☐ Netwerkplaatsing (6)
- ☐ Groep (7)

C11. Wanneer het kind vaker is overgeplaatst, in welke woonvormen heeft het kind allemaal gewoond?(Meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Pleeggezin (1)
- ☐ Gezinshuis (2)
- ☐ Terugplaatsing thuis (3)
- ☐ Netwerkplaatsing (4)
- ☐ Groep (5)
- ☐ N.v.t. (6)

C12. Heeft het kind een band met personen uit eerdere plaatsingen?

- ☐ Nee (1)
- ☐ Ja, namelijk: (2) _____

C13. Is er een vorm van begeleiding geregeld voor het kind?

- ☐ Nee (1)
- ☐ Ja, namelijk: (2) _____

C14. Is het kind gemotiveerd voor een plaatsing in een pleeggezin/ gezinshuis? Geef eventueel een toelichting

- ☐ Ja (1) _____
- ☐ Nee (2) _____

C15. Is het kind gemotiveerd voor deze plaatsing in dit pleeggezin/ gezinshuis? Geef eventueel een toelichting

- ☐ Ja (1) _____
- ☐ Nee (2) _____

D. Ouderlijk gezin

D1. Lijkt het kind goed gehecht te zijn aan minimaal één van de biologische ouders?

- ☐ Ja (1)
- ☐ Nee (2)

D2. Voelt het kind zich erg loyaal naar minimaal één van de biologische ouders?

- ☐ Ja (1)
- ☐ Nee (2)

D3. Onder welke Sociaal Economische Status (SES) valt het biologische gezin?

- ☐ Laag (1)
- ☐ Gemiddeld (2)
- ☐ Hoog (3)

D4. Wat is de relatiestatus van de biologische ouders?

- ☐ Samenwonend (1)
- ☐ Gehuwd (2)
- ☐ Gescheiden (3)
- ☐ Weduwe/weduwnaar (4)
- ☐ Alleenstaand (5)
- ☐ Tienermoeder (6)
- ☐ Een van de ouders is nooit in beeld geweest bij het kind (8)
- ☐ Er is slechts een korte relatie geweest tussen de ouders (9)
- ☐ Anders, namelijk: (7) _____

D5. Wat is de houding van de biologische ouders ten opzichte van de uithuisplaatsing?

- ☐ Negatief (1)
- ☐ Beetje negatief (2)
- ☐ Neutraal (3)
- ☐ Beetje positief (4)
- ☐ Positief (5)

D6. Kunt u de belangrijkste emotie noemen die de ouder ervaart?

D7. Wat is de houding van de biologische ouders ten opzichte van de plaatsing in dit pleeggezin/ gezinshuis?

- ☐ Negatief (1)
- ☐ Beetje negatief (2)
- ☐ Neutraal (3)
- ☐ Beetje positief (4)
- ☐ Positief (5)

D8. Hoe tevreden zijn de volgende personen met de contactregeling:

	Heel ontevreden (1)	Ontevreden (2)	Neutraal (3)	Tevreden (4)	Heel tevreden (5)	N.v.t. (6)
Kind (1)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vader (2)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Moeder (3)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Pleegvader (4)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Pleegmoeder (5)	☐	☐	☐	☐	☐	☐

D9. Kan het kind op de eerdere school en/ of opvang blijven?

- ☐ Ja (1)
- ☐ Nee (2)

E. Indrukken van de matcher

E1. Wat zijn naar uw mening sterke eigenschappen van het kind?

E2. Wat zijn naar uw mening zwakke eigenschappen van het kind?

E3. Wat is uw indruk van het pleeg/gezinshuisgezin?

	Volledig eens (1)	Grotendeels eens (2)	Neutraal (3)	Grotendeels oneens (4)	Volledig oneens (5)	Toelichting (1)
Pleeg/gezinshuisouders hebben genoeg tijd (1)	☐	☐	☐	☐	☐	
Pleeg/gezinshuisouders zijn sensitief (2)	☐	☐	☐	☐	☐	
Pleeg/gezinshuisouders zijn druk (3)	☐	☐	☐	☐	☐	
Pleeg/gezinshuisouders zijn flexibel (4)	☐	☐	☐	☐	☐	
Pleeg/gezinshuisouders zijn stressbestendig (5)	☐	☐	☐	☐	☐	
Pleeg/gezinshuisouders hebben realistische verwachtingen (6)	☐	☐	☐	☐	☐	

E4. Zag u in de kennismakingsgesprekken een klik tussen de volgende personen? En kunt u aangeven waar u de klik in zag?

	Was er een klik?			
	Ja (1)	Nee (2)	nvt (3)	Waar zag u de klik in? (1)
Pleeg/gezinshuisvader en kind (1)	☐	☐	☐	
Pleeg/gezinshuismoeder en kind (2)	☐	☐	☐	
Pleeg/gezinshuisvader en ouder (3)	☐	☐	☐	
Pleeg/gezinshuismoeder en ouder (4)	☐	☐	☐	
Andere kinderen in pleeg/ gezinshuis en kind (5)	☐	☐	☐	

Heeft u nog op- of aanmerkingen?

Bijlage 2 - Vragenlijst matchers afgebroken matchingstrajecten

Vragenlijst Matchers

Onderstaande vragen hebben betrekking op u en uw ervaring met de nieuwe matchingsmethodiek. U kunt steeds het juiste vakje aanklikken en/of antwoord geven in de tekstbalk.

1. Wat is uw naam?
2. Om welk matchnummer gaat het? Dit kunt u terugvinden in de e-mail.
3. Datum (dd/mm/yyyy)

A. Het matchingsproces

A1. Onder welk juridisch kader werd het kind uit huis geplaatst?

- ☐ Vrijwillig (1)
- ☐ OTS (2)
- ☐ Ontheffing (3)
- ☐ Ontzetting (4)

A2. Was het perspectief duidelijk voor ouders en kind?

- ☐ Ja (1)
- ☐ Nee (2)

A3. Ging het om een geheime plaatsing?

- ☐ Ja (1)
- ☐ Nee (2)

A4. Hoeveel extra tijd heeft het proces door het gebruik van de nieuwe methodiek gevraagd ten opzichte van de eerdere werkwijze?

A5. Bent u op de volgende punten afgeweken van het stappenplan in de methodiek?

	Ja (1)	Nee (2)	Deels (3)	Toelichting (1)
Fase A- Actie 1: Aanmelding beoordelen (1)	☐	☐	☐	
Fase A- Actie 2: Informatie verzamelen (wensen, behoeften en mogelijkheden betrokkenen inventariseren) (2)	☐	☐	☐	
Fase B- Actie 3: Informatie vergelijken en voorstel voor een match maken (3)	☐	☐	☐	
Fase B- Actie 4: Voorstel match voorleggen aan pleeg- of gezinshuisouders (4)	☐	☐	☐	
Fase B- Actie 5: Voorstel match voorleggen aan ouders (en jeugdige) (5)	☐	☐	☐	
Fase B- Actie 6: Kennismaking ouders, jeugdige en pleeg- of gezinshuisouders (kennismakingsgesprek) (6)	☐	☐	☐	
Fase C- Actie 7: Match (7)	☐	☐	☐	
Fase C- Actie 8: Wentraject (8)	☐	☐	☐	

A6. Hoeveel tijd zat er tussen onderstaande periodes?

	Maanden (1)	Weken (2)
Aanmelding en match (1)		
Match en kennismaking (2)		
Kennismaking en wentraject (3)		
Wentraject en definitieve plaatsing (4)		

A7. Hoe groot is de pool van gezinnen waaruit u kunt putten?

- ☐ 1-2 (1)
- ☐ 3-6 (2)
- ☐ 7-10 (3)
- ☐ 10-40 (4)
- ☐ meer dan 40 (5)
- ☐ Nvt (6)

A8. Hoeveel potentieel geschikte gezinnen waren er voor dit kind?

- ☐ 1 (1)
- ☐ 2 (2)
- ☐ 3 (3)
- ☐ 4 (4)
- ☐ 5 (5)
- ☐ meer dan 5 (6)
- ☐ Nvt (7)

A9. Is er al eerder een potentiële match afgebroken?

- ☐ Nee (1)
- ☐ Ja, op basis van: (2) _____

A10. Kwamen de wensen en verwachtingen van de volgende betrokkenen overeen met de daadwerkelijke plaatsing?

	Helemaal niet (1)	Grotendeels niet (2)	Deels wel/deels niet (3)	Grotendeels wel (4)	Helemaal wel (5)	N.v.t. (6)
Kind (1)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Biologische ouders (2)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Pleeg/gezinshuisouders (3)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Anderen binnen het gezin/ de familie (4)	☐	☐	☐	☐	☐	☐

A12. Beoordeelde u deze match (tussen kind en pleeg/gezinshuisouders) als een goede match? (in algemene termen)

- ☐ Ja (1) _____
- ☐ Nee (2) _____

A13. Kunt u aangeven wat de reden was voor het afbreken van het matchingsproces? (in algemene termen)

A14. Wat is het vervolgtraject voor het kind?

- ☐ Ik ga op zoek naar een nieuwe, zelfde soort plaatsing voor dit kind. (1)
- ☐ Hij/zij wordt overgedragen aan een andere matcher voor eenzelfde soort plaatsing (2)
- ☐ Ik ga op zoek naar een nieuwe, ander soort plaatsing voor dit kind. Namelijk: (3) _____
- ☐ Hij/zij wordt overgedragen aan een andere matcher voor een ander soort plaatsing. Namelijk: (4) _____
- ☐ Het kind blijft in het gezin waar het was. (5)
- ☐ Anders. Namelijk: (6) _____

B. Dossierinfo

B1. Was dit de eerste plaatsing buiten het biologische gezin voor het kind?

- ☐ Ja (1)
- ☐ Nee (2)

B2. Hoeveelste plaatsing was dit voor het kind (inclusief eventuele terugplaatsingen)?

- ☐ 1e (1)
- ☐ 2e (2)
- ☐ 3e (3)
- ☐ 4e (4)
- ☐ 5e (5)
- ☐ Meer dan 5e (6)

B3. Hoe oud (in jaren) was het kind tijdens de eerste plaatsing?

B4. Wat was/waren de reden(en) voor eerdere mislukte plaatsingen? (in algemene termen)

B5. Wat voor plaatsing was de vorige plaatsing?

- ☐ Crisis pleeggezin (1)
- ☐ Pleeggezin - opvoedingsvariant (2)
- ☐ Pleeggezin - hulpverleningsvariant (3)
- ☐ Gezinshuis (4)
- ☐ Terugplaatsing thuis (5)
- ☐ Netwerkplaatsing (6)
- ☐ Groep (7)

B6. Wanneer het kind vaker is overgeplaatst, in welke woonvormen heeft het kind allemaal gewoond?(Meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Pleeggezin (1)
- ☐ Gezinshuis (2)
- ☐ Terugplaatsing thuis (3)
- ☐ Netwerkplaatsing (4)
- ☐ Groep (5)
- ☐ N.v.t. (6)

U heeft zojuist de laatste vraag ingevuld, wij willen u hartelijk bedanken voor uw medewerking!

Heeft u nog op- of aanmerkingen?

Bijlage 3 - Vragenlijst Gezinshuisouders 1 maand na plaatsing.

Een vergelijkbare vragenlijst is gemaakt voor pleegouders. In deze vragenlijst is de terminologie aangepast aan pleegouders en pleegkinderen. De specifiek op de professionaliteit van gezinshuisouders gerichte vragen zijn niet opgenomen in de pleegoudervragenlijst.

Helpt u mee om meer kinderen een stabiele plek te geven om in op te groeien?!

Onderzoek naar een betere matching tussen uw gezinshuiskind en een gezinshuis

Beste Gezinshuisouder,

Uw matcher werkt sinds kort met een nieuwe matchingsmethode. Om te testen of deze nieuwe methode werkt voeren wij een onderzoek uit. Voor dit onderzoek is uw medewerking nodig. Zo willen wij u vragen om enkele vragenlijsten in te vullen. Deze vragenlijsten gaan over uw gezinshuiskind, over u en over uw gezin.

Doel van het onderzoek:

Het doel van de nieuwe manier van matchen is om overplaatsingen van gezinshuiskinderen zoveel mogelijk te voorkomen. Het richt zich dus op een stabiele plaatsing waarbij het kind zich goed kan ontwikkelen. Wanneer uw gezinshuiskind goed past binnen uw gezin beleeft u allemaal meer plezier aan de plaatsing en wordt de opvoedingsbelasting niet onnodig groot.

Werkwijze bij de vragenlijst:

Neem tijdens het invullen van de vragenlijsten het gezinshuiskind in gedachten welke het laatst binnen uw gezin is geplaatst. De bedoeling is dat u bij de vragenlijsten de antwoorden aanvinkt die het beste bij uw situatie passen. Vink alstublieft één cirkeltje per vraag aan, tenzij anders staat aangegeven. Neem rustig de tijd voor het invullen van de vragenlijst.

Wat krijgt u ervoor terug?

Wij zullen u via de mail op de hoogte houden van het onderzoek. Nadat het onderzoek is afgerond wordt u uiteraard ook op de hoogte gesteld van de resultaten.

De vragenlijst

Het invullen van de vragenlijst neemt in totaal ongeveer een uur in beslag en dient ingevuld te worden door de gezinshuisouder. U hoeft echter niet de gehele vragenlijst in één keer in te vullen. Als u de vragenlijst halverwege afsluit en op een later moment opnieuw opstart, door nogmaals op de link te klikken, heeft de computer onthouden waar u bent gebleven (het is wel van belang dat u de pagina van de vragenlijst waar u mee bezig bent eerst helemaal afmaakt voordat u de vragenlijst sluit. Anders gaan de antwoorden van die pagina namelijk verloren). Gebruik hiervoor opnieuw de toegestuurde link.

De vragenlijst wordt volledig anoniem verwerkt. Op de laatste pagina's van de vragenlijst worden wel uw naam en adresgegevens gevraagd voor een toestemmingsverklaring voor verder onderzoek en voor het ontvangen van een kort verslag van de resultaten. U bent vrij om deze pagina's wel of niet in te vullen. Als u ze wel heeft ingevuld, zullen deze pagina's direct bij binnenkomst gescheiden worden van de rest van de vragenlijst.

Vragen?

Mocht u vragen hebben over het invullen van de vragenlijst, over het onderzoek zelf of over iets anders, dan kunt u altijd een e-mail sturen naar match@fsw.leidenuniv.nl Wij zullen uw vragen zo snel mogelijk beantwoorden.

Alvast hartelijk dank voor uw medewerking!

De medewerkers van het Gezinspiratieplein, ADOC & Nederlands Jeugdinstituut i.s.m. Gezinshuis.com, Spirit, Internetzo, OCK 't Spalier en Ambiq.

Vragenlijst

Wat is uw ID-code? (Deze code kunt u vinden in de e-mail die u van ons heeft ontvangen)

Datum (dd/mm/yyyy):

Let op: Neem tijdens het invullen van de gehele vragenlijst het gezinshuiskind in gedachten dat het laatst binnen uw gezin geplaatst is. Het gaat om het gedrag van dit kind in de eerste maand na plaatsing.

Achtergrondinformatie De vragen in dit deel van de vragenlijst gaan over uw gezin en uw dagelijkse bezigheden. U kunt steeds het juiste vakje aanklikken en/of antwoord geven in de tekstbalk.

A. Achtergrond primaire verzorger

A1. Bent u in dienst bij een organisatie of heeft u een franchise overeenkomst?

- ☐ Organisatie
- ☐ Franchise Overeenkomst

A2. Via welke organisatie is dit kind in uw huis geplaatst?

A3. Wat is uw geslacht?

- ☐ Vrouw
- ☐ Man

A4. Wat is uw geboortedatum?

Datum (dd/mm/jjjj):

A5. Wat is uw burgerlijke staat?

- ☐ Alleenstaand
- ☐ Samenwonend/ Geregistreerd partnerschap/ Getrouwd

A6. Wat is uw hoogst genoten opleiding?

- ☐ Basisschool afgerond
- ☐ Speciaal basisonderwijs (ZMOK, MLK, ZMLK, BLO, LOM)
- ☐ Voortgezet speciaal onderwijs (VSO-LOM, VSO-MLK)
- ☐ Voorbereidend beroepsonderwijs (LBO)
- ☐ Voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (VMBO, MULO, MAVO)
- ☐ Hoger algemeen voortgezet onderwijs (HAVO, VWO, Gymnasium)
- ☐ Middelbaar Beroeps onderwijs (MBO)
- ☐ Hoger Beroepsonderwijs (HBO)
- ☐ Wetenschappelijk onderwijs of hoger (WO)

A7. Wat voor opleiding en of beroep heeft u gevolgd voor u gezinshuisouder werd?

A8. Hebt u een andere werkkring naast uw gezinshuisouderschap?

- ☐ Ik werk meer dan 10 uur per week buitenshuis
- ☐ Ik werk minder dan 10 uur per week buitenshuis
- ☐ Ik heb geen ander werk dan gezinshuisouderschap
- ☐ Anders: _____

A9. Wat is uw beroep naast gezinshuisouderschap?

B. Achtergrond partner

B1. Wat is het geslacht van uw partner?

- ☐ Vrouw
- ☐ Man

B2. Wat is de geboortedatum van uw partner?

Datum (dd/mm/jjjj):

B3. Wat is de hoogst genoten opleiding van uw partner?

- ☐ Basisschool afgerond
- ☐ Speciaal basisonderwijs (ZMOK, MLK, ZMLK, BLO, LOM)
- ☐ Voortgezet speciaal onderwijs (VSO-LOM, VSO-MLK)
- ☐ Voorbereidend beroepsonderwijs (LBO)
- ☐ Voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (VMBO, MULO, MAVO)
- ☐ Hoger algemeen voortgezet onderwijs (HAVO, VWO, Gymnasium)
- ☐ Middelbaar Beroeps onderwijs (MBO)
- ☐ Hoger Beroepsonderwijs (HBO)
- ☐ Wetenschappelijk onderwijs of hoger (WO)

B4. Wat is de huidige werksituatie van uw partner?

- ☐ Mijn partner werkt buitenshuis
- ☐ Mijn partner werkt binnenshuis
- ☐ Anders: _____

B5. Hoeveel uur per week werkt uw partner buitenshuis?

- ☐ 0 - 16 uur per week
- ☐ 16 - 32 uur per week
- ☐ 32 - 48 uur per week

B6. Wat is het beroep van uw partner?

C. Achtergrond Gezinshuiskinderen

C1. Wat is het geslacht van het gezinshuiskind over wie u de vragenlijsten invult?

- ☐ Jongen
☐ Meisje

C2. Wat is de leeftijd en de geboortedatum van het gezinshuiskind over wie u de vragenlijsten invult?

Leeftijd

Geboortedatum (dd/mm/jjjj)

C3. Heeft u, op dit moment, nog meer gezinshuiskinderen?

- ☐ Ja
☐ Nee

Wat is het geslacht en de geboortedatum van uw overige gezinshuiskinderen?

	Geslacht		Geboortedatum
	Jongen	Meisje	(dd/mm/jjjj)
Gezinshuiskind 1	☐	☐	
Gezinshuiskind 2	☐	☐	
Gezinshuiskind 3	☐	☐	
Gezinshuiskind 4	☐	☐	
Gezinshuiskind 5	☐	☐	

C4. Heeft u in het verleden -eerder dan deze kinderen- gezinshuiskinderen gehad?

- ☐ Ja, namelijk zoveel kinderen: _____
☐ Nee

C5. In welk jaar zijn deze gezinshuiskinderen in uw gezin geplaatst en hoe lang heeft u de zorg voor hen gedragen? Indien u meer dan 10 gezinshuiskinderen hebt opgevangen, vermeld dan de 10 laatst geplaatste kinderen

	Jaartal	Duur plaatsing
	(bv. 1995)	(In maanden)
Gezinshuiskind 1		
Gezinshuiskind 2		
Gezinshuiskind 3		
Gezinshuiskind 4		
Gezinshuiskind 5		
Gezinshuiskind 6		
Gezinshuiskind 7		
Gezinshuiskind 8		
Gezinshuiskind 9		
Gezinshuiskind 10		

C6. Zijn deze gezinshuiskinderen nadien teruggeplaatst bij hun biologische ouders? - Indien ja, wat was hiervoor de aanleiding? - Indien nee, wat was de reden voor de overplaatsing van het gezinshuiskind naar een andere woonvorm?

	Ja/Nee		Reden van terugplaatsing/overplaatsing
	Ja	Nee	Toelichting
Gezinshuiskind 1	☐	☐	
Gezinshuiskind 2	☐	☐	
Gezinshuiskind 3	☐	☐	
Gezinshuiskind 4	☐	☐	
Gezinshuiskind 5	☐	☐	
Gezinshuiskind 6	☐	☐	
Gezinshuiskind 7	☐	☐	
Gezinshuiskind 8	☐	☐	
Gezinshuiskind 9	☐	☐	
Gezinshuiskind 10	☐	☐	

C7. Heeft u, naast uw gezinshuiskind(eren), nog biologisch eigen kinderen?

- ☐ Ja
☐ Nee

C8. Wat is het geslacht en de geboortedatum van uw biologisch eigen kinderen?

	Geslacht		Geboortedatum
	Jongen	Meisje	(dd/mm/jjjj)
Kind 1	☐	☐	
Kind 2	☐	☐	
Kind 3	☐	☐	
Kind 4	☐	☐	
Kind 5	☐	☐	

D. Gezondheid

D1. Hoe is het met de lichamelijke gezondheid van uw gezinshuiskind Mijn gezinshuiskind:

	Ja/Nee		Specificatie gegeven antwoord
	Ja	Nee	Toelichting:
a. Heeft een chronische ziekte	☐	☐	
b. Heeft een lichamelijke handicap	☐	☐	
c. Moet regelmatig medicijnen gebruiken	☐	☐	
d. Is in de afgelopen 12 maanden op een EHBO afdeling geweest	☐	☐	
e. Is in de afgelopen 12 maanden in een ziekenhuis opgenomen geweest	☐	☐	
f. Heeft in de afgelopen 12 maanden een operatie ondergaan	☐	☐	
g. Is in de afgelopen 12 maanden in behandeling geweest bij een medisch specialist (niet voor een operatie)	☐	☐	

Ervaringen

Onderstaande vragen hebben betrekking op u en uw ervaringen met gezinshuizorg.

U kunt steeds het juiste vakje aanklikken en/of antwoord geven in de tekstbalk.

E. Uw voorgeschiedenis

E1. Welke opleidingen/cursussen relevant voor gezinshuizorg heeft u gevolgd? (maximaal 3)

	Gevolgd		Cursus
	Ja	Nee	Naam/omschrijving (noem er maximaal 3)
Interne cursussen (via eigen organisatie)	☐	☐	
Externe cursussen	☐	☐	

E2. Gezinshuisouder sinds (mm/jjjj):

E3. Hoeveel plaatsingen zijn er geweest in uw gezin sinds u startte als gezinshuisouder?

E4. Is er ooit een plaatsing voortijdig beëindigd?

- ☐ Ja
☐ Nee

E5. Wat was de reden van de voortijdige beëindiging? Indien er sprake is van meerdere voortijdig beëindigde plaatsingen hoeft u alleen de laatste toe te lichten.

E6. Heeft u specifieke affiniteit met:

	Ja/nee		Indien JA:
	Ja	Nee	Welke?
Een bepaalde leeftijdscategorie	☐	☐	
Een bepaalde aandoening of zorgbehoefte	☐	☐	
Een bepaalde culturele of religieuze achtergrond	☐	☐	

E7. Met welke etniciteit identificeren uw gezinsgenoten zich het meest?

	Etniciteit (alleen invullen indien anders dan Nederlands)
	Anders dan Nederlands
Uzelf	
Uw partner	
Gezinshuiskind 1	
Gezinshuiskind 2	
Gezinshuiskind 3	
Gezinshuiskind 4	
Gezinshuiskind 5	
Kind 1	
Kind 2	
Kind 3	
Kind 4	
Kind 5	

E8. Hebt u eerdere negatieve ervaringen meegemaakt met (biologische) ouders?

- ☐ Ja
☐ Nee

E9. Hebt u eerdere positieve ervaringen meegemaakt met (biologische) ouders?

- ☐ Ja
☐ Nee

F. Verwachtingen en realiteit

F1. Indien er sprake is van (een diagnose van) psychische of medische problemen bij het kind, vraagt dit minder, evenveel of meer zorg dan u had verwacht? Vergeleken bij wat ik me had voorgesteld vraagt het:

- ☐ minder zorg
- ☐ evenveel zorg als ik verwacht had
- ☐ meer zorg
- ☐ Niet van toepassing

F2. Kunt u aangeven hoeveel extra zorg in vergelijking tot de andere kinderen die u in het gezin heeft opgenomen dit kind van u vraagt per dag?

- ☐ 0-1 uur
- ☐ 1-2 uur
- ☐ 2-3 uur
- ☐ 3-4 uur
- ☐ > 4 uur

F3. Als dit kind meer vraagt dan u verwacht had, hoe wordt dit dan opgepakt in de begeleiding na de match?

- ☐ Wij worden intensiever begeleid
- ☐ Dit wordt niet opgepakt
- ☐ Ik heb het (nog) niet gemeld
- ☐ Wij worden regulier begeleid

G. Relatie met uw gezinshuiskind

G1. Kunt u aangeven welke van de onderstaande typeringen het meest weergeeft hoe u op probleemsituaties reageert? U kunt de onderstaande typeringen schuiven in de juiste volgorde, waarbij 1 staat voor de typering die het meest op uw reactie lijkt en 4 het minst.

N.B. de typeringen kunt u verschuiven door er op te klikken en ze vervolgens met de muis naar onder of naar boven te verslepen.

- ___ Ik kijk even wat er gebeurt, wat het met me doet en dan los ik het op, soms alleen, soms met anderen, dat is situatie afhankelijk
- ___ Ik los het op, dat kan ik zelf - heb ik geen anderen voor nodig –
- ___ ik laat me niet leiden door gevoel, doen staat voorop
- ___ Ik laat me leiden door mijn gevoel en zoek hulp of steun om het samen met iemand anders op te lossen
- ___ Ik raak van slag, maar soms ben ik ook heel slagvaardig - dat is wisselend

G2. Wat was uw eerste indruk/ gevoel bij dit kind:

- ☐ Ik voelde meteen een klik
- ☐ Ik voelde niet meteen een klik, ik moest even aan hem/ haar wennen
- ☐ Anders, namelijk: _____

G3. Waarop was dit gevoel vooral gebaseerd?

- ☐ Op basis van de beschrijving van de matcher
- ☐ Op basis van de eerste kennismaking

G4. Wat heeft dit kind, dat nu aan uw zorgen is toevertrouwd, naar uw mening het meeste nodig? Geef elke optie een nummer van 1 tot 5, 1 heeft het kind het meest nodig, 5 het minst

- _____ Affectie en empathie
- _____ Speelsheid en vrolijkheid
- _____ Structuur en regelmaat
- _____ Begrenzing en regels
- _____ Stimulering en uitdaging

G5a. Hoe ervaart u het contact tussen uzelf en het kind?

- ☐ Zeer goed
- ☐ Goed
- ☐ Neutraal
- ☐ Slecht
- ☐ Zeer slecht

G5b. Kunt u dit kort toelichten?

G6a. Hoe ervaart u het contact tussen het kind en de biologische ouders van het kind?

- ☐ Zeer goed
- ☐ Goed
- ☐ Neutraal
- ☐ Slecht
- ☐ Zeer slecht

G6b. Kunt u dit kort toelichten?

G7a. Hoe ervaart u het contact tussen uzelf en de biologische ouders van het kind?

- ☐ Zeer goed
- ☐ Goed
- ☐ Neutraal
- ☐ Slecht
- ☐ Zeer slecht

G7b. Kunt u dit kort toelichten?

H. Rol andere kinderen

H1. Hoe verloopt het contact tussen het nieuwe kind in uw gezin en de andere kinderen?

	Ze er slecht	Slecht	Neutraal	Goed	Ze er goed	Nvt	Toelichting
Kind 1	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Kind 2	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Kind 3	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Kind 4	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Kind 5	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Kind 6	☐	☐	☐	☐	☐	☐	

I. Relatie met gezinshuiszorg aanbieder

I.1a. Hoe vindt u dat het matchingsproces is verlopen?

- ☐ Zeer slecht
- ☐ Slecht
- ☐ Neutraal
- ☐ Goed
- ☐ Zeer goed

I.1b. Kunt u dat kort toelichten?

I.2. Heeft u alle informatie over het kind en/of de plaatsing gekregen die nodig is voor de dagelijkse opvoeding?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

I.3. Welke informatie had u graag nog meer willen weten?

I.4. Moet u met een van de volgende aspecten extra rekening houden in de opvoeding van dit kind?

- ☐ Ras
- ☐ Cultuur
- ☐ Religie
- ☐ Anders: _____
- ☐ Niet van toepassing

I.5. Bent u onverwachte zaken tegengekomen na de matching?

- ☐ Nee
- ☐ Ja, namelijk: _____

I.6. Heeft u dit met uw begeleider besproken?

- ☐ Nee
- ☐ Ja

I.7. Wat is uw oordeel over de match tot nu toe? Dit kind:

- ☐ Past heel goed in ons gezin
- ☐ Past in ons gezin
- ☐ Past misschien wel, misschien niet, nog te vroeg om te oordelen
- ☐ Past niet in ons gezin

I.8. Als u vindt dat dit kind (nog) niet of niet past in uw gezin, krijgt u hulp bij de ingroei en het vinden van een nieuw evenwicht?

- ☐ Ja (graag kort toelichten): _____
- ☐ Nee (graag kort toelichten) _____

I.9a. Tot slot: zijn bij de matching uw wensen en grenzen gerespecteerd?

- ☐ Ja, volledig
- ☐ Ja, grotendeels
- ☐ Ja, een beetje
- ☐ Nee

I.9b. Wilt u dit nog toelichten?

J1. Denkt u over het geheel genomen dat uw gezinshuiskind moeilijkheden heeft op één of meer van de volgende gebieden: emoties, concentratie, gedrag of vermogen om met andere mensen op te schieten?

- ☐ Nee
- ☐ Ja, kleine moeilijkheden
- ☐ Ja, duidelijke moeilijkheden
- ☐ Ja, ernstige moeilijkheden

J2. Hoe lang bestaan deze moeilijkheden?

- ☐ Korter dan een maand
- ☐ 1-5 maanden
- ☐ 6-12 maanden
- ☐ Meer dan een jaar

J3. Maken deze moeilijkheden uw gezinshuiskind overstuur of van slag?

- ☐ Helemaal niet
- ☐ Een beetje maar
- ☐ Tamelijk
- ☐ Heel erg

J4. Belemmeren de bovengenoemde moeilijkheden het dagelijks leven van uw gezinshuiskind op de volgende gebieden?

	Helemaal niet	Een beetje maar	Tamelijk	Heel erg
Thuis	☐	☐	☐	☐
Vriendschappen	☐	☐	☐	☐
Leren in de klas	☐	☐	☐	☐
Activiteiten in de vrije tijd	☐	☐	☐	☐

J5. Belasten de bovengenoemde moeilijkheden u of het gezin als geheel?

- ☐ Helemaal niet
- ☐ Een beetje maar
- ☐ Tamelijk
- ☐ Heel erg

K **Standaard vragenlijsten** (in verband met copyright zijn deze vragenlijsten niet opgenomen in de bijlagen)

- Gezinsvragenlijst
- Opvoedingsbelasting Vragenlijst
- Vragenlijst Signalering verstoorde gehechtheid
- Brief Symptom Inventory (BSI)
- Strength and Difficulties Questionnaire (SDQ)
- De Utrechtse Copinglijst

Heeft u nog op- of aanmerkingen? Vul ze dan hier in:

Onderzoeksresultaten Indien u graag de onderzoeksresultaten van de vragenlijst wilt ontvangen, wilt u dan uw naam en adresgegevens hieronder invullen? Deze pagina wordt gescheiden van de rest van de vragenlijst. Vink hieronder

alstublieft uw voorkeur aan. Uw gegevens zullen alleen voor de onderzoeksresultaten worden gebruikt, niet voor andere doeleinden.

- ☐ Ja, ik wil de onderzoeksresultaten thuis ontvangen
- ☐ Nee, ik wil de onderzoeksresultaten niet thuis ontvangen

Adresgegevens

Naam
Straat en huisnummer
Postcode
Woonplaats
Email

Voor meer informatie over het onderzoek kunt u terecht op de website van het ADOC—Activiteiten—pleegzorgonderzoek, of kunt u contact opnemen met de onderzoekers: match@fsw.leidenuniv.nl

Bedankt voor het invullen!

De medewerkers van het onderzoek 'Matching van langdurig uithuisgeplaatste jeugdigen aan een pleeggezin of gezinshuis': Gezinspiratieplein, ADOC, Nederlands Jeugdinstituut i.s.m. Gezinshuis.com, Spirit, Intermetzo, OCK 't Spalier en Ambiq.

Het project wordt mede mogelijk gemaakt door de Rudolphstichting, Dirk Bos Fonds, en het Maagdenhuis.

Bijlage 4 –Vragenlijst voor Gezinshuisouders, 9 maanden na plaatsing.

Een vergelijkbare vragenlijst is gemaakt voor pleegouders. In deze vragenlijst is de terminologie is aangepast aan pleegouders en pleegkinderen.

Helpt u mee om meer kinderen een stabiele plek te geven om in op te groeien?

Onderzoek naar een betere matching tussen uw gezinshuiskind en een gezinshuis

Beste Gezinshuisouder,

Uw gezinshuiskind is gematcht met behulp van een nieuw ontwikkelde matchingsmethodiek. U heeft hier ongeveer een maand na plaatsing al een vragenlijst over ingevuld. We hopen dat het matchen met deze methodiek leidt tot beter passende plaatsingen en minder verbroken plaatsingen. Dat is in het belang van zowel uw gezinshuiskinderen als die van de andere leden van het gezin. Graag willen we daarom weten hoe het de afgelopen tijd is gegaan in het gezin en met uw gezinshuiskind. Wilt u daarom nog één keer een vragenlijst invullen? Om beide lijsten goed te kunnen vergelijken, kan de vragenlijst het beste ingevuld worden door diegene die de vorige keer ook de lijst heeft ingevuld. Wij zullen u na afloop van het onderzoek op de hoogte brengen van de resultaten. Hieronder nogmaals wat extra informatie over het onderzoek en over de vragenlijst.

Doel van het onderzoek

Het doel van de nieuwe matchingsmethodiek is om overplaatsingen van gezinshuiskinderen zoveel mogelijk te voorkomen. Het richt zich hiermee op een stabiele plaatsing waarbij het kind zich goed kan ontwikkelen. Wanneer uw gezinshuiskind goed past binnen uw gezin, beleeft u allemaal meer plezier aan de plaatsing en wordt de opvoedingsbelasting niet onnodig groot.

Werkwijze bij de vragenlijst:

Neem tijdens het invullen van de vragenlijsten het gezinshuiskind in gedachten over wie u al eerder voor dit onderzoek vragen hebt beantwoord. De bedoeling is dat u bij de vragenlijsten de antwoorden aanvinkt die het beste bij uw situatie passen. Vinkt u alstublieft één cirkeltje per vraag aan, tenzij anders staat aangegeven. Neem rustig de tijd voor het invullen van de vragenlijst.

Wat krijgt u ervoor terug?

Wij zullen u via de mail op de hoogte houden van het onderzoek. Nadat het onderzoek is afgerond, wordt u uiteraard ook op de hoogte gesteld van de resultaten.

De vragenlijst Het invullen van de vragenlijst neemt minder dan een uur in beslag. Veel vragen zullen wellicht ook herkenbaar zijn, omdat u deze al een keer eerder voor ons heeft ingevuld. U hoeft niet de gehele vragenlijst in één keer in te vullen. Als u de vragenlijst halverwege afsluit en op een later moment opnieuw opstart, door nogmaals op de link te klikken, heeft de computer onthouden waar u bent gebleven. Het is echter wel van belang dat u de pagina van de vragenlijst waar u mee bezig bent eerst helemaal afmaakt voordat u de vragenlijst sluit, anders gaan de antwoorden van die pagina namelijk verloren. Wanneer u op een later tijdstip wilt terugkeren naar de vragenlijst kunt u hiervoor opnieuw de toegestuurde link gebruiken en is het belangrijk dat u via dezelfde computer werkt.

De vragenlijst wordt volledig anoniem verwerkt.

Vragen?

Mocht u vragen hebben over het invullen van de vragenlijst, over het onderzoek zelf of over iets anders, dan kunt u altijd een e-mail sturen naar match@fsw.leidenuniv.nl. Wij zullen uw vragen zo snel mogelijk beantwoorden.

Alvast hartelijk dank voor uw medewerking!

De medewerkers van het Gezinspiratieplein, ADOC en het Nederlands Jeugdinstituut, i.s.m. Gezinshuis.com, Spirit, Internetzo en OCK 't Spalier.

De vragenlijst

Ik ben bereid met dit onderzoek naar een verbeterde Matchingsmethodiek mee te werken en geef de onderzoekers toestemming om de anonieme gegevens van mijzelf en mijn gezinshuiskind te gebruiken voor dit onderzoek

- ☐ Ik geef de onderzoekers toestemming om de anonieme gegevens van mijzelf en mijn gezinshuiskind te gebruiken voor dit onderzoek (1)
- ☐ Ik geef ook toestemming namens mijn partner (2)
- ☐ Ik wil niet meewerken aan het onderzoek en geef de onderzoekers geen toestemming om de anonieme gegevens van mijzelf en mijn gezinshuiskind te gebruiken voor dit onderzoek (3)
- ☐ Mijn partner wil niet dat we meewerken aan het onderzoek (4)

Als u meer informatie wilt hebben over het onderzoek en wat er met de door u ingevulde vragenlijsten gebeurt, kunt u op onderstaande link klikken

Wat is uw ID-code? (Deze code kunt u vinden in de e-mail die u van ons heeft ontvangen)

Datum (dd/mm/yyyy):

Let op: Neem tijdens het invullen van de gehele vragenlijst het gezinshuiskind in gedachten over wie u al eerder voor dit onderzoek een vragenlijst heeft ingevuld. Het gaat om het gedrag van dit kind tijdens de afgelopen 2 maanden.

Veranderingen

De vragen in dit deel van de vragenlijst gaan over eventuele veranderingen in uw gezin en uw dagelijkse bezigheden. U kunt steeds het juiste vakje aanklikken en/of antwoord geven in de tekstbalk.

Hoe heeft u de vorige vragenlijst van dit onderzoek ingevuld?

- ☐ Alleen (1)
- ☐ Met mijn partner samen (2)

A1. Wat is de leeftijd en het geboortjaar van het kind over wie u de vragenlijsten invult?

Leeftijd (1)

Geboortjaar (jjjj) (2)

A2. Is er iets veranderd in uw relatie met de gezinshuis/pleegzorgorganisatie?

- ☐ Nee (1)
- ☐ Ja, namelijk (2) _____

A3. Is er iets veranderd in uw gezinssamenstelling sinds het invullen van de vorige vragenlijst en deze?

- ☐ Nee (1)
- ☐ Ja, er is een kind bijgekomen (2)
- ☐ Ja, er is een kind uitgeplaatst (3)
- ☐ anders (4) _____

A4. Als er een kind is bijgekomen,

A4.1 Hoeveel maanden na de plaatsing van het kind in het onderzoek was dit het geval?

A4.2 Wat is de leeftijd van dit kind?

A4.3. Wat was de leef-/woonsituatie van dit kind voordat het in uw gezin terecht kwam?

- ☐ ouderlijk gezin (5)
- ☐ familie (6)
- ☐ pleeggezin (7)
- ☐ gezinshuis (8)
- ☐ groep (9)
- ☐ anders (10) _____

A4.4. Beïnvloedt dit kind de situatie in huis op een bijzondere wijze?

- ☐ Nee (1)
- ☐ Ja, namelijk... (2) _____

A5. Als een van de kinderen binnen uw gezin uit huis geplaatst is,

A5.1 Hoeveel maanden na de plaatsing van het gezinshuiskind, over wie de vragen in dit onderzoek gaan, was dat het geval? (N.B. indien er meerdere kinderen zijn, noteert u dan alstublieft voor alle kinderen het aantal maanden)

A5.2. Hoe oud was dit kind/waren deze kinderen op het moment dat zij uit huis geplaatst werden?

A5.3 Waar is het kind/zijn de kinderen heen gegaan?

- ☐ een gezinshuis (1)
- ☐ een pleeggezin (2)
- ☐ een leefgroep (3)
- ☐ ouderlijk gezin (4)
- ☐ anders (5) _____

A5.4 Wat was de reden voor overplaatsing van het gezinshuiskind en/of de gezinshuiskinderen?

	Reden van terugplaatsing/overplaatsing
	Toelichting (1)
Gezinshuiskind 1 (1)	
Gezinshuiskind 2 (2)	
Gezinshuiskind 3 (3)	
Gezinshuiskind 4 (4)	

A5.5 Had het vertrek van dit kind/deze kinderen veel effect op het kind voor wie u meedoet aan het onderzoek? En op het gezin?

A6. Zijn er andere belangrijke veranderingen geweest in uw gezin en/of in uw nabije omgeving?

- ☐ Nee (1)
- ☐ Ja, namelijk (2) _____

A7. Zijn er veranderingen in de lichamelijke gezondheid van uw gezinshuiskind geweest sinds de tijd van de plaatsing?

B. Onderstaande vragen hebben betrekking op u en op uw ervaringen met gezinshuiskindzorg.

U kunt steeds het juiste vakje aanklikken en/of antwoord geven in de tekstbalk

B1. Heeft u of uw partner sinds de plaatsing van uw gezinshuiskind opleidingen/cursussen relevant voor gezinshuizorg gevolgd?

	Gevolgd		Cursus
	Ja (1)	Nee (2)	Naam/omschrijving (noem er maximaal 3) (1)
Interne cursussen (via eigen organisatie) (1)	☐	☐	
Externe cursussen (2)	☐	☐	

C. . Verwachtingen en realiteit

C1. Indien er sprake is van een (diagnose van) psychische of medische aandoening bij het kind, vraagt dit uiteindelijk minder, evenveel of meer zorg dan u had verwacht?

Vergeleken bij wat ik me had voorgesteld vraagt het:

- ☐ minder zorg (1)
- ☐ evenveel zorg als ik verwacht had (2)
- ☐ meer zorg (3)
- ☐ Niet van toepassing (4)

Als meer zorg,

C2. Kunt u aangeven hoeveel extra zorg dit kind per dag van u vraagt in vergelijking met de andere kinderen die u in het gezin heeft opgenomen?

- ☐ 0-1 uur (1)
- ☐ 1-2 uur (2)
- ☐ 2-3 uur (3)
- ☐ 3-4 uur (4)
- ☐ > 4 uur (5)

C3. Als dit kind meer vraagt dan u verwacht had, hoe is dit dan opgepakt in de begeleiding na de match?

- ☐ Wij worden intensiever begeleid (eventueel een toelichting) (1) _____
- ☐ Dit wordt niet opgepakt (2)
- ☐ Ik heb het (nog) niet gemeld (3)
- ☐ Wij worden regulier begeleid (4)
- ☐ Niet van toepassing (5)

D. Relatie met uw gezinshuiskind

D1. Wat is uw gevoel bij dit kind na deze maanden:

- ☐ Ik voelde meteen een klik en dat is zo gebleven (1)
- ☐ Ik voelde niet meteen een klik, ik moest even aan hem/ haar wennen (2)
- ☐ Het leek in eerste instantie te klikken, maar dat werd anders in de loop van de tijd (5)
- ☐ Het blijft een wat lastige relatie, want (3) _____
- ☐ Anders (4) _____

D2. Wat is het gevoel van uw partner bij dit kind na deze maanden:

- ☐ Hij/zij voelde meteen een klik (1)
- ☐ Hij/zij voelde niet meteen een klik, Hij/zij moest even aan hem/ haar wennen (2)
- ☐ Het leek in eerste instantie te klikken, maar dat werd anders in de loop van de tijd (5)
- ☐ Het blijft een wat lastige relatie, want (3) _____
- ☐ Anders (4) _____

D3. Wat heeft dit kind, dat aan uw zorgen is toevertrouwd, naar uw mening het meeste nodig? Geef elke optie een nummer van 1 tot 5: 1 heeft het kind het meest nodig, 5 het minst

- _____ Affectie en empathie (1)
- _____ Speelsheid en vrolijkheid (2)
- _____ Structuur en regelmaat (3)
- _____ Begrenzing en regels (4)
- _____ Stimulering en uitdaging (5)

D3.1 Is dit veranderd in de loop van de maanden?

- ☐ Ja (1)
- ☐ Nee (2)

D4a. Hoe ervaart u het contact tussen uzelf en het kind de laatste paar weken/maanden?

- ☐ Zeer goed (1)
- ☐ Goed (2)
- ☐ Neutraal (3)
- ☐ Slecht (4)
- ☐ Zeer slecht (5)

D4b. Kunt u dit kort toelichten?

D5a. Hebben de biologische ouders en/of andere familieleden contact(afspraken) met het kind?

- ☐ Nee, het kind heeft geen contact met de familie (1)
- ☐ Het kind heeft alleen contact met ouders (2)
- ☐ Het kind heeft contact met broertjes en zusjes (3)
- ☐ Het kind heeft contact met zowel de ouders als met broertjes en zusjes (4)
- ☐ Het kind heeft contact met anderen, namelijk (5) _____

Zo ja,

D5b. Wat houdt dit contact precies in?

D5c. Bent u tevreden over het hoe het contact geregeld is?

- ☐ ja, want (1) _____
- ☐ nee, want (2) _____
- ☐ matig, want (3) _____

Als het kind alleen contact met ouders heeft,

D6a. Hoe ervaart u het contact tussen het kind en de biologische ouders van het kind?

- ☐ Zeer goed (1)
- ☐ Goed (2)
- ☐ Neutraal (3)
- ☐ Slecht (4)
- ☐ Zeer slecht (5)
- ☐ Geen contact (6)

D6b. Kunt u dit kort toelichten?

D7a. Hoe ervaart u het contact tussen uzelf en de biologische ouders van het kind?

- ☐ Zeer goed (1)
- ☐ Goed (2)
- ☐ Neutraal (3)
- ☐ Slecht (4)
- ☐ Zeer slecht (5)
- ☐ Geen contact (6)

D7b. Kunt u dit kort toelichten?

E. Rol van andere kinderen

E1. Hoe verloopt de laatste tijd het contact tussen het kind over wie u de vragenlijst invult en de andere kinderen in uw gezin?

	Zeer slecht (1)	Slecht (2)	Neutraal (3)	Goed (4)	Zeer goed (5)	Nvt (6)	Toelichting (1)
Kind 1 (1)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Kind 2 (2)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Kind 3 (3)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Kind 4 (4)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Kind 5 (5)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Kind 6 (6)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	

E2. Zijn er bepaalde aspecten in dit contact tussen de kinderen veranderd in de afgelopen weken/maanden?

F. Het matchingsproces

F1. Als u nu terugkijkt op het matchingsproces, heeft u alle informatie over het kind en/of de plaatsing gekregen die nodig is voor de dagelijkse opvoeding?

- ☐ Ja (1)
☐ Nee (2)

Zp niet:

F2. Welke informatie had u graag nog meer willen hebben?

F3. Bent u onverwachte zaken tegengekomen na de plaatsing?

- ☐ Nee (1)
☐ Ja, namelijk: (2) _____

Zo ja:

F3a. Heeft u dit met uw begeleider besproken?

- ☐ Nee (1)
☐ Ja (2)

F4. Wat is na deze maanden uw oordeel over de match? Dit kind:

- ☐ Past heel goed in ons gezin (4)
☐ Past in ons gezin (1)
☐ Past niet heel goed in ons gezin, het loopt soms moeilijk (2)
☐ Past niet in ons gezin (3)

F4a. Kunt u dit kort toelichten?

F4b. Als u vindt dat dit kind niet goed past in uw gezin, krijgt u hulp hierbij?

- ☐ Ja (graag kort toelichten): (1) _____
☐ Nee (graag kort toelichten): (2) _____

F5a. Achteraf bekeken, zijn uw wensen en grenzen bij de matching gerespecteerd?

- ☐ Ja, volledig (1)
☐ Ja, grotendeels (2)
☐ Ja, een beetje (3)
☐ Nee (4)

F5b. Wilt u dit nog toelichten?

G. Moeilijkheden?

G1. Denkt u over het geheel genomen dat uw gezinshuiskind moeilijkheden heeft op één of meer van de volgende gebieden: emoties, concentratie, gedrag of vermogen om met andere mensen op te schieten?

- ☐ Nee (1)
- ☐ Ja, kleine moeilijkheden (2)
- ☐ Ja, duidelijke moeilijkheden (3)
- ☐ Ja, ernstige moeilijkheden (4)

G2. Hoe lang bestaan deze moeilijkheden?

- ☐ Kortere dan een maand (1)
- ☐ 1-5 maanden (2)
- ☐ 6-12 maanden (3)
- ☐ Meer dan een jaar (4)

G3. Maken deze moeilijkheden uw gezinshuiskind overstuur of van slag?

- ☐ Helemaal niet (1)
- ☐ Een beetje maar (2)
- ☐ Tamelijk (3)
- ☐ Heel erg (4)

G4. Belemmeren de bovengenoemde moeilijkheden het dagelijks leven van uw gezinshuiskind op de volgende gebieden?

	Helemaal niet (1)	Een beetje maar (2)	Tamelijk (3)	Heel erg (4)
Thuis (1)	☐	☐	☐	☐
Vriendschappen (2)	☐	☐	☐	☐
Leren in de klas (3)	☐	☐	☐	☐
Activiteiten in de vrije tijd (4)	☐	☐	☐	☐

G5. Belasten de bovengenoemde moeilijkheden u of het gezin als geheel?

- ☐ Helemaal niet (1)
- ☐ Een beetje maar (2)
- ☐ Tamelijk (3)
- ☐ Heel erg (4)

U heeft zojuist de laatste vraag beantwoord. Wij willen u hartelijk danken voor uw medewerking!

Heeft u nog op- of aanmerkingen? Vul ze dan hier in:

Onderzoeksresultaten Indien u eerder hebt aangegeven dat u de onderzoeksresultaten van de vragenlijst niet hoeft te ontvangen, maar van mening veranderd bent, wilt u dan uw naam en adresgegevens hieronder invullen? Deze pagina wordt gescheiden van de rest van de vragenlijst. Vink hieronder alstublieft uw voorkeur aan. Uw gegevens zullen alleen voor de onderzoeksresultaten worden gebruikt, niet voor andere doeleinden.

- ☐ Ja, ik wil de onderzoeksresultaten thuis ontvangen (1)
- ☐ Nee, ik wil de onderzoeksresultaten niet thuis ontvangen (2)

Adresgegevens (Wanneer niet eerder doorgegeven)

- Naam (1)
- Straat en huisnummer (2)
- Postcode (3)
- Woonplaats (4)
- Email (5)

Voor meer informatie over het onderzoek kunt u terecht op de website van het ADOC—Activiteiten—pleegzorgonderzoek, of kunt u contact opnemen met de onderzoekers: match@fsw.leidenuniv.nl

Bedankt voor het invullen!

De medewerkers van het onderzoek "Matching van langdurig uithuisgeplaatste jeugdigen aan een pleeggezin of gezinshuis":
Gezinspiratieplein, ADOC en Nederlands Jeugdinstituut, i.s.m. Gezinshuis.com, Spirit, Internetzo, OCK 't Spalier en Ambiq.

Het project wordt mede mogelijk gemaakt door de Rudolphstichting, Dirk Bos Fonds, en het Maagdenhuis.